

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXIV/155/2017
Rady Gminy Bielsk Podlaski
z dnia 27 kwietnia 2017 r.

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY BIELSK PODLASKI**

Bielsk Podlaski 2017 r.

Opracowanie wykonano na zlecenie
Gminy Bielsk Podlaski

przez

SoftGIS s.c.

51-315 Wrocław, ul. Mulicka 6/14
tel. (071) 345-92-51;
NIP 898-20-01-760, REGON 932815350

Zespół autorski:

mgr inż. Radosław Jończak – główny projektant

mgr Emilia Berska

mgr Malwina Popkiewicz

mgr inż. Łukasz Pluskota

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	8
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GMINY	10
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z OBOWIĄZUJĄCYCH DOKUMENTÓW.....	12
3.1. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU	12
3.2. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	13
3.3. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY	14
3.4. WNIOSKI ZŁOŻONE DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BIELSK PODLASKI	15
4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA I ZAGOSPODAROWANIA	16
4.1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE TERENU	16
4.2. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE TERENU	17
4.2.1. Tereny mieszkaniowe	19
4.2.2. Tereny usługowe	19
4.2.3. Tereny zabudowy produkcyjnej	20
4.2.4. Tereny zieleni urządzonej i cmentarzy.....	20
4.2.5. Tereny elektrowni wiatrowej z infrastrukturą.....	20
4.2.6. Pozostałe tereny.....	20
5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY.....	21
6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.....	22
6.1. STAN ŚRODOWISKA	22
6.1.1. Rzeźba terenu.....	22
6.1.2. Budowa geologiczna.....	23
6.1.3. Gleby.....	24
6.1.4. Wody.....	26
6.1.5. Warunki klimatyczne	28
6.1.6. Lasy.....	28
6.1.7. Flora.....	29
6.1.8. Fauna.....	30
6.1.9. Stan powietrza atmosferycznego.....	31
6.1.10. Surowce naturalne	31
6.2. STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	32
6.2.1. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	32
6.2.2. Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	32
6.3. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	33
6.3.1. Ochrona środowiska	33
6.3.2. Ochrona przyrody.....	35
6.3.3. Elementy krajobrazu kulturowego	37
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	39
7.1. RYS HISTORYCZNY	39
7.2. STRUKTURA OSADNICZA	39
7.3. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW ORAZ DO EWIDENCJI ZABYTKÓW	41

7.4. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE.....	43
7.5. STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ.....	44
8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA.....	45
8.1. DEMOGRAFIA	45
8.2. STRUKTURA GOSPODARCZA, BEZROBOCIE	47
8.3. JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I OCHRONA ICH ZDROWIA	49
8.4. OŚWIATA.....	50
8.5. KULTURA	52
8.6. SPORT I REKREACJA	54
9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	55
10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY 56	
10.1. POTRZEBY ROZWOJU	56
10.2. MOŻLIWOŚCI.....	56
10.3. ANALIZY EKONOMICZNE, ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE	57
10.3.1. <i>Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego.....</i>	<i>57</i>
10.4. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY	60
10.5. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ.....	61
10.5.1. <i>Określenie zapotrzebowania na tereny inwestycyjne uwzględniając uwarunkowania społeczne, gospodarcze i środowiskowe.....</i>	<i>61</i>
10.5.2. <i>Chłonność istniejących terenów inwestycyjnych w nawiązaniu do przeprowadzonych analiz rozwojowych gminy</i>	<i>63</i>
10.5.3. <i>Analiza potrzeb wyznaczenia nowych terenów inwestycyjnych z uwzględnieniem obecnej chłonności.....</i>	<i>63</i>
11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	64
12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH.....	65
12.1. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŚNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	65
12.2. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 9 CZERWCA 2011 R. PRAWO GEOLOGICZNE I GÓRNICZE	65
12.3. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 3 LUTEGO 1995 R. O OCHRONIE GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH.....	65
12.4. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 28 WRZEŚNIA 1991 R. O LASACH	66
12.5. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 23 LIPCA 2003 R. O OCHRONIE ZABYTKÓW I OPIECE NAD ZABYTKAMI	66
12.6. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 18 LIPCA 2001 R. PRAWO WODNE	67
12.7. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY	69
13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	70

14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	71
15. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	72
16. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	73
16.1 STAN SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO.....	73
16.1.1. Komunikacja drogowa.....	73
16.1.2. Komunikacja kolejowa.....	77
16.1.3. Komunikacja lotnicza	77
16.1.4. Trasy rowerowe	77
16.2. STAN INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	77
16.2.1. Gospodarka wodno-ściekowa.....	77
16.2.1.1. Ujęcia wody.....	77
16.2.1.2. Sieć wodociągowa	78
16.2.1.3. Sieć kanalizacyjna	79
16.2.1.4. Główne źródła zanieczyszczeń wód	80
16.2.2. Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	80
16.2.3. Zaopatrzenie w gaz.....	80
16.2.4. Zaopatrzenie w energię cieplną.....	80
16.2.5. Telekomunikacja.....	81
16.2.6. Gospodarka odpadami.....	82
17. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH.....	84
18. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	85
19. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY BIELSK PODLASKI ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW, W TYM WYNIKAJĄCE Z AUDYTU KRAJOBAZOWEGO	87
19.1. ZASADY KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	87
19.2. KIERUNKI ROZWOJU GMINY.....	88
20. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY – WYTTCZNE DO MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	90
20.1. KIERUNKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW	90
20.2. USTALENIA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE DLA POSZCZEGÓLNYCH TERENÓW ORAZ WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE UŻYTKOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW	90
20.3. TERENY W GRANICACH OBSZARU CHRONIONEGO KRAJOBRAZU „DOLINA NARWI”	98
20.4. TERENY W GRANICACH OBSZARU NATURA 2000.....	98
20.5. TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY:	98
20.6. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	99
21. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	100
21.1. OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE PRAWNYMI FORMAMI OCHRONY PRZYRODY.....	100
21.2. UJĘCIA I ZASOBY WODNE	102
21.3. OCHRONA GLEB	102
21.4. OCHRONA LASÓW	103

21.5. OCHRONA PRZED HAŁASEM.....	103
21.6. OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM.....	104
21.7. ZŁOŻA KRUSZYW NATURALNYCH	104
22. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	106
22.1. WYKAZ OBIEKTÓW I OBSZARÓW CHRONIONYCH ORAZ ZASADY ICH OCHRONY	106
23. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI.....	107
23.1. KOMUNIKACJA DROGOWA.....	107
23.2. KOMUNIKACJA KOLEJOWA.....	108
23.3. KOMUNIKACJA LOTNICZA	109
23.4. KOMUNIKACJA ROWEROWA I SZLAKI TURYSTYCZNE	109
24. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	110
24.1. OGÓLNE ZASADY REALIZACJI SIECI INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	110
24.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	110
24.3. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ I CIEPŁO	110
24.4. GOSPODARKA ODPADAMI.....	113
25. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM ORAZ LOKALNYM.....	114
26. OBSZARY, DLA KTÓRYCH ISTNIEJE OBOWIĄZEK SPORZĄDZENIA PLANÓW MIEJSCOWYCH.....	115
27. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE	116
28. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	117
29. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIE SIĘ MAS ZIEMNYCH.....	118
30. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	119
31. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ.....	120
32. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENI, REHABILITACJI, REKULTYWACJI I REMEDIACJI	121
33. OBSZARY ZDEGRADOWANE	122
34. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 KW, A TAKŻE ICH STREFY OCHRONNE	123
35. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH.....	126
36. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM	127
37. SYNTEZA.....	129
MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE.....	132

SPIS TABEL

TAB.1. UŻYTKOWANIE TERENU W GMINIE	17
TAB.2. PRZEPIŁYWY CHARAKTERYSTYCZNE W PODSTAWOWYCH PRZEKROJACH GŁÓWNYCH RZEK GM. BIELSK PODLASKI.....	27
TAB.3. PODZIAŁ LASU WEDŁUG WŁASNOŚCI.....	32
TAB.4. POMNIKI PRZYRODY NA OBSZARZE GMINY BIELSK PODLASKI	37
TAB.5. WYKAZ ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW Z TERENU GMINY BIELSK PODLASKI.....	41
TAB.6. WYKAZ ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH UJĘTYCH W WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW Z TERENU GMINY BIELSK PODLASKI	41
TAB.7. WYKAZ ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW Z TERENU GMINY BIELSK PODLASKI.....	43
TAB.8. OBWODY PODLEGŁE POD DANE PLACÓWKI OŚWIATOWEJ NA TERENIE GMINY WIEJSKIEJ BIELSK PODLASKI	50
TAB.9. OBIEKTY SAKRALNE W GMINIE BIELSK PODLASKI	53
TAB.10. OBIEKTY NOCLEGOWE W GMINIE BIELSK PODLASKI.....	54
TAB.11. PODZIAŁ LUDNOŚCI WG WIEKU PRODUKCYJNEGO	57
TAB.12. BEZROBOCIE W GMINIE BIELSK PODLASKI.....	58
TAB. 13. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI.....	58
TAB. 14 RUCH MIGRACYJNY W GMINIE.....	59
TAB.15. ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW PRZYROSTU NATURALNEGO, MIGRACJI I SALDA W LATACH 2005-2014.....	59
TAB.16. CHARAKTERYSTYCZNE WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW SALDA PRZYROSTU NATURALNEGO I MIGRACJI.....	60
TAB. 17. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI METODĄ WSKAŹNIKOWĄ	60
TAB.18. PROGNOZOWANE ZAPOTRZEBOWANIE NA TERENY INWESTYCYJNE (TERENY MIESZKANIOWE)	61
TAB. 19. DROGI POWIATOWE W GMINIE BIELSK PODLASKI.....	73
TAB.20. WYKAZ DRÓG GMINNYCH	74
TAB.21. UJĘCIA WODY W GMINIE BIELSK PODLASKI	78
TAB. 22. ANTENY ZAPEWNIAJĄCE DOSTĘP DO SIECI KOMÓRKOWYCH W GMINIE BIELSK PODLASKI	81

SPIS RYCIN

RYC.1. POŁOŻENIE GMINY BIELSK PODLASKI.....	10
RYC. 2. POŁOŻENIE FIZYCNOGEOGRAFICZNE GMINY BIELSK PODLASKI	11
RYC.3. UŻYTKOWANIE TERENU W GMINIE	16
RYC.4. DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY I POZWOLENIA NA BUDOWĘ W LATACH 2012-2015	18
RYC.5. KOMPLEKSY GLEBOWE NA OBSZARZE OPRACOWANIA	25
RYC.6. ROZKŁAD ZABUDOWY W GMINIE BIELSK PODLASKI	40
RYC.7. STRUKTURA PŁCI I WIEKU	45
RYC.8. LICZBA KOBIET NA 100 MĘŻCZYŹN	46
RYC.9. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM	46
RYC.10. PRZYROST NATURALNY	47
RYC.11. WYKSZTAŁCENIE	47
RYC.12. PODMIOTY GOSPODARCZE W REJESTRZE NA 1000 MIESZKAŃCÓW	48
RYC.13. PODMIOTY GOSPODARCZE W REJESTRZE REGON WEDŁUG SEKCJI PKD	48
RYC.14. BEZROBOCIE	49
RYC.16. WARUNKI MIESZKANIOWE	49
RYC.17. UCZNIOWIE NA 1 ODDZIAŁ	51
RYC.18. UCZNIOWIE NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO SIECI INTERNET.	52
RYC.19. GRUNTY GMINNE	64
RYC.20. UKŁAD KOMUNIKACYJNY	76
RYC.21. DŁUGOŚCI SIECI WODOCIĄGOWYCH I KANALIZACYJNYCH	78
RYC.22. UDZIAŁ KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI.....	79
RYC.23. ZUŻYCIE WODY	79

1. WSTĘP

PODSTAWA SPORZĄDZENIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwane dalej „studium” to dokument planistyczny, który określa politykę przestrzenną gminy, w tym zasady zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 778 ze zm.).

Niniejszy dokument stanowi zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bielsk Podlaski przyjętego Uchwałą Nr XXV/139/97 Rady Gminy w Bielsku Podlaskim z dnia 15 listopada 1997 r., zmienionego uchwałą XVII/87/08 Rady Gminy w Bielsku Podlaskim z dnia 16 kwietnia 2008 r. Podstawą do sporządzenia niniejszej zmiany była uchwała Rady Gminy Bielsk Podlaski Nr XIX/110/2012 z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie kompleksowej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bielsk Podlaski w pełnym zakresie w granicach administracyjnych Gminy Bielsk Podlaski. Zmiana dokumentu z 1997 r. jest podyktowana przede wszystkim jego dezaktualizacją oraz koniecznością dostosowania dokumentów planistycznych do obowiązujących przepisów prawa. Głównym powodem przystąpienia do sporządzenia zmiany studium jest analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym sporządzona w marcu 2012 r., w której Rada Gminy stwierdziła, że Studium z 1997 r. wymaga aktualizacji.

Zawartość niniejszego dokumentu jest zgodna z art. 10 wspomnianej ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 778 ze zm.) oraz z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r., Nr 118, poz. 1233).

CEL I ZADANIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 778 ze zm.) studium nie stanowi aktu prawa miejscowego, jest jednak podstawowym dokumentem planistycznym kształtującym politykę przestrzenną oraz wyznaczającym kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy. Studium sporządza się dla obszaru w granicach administracyjnych gminy, a jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

W myśl ww. ustawy przy sporządzaniu studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z dokumentów planistycznych opracowanych na szczeblu krajowym (koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju), wojewódzkim (strategii rozwoju i planie zagospodarowania województwa) oraz strategii rozwoju gminy, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem.

Studium określa kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania przestrzennego oraz lokalne zasady użytkowania terenu. Pozwala na prowadzenie gospodarki przestrzennej w sposób przemyślany, świadomy i przede wszystkim jednolity oraz rozważne planowanie inwestycji o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Zasadniczym celem studium jest umożliwienie prowadzenia spójnej polityki przestrzennej, powiązanej z rozwojem gospodarczym i społecznym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Niniejszy dokument wskazuje potencjał rozwoju przestrzennego, możliwości zagospodarowania nowych terenów oraz stopień przekształceń istniejącego zagospodarowania, a także konieczność ochrony obszarów i obiektów wartościowych. W związku z powyższym studium może stanowić swoistą ofertę promocyjną dla potencjalnych inwestorów.

I. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

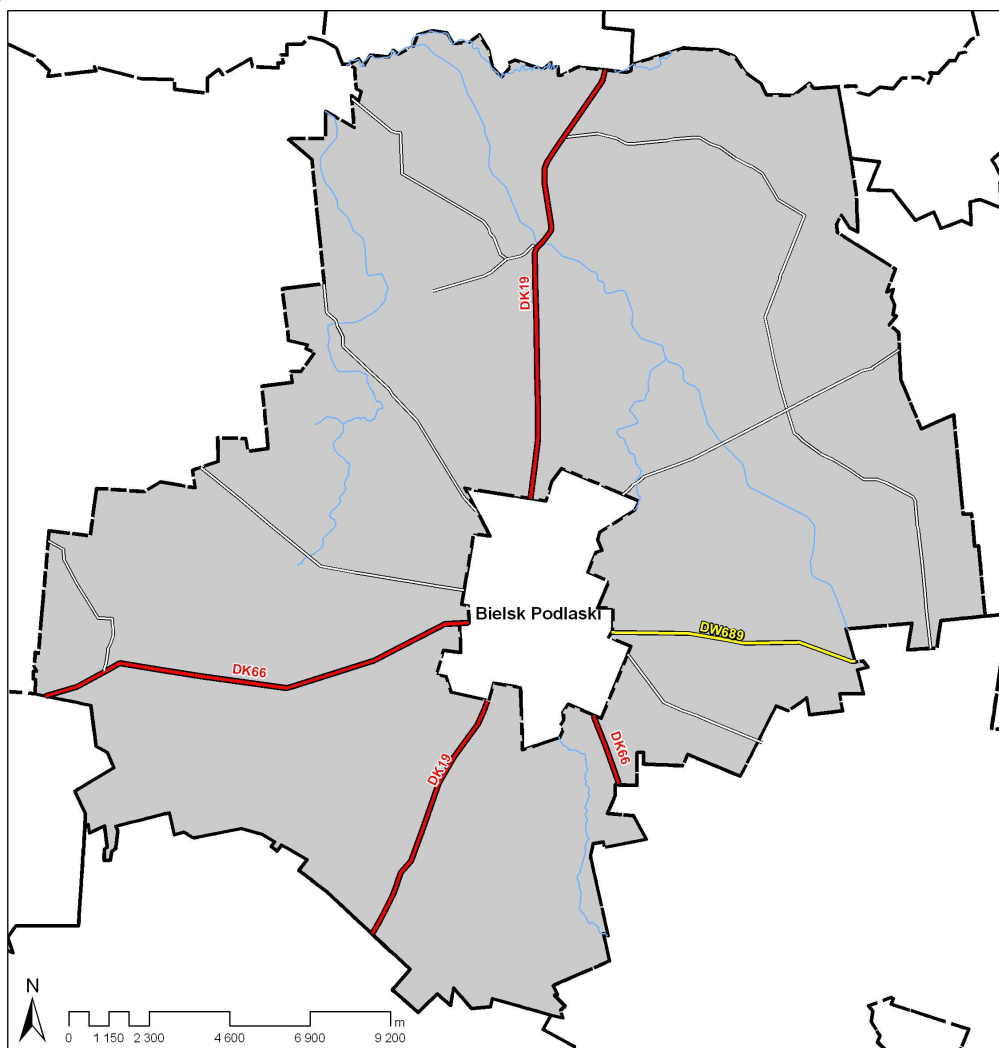
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GMINY

Gmina Bielsk Podlaski położona jest w południowej części województwa podlaskiego, w powiecie bielskim, na Równinie Bielskiej. Od północy okala ją Dolina Górnej Narwi, zaś od wschodu Puszcza Białowiecka. Otacza swoim terytorium obszar miasta Bielsk Podlaski i jest jedną z największych obszarowo gmin na Podlasiu. Zajmuje powierzchnię 429,94 km², co stanowi 31% powierzchni powiatu.

Gmina sąsiaduje od zachodu – z gminą Wyszki, Brańsk, od południa – z gminą Boćki i Orla, od wschodu – z gminami Czyże i Narew, które należą do powiatu hajnowskiego oraz od północy – z gminami Zabłudów, Juchnowiec Kościelny w powiecie białostockim.

Ryc.1. Położenie gminy Bielsk Podlaski

Źródło: opracowanie własne

Gmina Bielsk Podlaski posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg. Z północy przecina ją droga krajowa nr 19 Kuźnica - Rzeszów, od zachodu – droga krajowa nr 66, od miasta Zambrów do przejścia granicznego w Połowcach, od wschodu – droga wojewódzka nr 689, od miasta Bielsk Podlaski w kierunku Białowieży. Do Lublina jest ok. 202 km, do Warszawy niewiele ponad 185 km, a do Białegostoku ok. 50 km. Ponadto przez teren gminy przebiega linia kolejowa Czeremcha – Białystok. Gmina leży też na szlaku turystycznym Warszawa - Białowieża. Siedziba władz gminy znajduje się na terenie miasta Bielsk Podlaski.

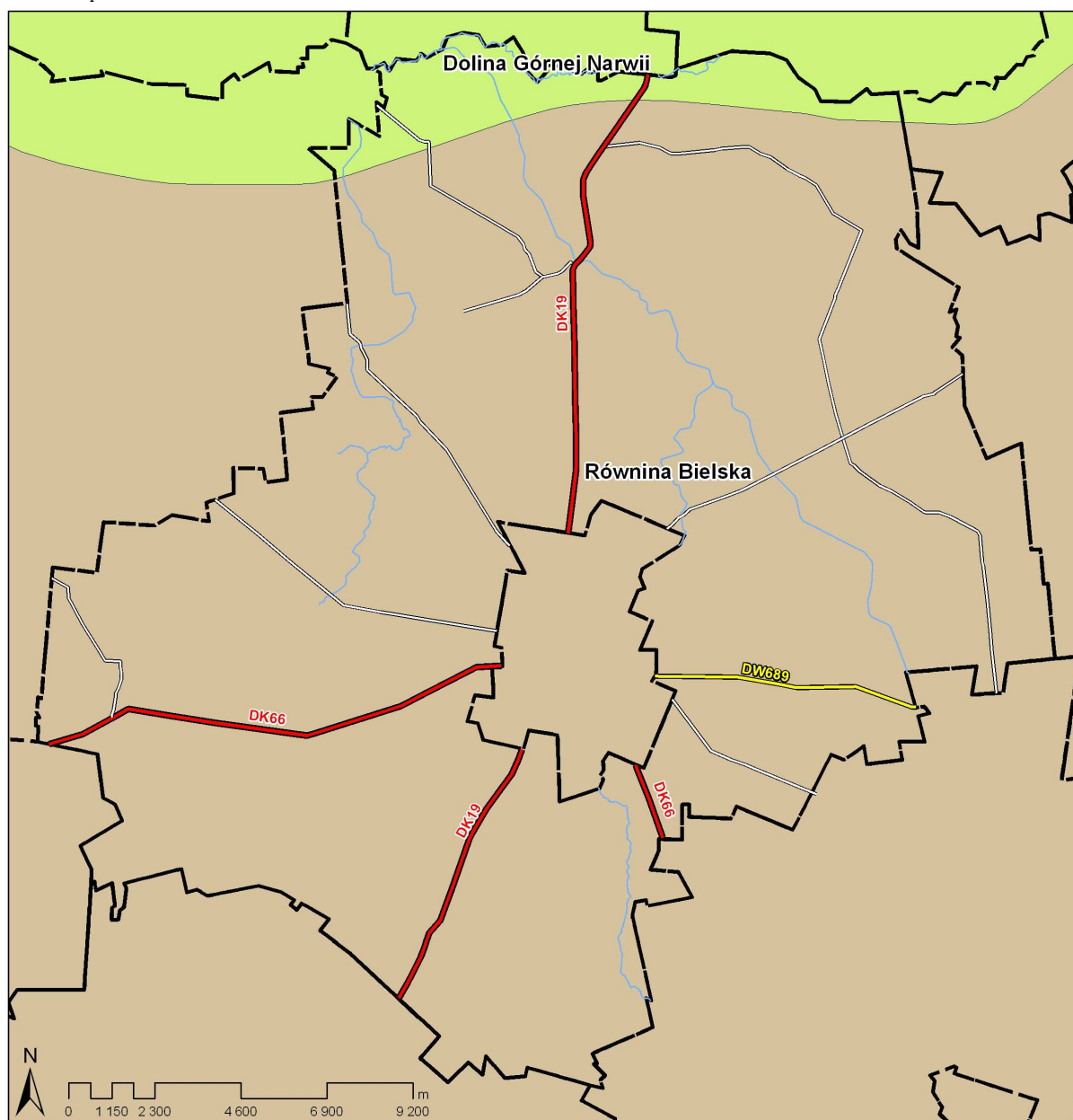
W 2012 roku gminę zamieszkiwało 7151 osób. W skład gminy wchodzi 61 miejscowości podzielonych na 52 sołectwa.

Największymi sołectwami pod względem liczby ludności są miejscowości Widowo i Augustowo. Pozostałe sołectwa mają bardzo zróżnicowaną liczbę ludności. Najmniejszym sołectwem pod względem liczby ludności jest Sierakowizna, którą zamieszkują 44 osoby.

Według podziału fizycznogeograficznego wg J. Kondrackiego (2009) obszar objęty opracowaniem leży w prowincji Nizy Wschodniobałtycko-Białoruskiego, w makroregionie Niziny Północnopodlaskiej, oraz częściowo w makroregionie Dolina Górnej Narwi.

Ryc. 2. Położenie fizycznogeograficzne gminy Bielsk Podlaski

Źródło: Opracowanie własne

Niż Wschodniobałtycko-Białoruski (84) jest częścią Europy Wschodniej, położony na fundamencie prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej z pokrywą paleozoiczną i mezozoiczną. We współczesnych granicach Polski leży jego południowo-zachodni kraniec o ukształtowaniu powierzchni podobnym jak na Nizy Polskiej. Jedynie na południu i południowym wschodzie wykształcił się odmienny typ krajobrazu, nazywany poleskim, o przewadze równin akumulacji wodnej, małych nachyleniach powierzchni, utrudnionym odpływie wód i zabagnieniach.

3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z OBOWIĄZUJĄCYCH DOKUMENTÓW

3.1. Wnioski wynikające z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) została przyjęta przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r. KPZK 2030 jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju.

Celem strategicznym dokumentu jest

Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie czasu.

Drogą do zapewnienia realizacji celu strategicznego polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest koncentracja działań podmiotów publicznych w wybranych obszarach tematycznych i na wyodrębnionych terytoriach. W odniesieniu do diagnozy sytuacji, uwarunkowań oraz trendów rozwojowych sformułowano sześć wzajemnie powiązanych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w horyzoncie roku 2030:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
6. Przywrócenie i utwalenie ładu przestrzennego.

Z punktu widzenia gminy ważnym założeniem jest osiągnięcie w 2030 roku szkieletowej sieci połączeń o standardzie dróg szybkiego ruchu (autostrady i/lub drogi ekspresowej) dla sieci powiązań głównych ośrodków miejskich. Kluczowe części uzupełniającej sieci dróg ekspresowych będą obejmować odcinki zapewniające obsługę obszarów obecnie niedostatecznie dostępnych, m.in. Pomorza Środkowego, Mazur, Polski Wschodniej, Podkarpacia oraz Kotliny Kłodzkiej.

W wypadku sieci kolejowej KPZK 2030 w stosunku do obowiązujących planów postuluje modernizację i budowę dodatkowych odcinków, niezbędnych z punktu widzenia obsługi połączeń funkcjonalnych poszczególnych obszarów terytorium kraju. Dotyczą one przede wszystkim realizacji fragmentów linii zlokalizowanych w północno-wschodniej oraz południowo-wschodniej części kraju, jak również obsługi najważniejszych relacji funkcjonalnych z Niemcami, Obwodem Kaliningradzkim, Litwą, Białorusią, Ukrainą, Czechami i Słowacją.

Regionami ogólnie najbardziej niedoinwestowanymi w zakresie infrastruktury energetycznej (linie przesyłowe elektryczności i gazu) są m.in. województwa Polski Wschodniej. Sektor elektroenergetyczny stoi zatem przed ogromnym wyzwaniem. Oznacza to konieczność intensywnej modernizacji infrastruktury wytwórczej, przesyłowej i dystrybucyjnej oraz konsekwentnego

zastępowania starej bazy wytwórczej nowoczesnymi jednostkami, spełniającymi zaostrome normy środowiskowe.

Obszar Polski Wschodniej, do którego zalicza się m.in. województwo podlaskie charakteryzuje się niskim potencjałem rozwojowym w skali europejskiej. Ośrodki miejskie (poza miastem wojewódzkim) są słabe i niezaangażowane w krajowe procesy. Niski jest także poziom urbanizacji.

Barierą rozwoju pozostaje granica z Białorusią, Ukrainą i Rosją, której potencjał, z powodów politycznych i różnic w funkcjonowaniu systemów prawno-administracyjnych, nie jest wykorzystywany gospodarczo. Największe miasta regionu są zbyt słabe, aby znacząco oddziaływać (za pomocą procesu rozprzestrzeniania się czynników rozwoju) na procesy rozwojowe całego obszaru oraz poszczególnych województw. Niemniej to w nich koncentruje się największy potencjał rozwojowy (następuje tam koncentracja wzrostu gospodarczego, liczby miejsc pracy, usług publicznych wyższego rzędu).

Negatywny wpływ na konkurencyjność Polski Wschodniej ma duży udział zatrudnienia w rolnictwie niewyspecjalizowanym, o rozdrobnionej strukturze własności, z dominacją łąk i pastwisk w strukturze użytków rolnych, niska towarowość, brak alternatywnych źródeł dochodów, koncentracja procesów depopulacyjnych na obszarach wiejskich, zaburzenia struktury demograficznej spowodowane odpływem młodych ludzi (w szczególności kobiet) w wieku produkcyjnym. Odpływ ten związany jest z migracją za granicę, a także z przemieszczaniem się ludności do głównych ośrodków miejskich Polski w tym Białegostoku. Polska Wschodnia charakteryzuje się tradycyjną strukturą gospodarki, w której dużą rolę odgrywa rolnictwo, natomiast przemysł i usługi na całym obszarze wykazują liczne deficyty. W wielu powiatach występuje także niska jakość i dostępność do usług publicznych, co pogarsza perspektywy rozwojowe ich mieszkańców. Z drugiej strony makroregion ten cechuje wysoka jakość środowiska przyrodniczego, definiująca jego potencjał turystyczny jako nie w pełni wykorzystywany na większą skalę (wyjątkiem jest rejon Mazur). Makroregion ma liczne obszary chronione, w tym największe parki narodowe, jedne z najcenniejszych przyrodniczo w skali kontynentu. W związku z powyższym rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny tego regionu należy pogodzić z ochroną środowiska przyrodniczego.

3.2. Wnioski wynikające z polityki przestrzennej województwa podlaskiego

Sejmik Województwa Podlaskiego uchwalił w dniu 27 czerwca 2003 roku *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego* (Uchwała Nr IX/80/03), który stanowi wykładnię polityki przestrzennej oraz wyznacza kierunki rozwoju regionu podlaskiego.

W myśl ww. dokumentu rozwój zagospodarowania przestrzennego powinien zmierzać w kierunku wielofunkcyjności, co oznacza - rozwój równorzędny podstawowych funkcji gospodarczych takich jak: rolnictwo, turystyka, przemysł i leśnictwo. Rozwijane będą również funkcje uzupełniające, o węższym zasięgu przestrzennym i gospodarczym, takie jak: agroturystyka, lecznictwo uzdrowiskowe, gospodarka rybacka oraz wspierania przedsiębiorczości.

Głównym ośrodkiem obsługi obszaru jest potencjalny regionalny ośrodek równoważenia rozwoju - miasto Bielsk Podlaski. Ponadto Plan Zagospodarowania Województwa wskazuje wieś Ploski jako jednostkę o funkcji ponadlokalnej – miejscowość o dominującej funkcji turystyczno-wypoczynkowej znaczenia regionalnego, wymagające modernizacji, rozbudowy i budowy ośrodków wypoczynkowych oraz porządkowania w pierwszej kolejności gospodarki wodno-ściekowej.

Dla strefy, do której zaliczona została gmina Bielsk Podlaski Plan ustala m.in.: restrukturyzację gospodarki rolnej i leśnej, rozwijanie bazy i zaplecza turystyczno-rekreacyjnego, eksponowanie zabytkowych obiektów i układów urbanistycznych, rozwijanie bazy przetwórstwa rolno-spożywczego, dokonanie zmian w sferze produkcyjnej wynikających z ochrony środowiska, podnoszenie standardu sieci usług oraz rozwój agroturystyki i rolnictwa ekologicznego.

Z zakresie ochrony przyrody plan wskazuje zachowanie i uwzględnianie obszarów europejskiej sieci NATURA 2000 oraz ustanowionych form ochrony przyrody. Ponadto przyjęcie priorytetu realizacyjnego dla systemów kanalizacji sanitarnej, deszczowej oraz sukcesywne zalesianie gruntów marginalnych zgodnie z granicami polno-leśnymi.

Ważnym zapisem Planu, wynikającym z *Założeń polityki energetycznej*, opracowanej przez Radę Ministrów, jest wzrost udziału energii odnawialnej. Zgodnie z zobowiązaniami integracyjnymi z Unią Europejską do 2020 roku 14% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych. W Planie wskazuje się konieczność zmniejszenia udziału paliw stałych w procesie uzyskiwania ciepła na rzecz paliw niskoemisyjnych, energii elektrycznej i energii odnawialnej.

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego przyjęta Uchwałą Nr XXXI/374/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 9 września 2013 r., która jest najważniejszym dokumentem przygotowywanym przez samorzady województw, określa bowiem cele i priorytety polityki rozwoju, prowadzonej na terenie regionu. Opracowując niniejszy dokument starano się zachować spójność z jej kierunkami strategicznymi zwłaszcza, że uwzględniają one dokumenty nadrzędne – krajowe i wspólnotowe.

W ww. dokumencie zdefiniowano wizję województwa, jako swoisty drogowskaz dla osób kształtujących politykę przestrzenną na niższych szczeblach. Wizja województwa podlaskiego w 2020 r. brzmi:

Województwo podlaskie: zielone, otwarte, dostępne i przedsiębiorcze.

Cele zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku, które powinna realizować gmina Bielsk Podlaski, zakładają m.in.:

- wzrost przedsiębiorczości i konkurencyjności gospodarki poprzez podniesienie roli produkcji przemysłowej, usług i budownictwa;
- oparcie konkurencyjności regionalnej gospodarki na wiedzy i innowacjach;
- zwiększenie wykorzystania koncepcji inteligentnych specjalizacji, łączących tradycje gospodarcze regionu z najnowszą wiedzą i technologiami;
- produkcję rolną należy ukierunkować na żywność bezpieczną, wysokiej jakości i wytwarzaną w sposób zrównoważony;
- dążenie do sprzedaży poza region jedynie wysoko przetworzonych produktów;
- pobudzanie pozarolniczej działalności na obszarach wiejskich oraz poszukiwanie alternatywnych źródeł dochodów dla ludności zamieszkującej na obszarach atrakcyjnych przyrodniczo i objętych ochroną;
- stymulowanie prac badawczo-rozwojowych prowadzonych przez przedsiębiorstwa, w szczególności związanych z innowacjami produktowymi, a także wprowadzenia wyników tych prac na rynek;
- wygenerowanie w małych i średnich przedsiębiorstwach popytu na innowacje produktowe, procesowe, marketingowe, organizacyjne.

3.3. Wnioski wynikające z polityki przestrzennej gminy

Niniejsza kompleksowa zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bielsk Podlaski zmienia dokument opracowany w 1997 r., przyjęty Uchwałą Nr XV/139/97 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 15 listopada 1997 r., zmieniony Uchwałą Nr XVII/87/08 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 16 kwietnia 2008 r. W poprzednim Studium za główny cel gminy przyjęto poprawienie poziomu i warunków cywilizacyjnych życia mieszkańców, racjonalnym wykorzystaniu położenia, walorów przestrzeni rolniczej, rekreacyjnej i majątku trwałego oraz sprzyjaniu przedsiębiorczości i współpracy z miastem Bielsk Podlaski i gminami sąsiadującymi.

Gmina Bielsk Podlaski nie posiada obowiązującego, jednolitego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w związku z czym władze gminy zmuszone są wydawać decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego, które nie pozwalają na prowadzenie spójnej i przemyślanej polityki przestrzennej. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zostały sporządzone punktowo dla poszczególnych działek w granicach gminy Bielsk Podlaski. Obecnie obowiązuje 8 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała Nr X/107/96 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 14 listopada 1996 r.,
- Uchwała Nr XXX/182/98 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 18 czerwca 1998 r.,
- Uchwała Nr X/82/99 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 31 sierpnia 1999 r.,
- Uchwała Nr X/83/99 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 31 sierpnia 1999 r.,
- Uchwała Nr XVI/110/2000 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 30 marca 2000 r.,
- Uchwała Nr XII/136/2000 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 29 grudnia 2000 r.,
- Uchwała Nr XVII/165/2001 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 21 czerwca 2001 r.,
- Uchwała Nr IX/39/03 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 16 lipca 2003 r.

Ponadto gmina Bielsk Podlaski dysponuje Strategią Zrównoważonego Rozwoju Gminy przyjętą uchwałą Rady Gminy Bielsk Podlaski Nr XI/57/03 z dnia 10 października 2003 r. Dokument ten definiuje główny cel działania, który brzmi:

**ZASOBNA I BEZPIECZNA GMINA DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCA SIĘ W OPARCIU
O RACJONALNIE I EFEKTYWNIENIE WYKORZYSTYWANE LOKALNE ZASOBY
W CELU ZAPEWNIENIA WIELOFUNKCYJNEGO ROZWOJU OBSZARU ZAPEWNIAJĄCA
WYSOKI STANDARD ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ POZYTYWNY KLIMAT DLA ROZWOJU
PRZEDSIĘBIORCÓW**

Oprócz tego w Strategii wskazano poszczególne cele na lata 2003-2020, które zakładają rozwój gminy na wielu polach, m.in. kładą nacisk na integrację i aktywizację społeczeństwa, rozwój i modernizację rolnictwa, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, ale także na wzrost przedsiębiorczości mieszkańców i rozwój turystyki, poprawę warunków edukacji, opieki zdrowotnej i socjalnej.

Na terenie gminy Bielsk Podlaski gospodarka odpadami odbywa się zgodnie z obowiązującym Planem Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017 przyjętym Uchwałą Nr XX/233/12 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 czerwca 2012 r. Dokument ten reguluje kwestie środowiskowe oraz prowadzi do zintegrowania gospodarki odpadami w sposób zapewniający ochronę środowiska oraz uwzględniający uwarunkowania ekonomiczne.

3.4. Wnioski złożone do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bielsk Podlaski

W trakcie procedury planistycznej do studium wpłynęło 5 wniosków w terminie. Jeden wniosek dotyczył lokalizacji turbin wiatrowych wraz z infrastrukturą, trzy wnioski dotyczyły usunięcia terenu pod lokalizację wysypiska odpadów w Dubiażynie oraz jeden dotyczył zmiany przeznaczenia terenu pod zalesienie. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie.

Ponadto siedem wniosków wpłynęło poza terminem wyznaczonym w ogłoszeniu. Dotyczyły one lokalizacji inwestycji z zakresu odnawialnych źródeł energii, zmiany przeznaczenia działki pod zabudowę przemysłową, zabudowę inwentarską, zabudowę mieszkaniową jednorodziną. W związku z określonymi kierunkami zagospodarowania przestrzennego gminy część wniosków została uwzględniona. Pozostałe ze względu na położenie działek na terenach otwartych, cennych dla zachowania bioróżnorodności nie mogły zostać uwzględnione.

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA I ZAGOSPODAROWANIA

4.1. Dotychczasowe przeznaczenie terenu

Gmina wiejska Bielsk Podlaski jest typową gminą rolniczą, pozbawioną przemysłu i taką też funkcję ma w głównej mierze ustaloną w obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (Uchwała Nr IX/80/03 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 czerwca 2003r.). Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Bielsk Podlaski do 2020 roku (Uchwała Nr XI/57/03 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 10 października 2003r.) kładzie natomiast nacisk na rozwój równocześnie we wszystkich kierunkach z wykorzystaniem jej potencjału społecznego, infrastrukturalnego i przyrodniczego.

Gmina wiejska Bielsk Podlaski zajmuje powierzchnię 42994 ha, z czego ponad 73 % stanowią użytki rolne, 21,99% stanowią grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia, 3,58% stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane, 0,27% stanowią grunty pod wodami, a 0,8% stanowią nieużytki. Pozostałe, niewymienione tereny różne zajmują zaledwie 2 ha, co stanowi mniej niż 0,1% powierzchni opracowania. Ze względu na znaczne wykorzystanie rolnicze –obszar opracowania cechuje niższa niż średnia krajowa lesistość, kształtująca się na poziomie niespełna 22%. Udział procentowy gruntów według sposobu ich użytkowania przedstawia Ryc. 3.

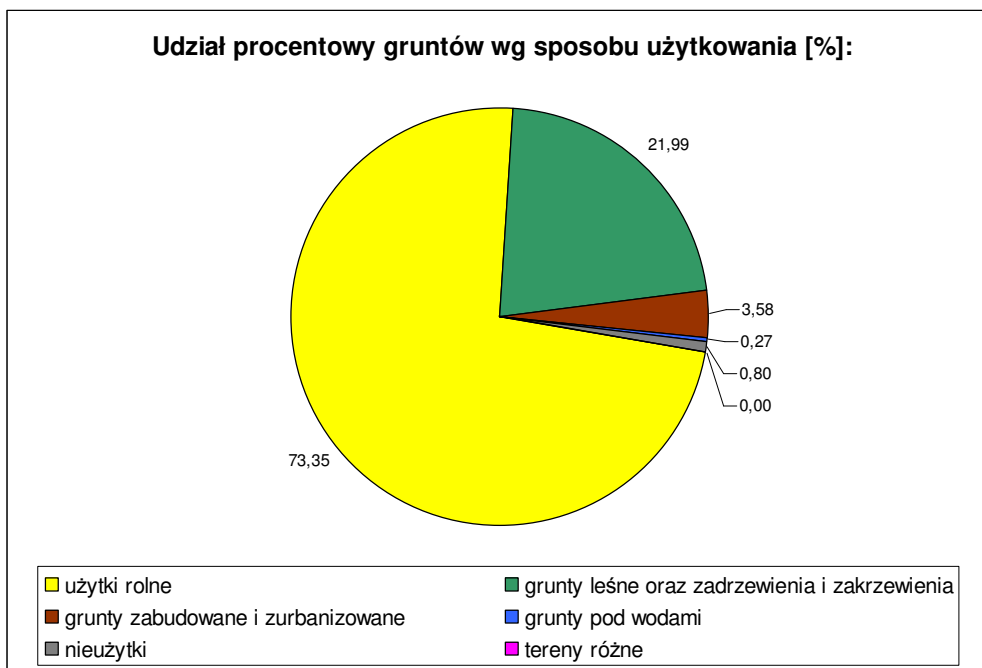
Użytki rolne na obszarze opracowania są zagospodarowywane przede wszystkim jako grunty orne – 43,87% (18852 ha). 16,25% (6985 ha) użytków rolnych stanowią pastwiska, 10,76% (4624 ha) to łąki, 1,81% (776 ha) to grunty rolne zabudowane, 0,49% (209 ha) to grunty pod wodami, 0,16% (69 ha) to sady, a zaledwie 0,02% (7 ha) to grunty pod stawami.

Grunty zabudowane i zurbanizowane na obszarze opracowania są użytkowane przede wszystkim jako tereny komunikacyjne – 3,38% (1452 ha), 0,07% (30 ha) to tereny rekreacji wypoczynkowej, 0,02% (10 ha) to inne tereny zabudowane, 0,02% (9 ha) to tereny przemysłowe, a 0,01% (4 ha) to tereny zabudowane i zurbanizowane. Zaledwie 2 ha zajmują zurbanizowane tereny niezabudowane.

Szczegółowe zestawienie przedstawia Tab.1.

Ryc.3. Użytkowanie terenu w gminie

Źródło: UG Bielsk Podlaski

Tab.1. Użytkowanie terenu w gminie

Źródło: UG Bielsk Podlaski

Charakter obszaru		Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]
Użytki rolne		31522	73,35
	grunty orne	18852	43,87
	sady	69	0,16
	łąki	4624	10,76
	pastwiska	6985	16,25
	grunty rolne zabudowane	776	1,81
	grunty pod stawami	7	0,02
	grunty pod wodami	209	0,49
grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia		9450	21,99
grunty zabudowane i zurbanizowane		1507	3,58
	grunty zabudowane i zurbanizowane	4	0,01
	tereny przemysłowe	9	0,02
	inne tereny zabudowane	10	0,02
	zurbanizowane tereny niezabudowane	2	0,00
	tereny rekreacji wypoczynkowej	30	0,07
	tereny komunikacyjne	1452	3,38
grunty pod wodami		117	0,27
nieużytki		342	0,8
tereny różne		2	0,0

4.2. Dotychczasowe zagospodarowanie terenu

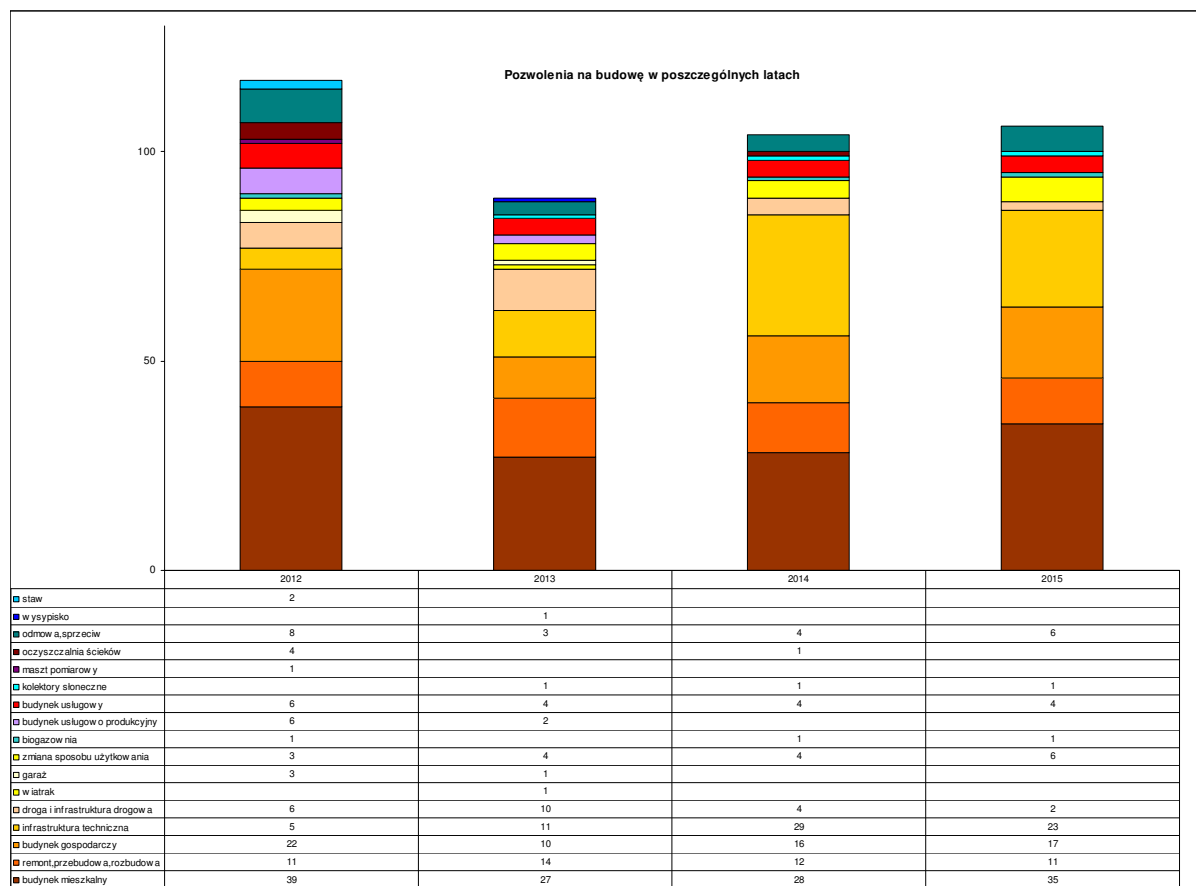
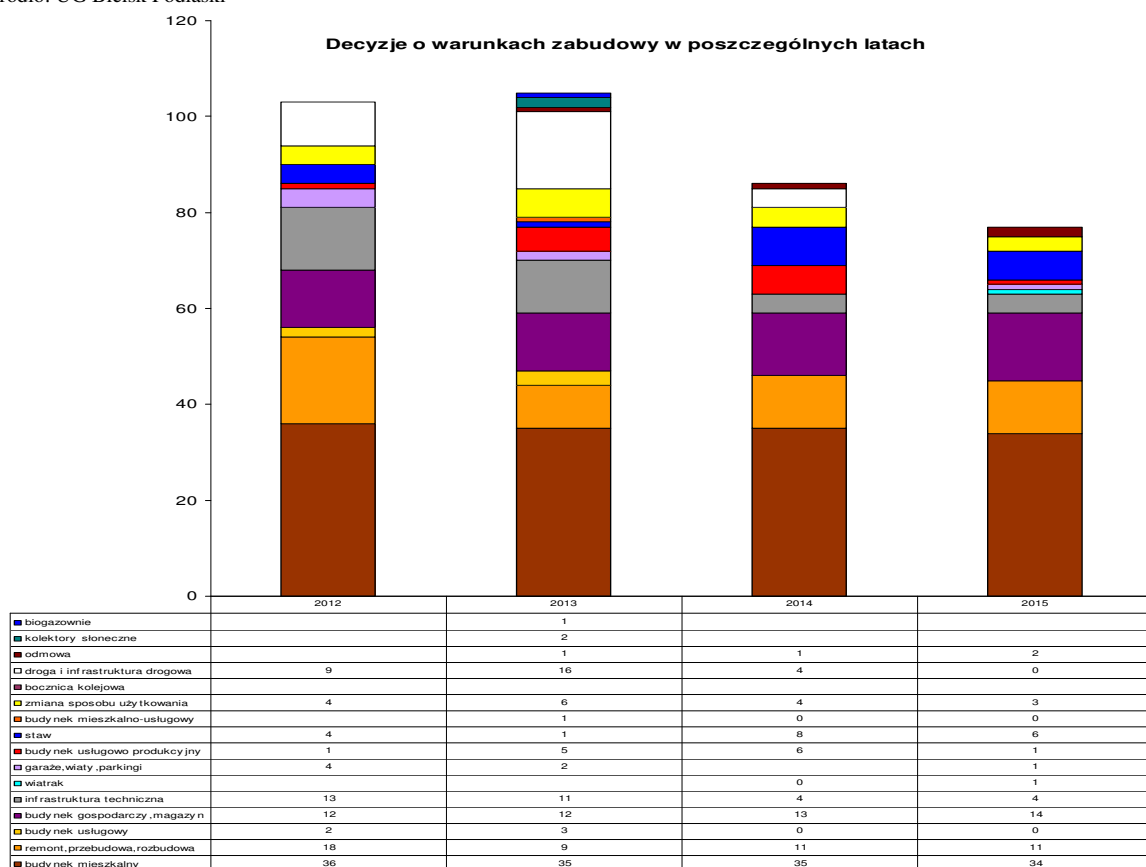
Tereny zainwestowane zajmują w gminie Bielsk Podlaski ok. 6% powierzchni gminy, co stanowi zaledwie 8,1% powierzchni nieleśnych w gminie. Dla obszaru opracowania na przestrzeni lat sporządzane były fragmentaryczne zmiany planu ogólnego, które w większości dotyczyły przeznaczenia terenu pod zabudowę mieszkaniową oraz zalesienie.

Dotychczasowy kierunek rozwoju terenów w granicach opracowania obrazują również wydane w ostatnich latach decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o pozwoleniu na budowę. Najwięcej decyzji wydanych było w latach 2012 i 2013, a najmniej w 2015 roku. Większość wydanych decyzji o warunkach zabudowy dotyczyło budynków mieszkalnych oraz gospodarczych, w tym magazynów, a także remontów, przebudowy i rozbudowy. Znaczna część decyzji dotyczyła również infrastruktury technicznej oraz infrastruktury drogowej.

Większość decyzji o pozwoleniu na budowę zostało wydanych w roku 2012. Znaczny ich procent dotyczył lokalizacji budynków mieszkalnych, remontów, przebudowy i rozbudowy, a także budynków gospodarczych, infrastruktury technicznej oraz drogowej.

Ryc.4. Decyzje o warunkach zabudowy i pozwolenia na budowę w latach 2012-2015

Źródło: UG Bielsk Podlaski

4.2.1. Tereny mieszkaniowe

Rozmieszczenie terenów mieszkaniowych w gminie jest stosunkowo równomierne, choć w dużej mierze związane jest z przebiegiem dróg. Centralny ośrodek stanowi miasto Bielsk Podlaski, z którego promieniście rozchodzą się drogi łączące je z okolicznymi wsiami. Wszystkie ośrodki posiadają charakter typowo wiejski, jednak historyczna zabudowa wsi uzupełniona jest nową zabudową. Na obszarze opracowania przeważają wsie o układzie ulicówek z prostopadłym układem kalenicowym. W historycznej zabudowie wsi widoczny jest również układ przestrzenny „pomiaru włóczęj”. Tradycja ta obejmowała również rozplanowanie pomieszczeń oraz kształty budynków. Są to najczęściej drewniane budynki parterowe z dwuspadowym dachem, kryte eternitem, dachówką ceramiczną lub blachą. Drewniane domy mieszkalne często są zdobione architektonicznie w sobie właściwym stylu.

Zabudowa noworealizowana w różnym stopniu nawiązuje do zabudowy historycznej. W większości są to murowane budynki piętrowe z dwu- i wielospadowym dachem, kryte dachówką ceramiczną lub blachą.

4.2.2. Tereny usługowe

Usługi publiczne (w tym administracji gminnej), usługi oświaty, zdrowia, opieki społecznej, bezpieczeństwa publicznego, kultury, usługi sakralne oraz usługi handlu i rzemiosła w większości przypadków zlokalizowane są w mieście Bielsk Podlaski. Spośród pozostałych ośrodków wyróżniają się wsie: Łubin Kościelny i Augustowo, Chraboły

Usługi publiczne na terenie gminy świadczy Urząd Gminy Bielsk Podlaski, Gminna Biblioteka Publiczna w Augustowie. Na terenie gminy działa 16 jednostek OSP, spośród których OSP Augustowo, OSP Hołody, OSP Pasyнки i OSP Piliki są włączone w Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy.

W gminie Bielsk Podlaski funkcjonują 2 szkoły: Szkoła Podstawowa w Łubinie Kościelnym, która od czerwca 2008 roku nosi imię Jana Pawła II oraz Zespół Szkół w Augustowie, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa oraz Gimnazjum.

Do obwodu Szkoły Podstawowej w Augustowie wchodzi 48 wsi, Szkoły Podstawowej w Łubinie Kościelnym – 13 wsi, natomiast obwód Gimnazjum w Augustowie obejmuje wszystkie 61 miejscowości z terenu Gminy Bielsk Podlaski. Szkoły realizują roczne przygotowanie przedszkolne dzieci 6-letnich, bowiem Gmina nie posiada własnych przedszkoli. Obie szkoły mają dobre warunki lokalowe i socjalne, posiadają dobrze wyposażone sale lekcyjne, w tym pracownie komputerowe, salę do nauki języków obcych, bibliotekę szkolną oraz sale gimnastyczne wraz z zapleczem sportowym. Odległość Szkoły Podstawowej w Łubinie Kościelnym od miasta Bielsk Podlaski wynosi 13 km, natomiast Zespołu Szkół w Augustowie - jedynie 2,5 kilometra. Dzieci i uczniowie są dowożeni do szkół autobusami gminnymi, mają zapewnione wyżywienie przygotowywane w stołówce Zespołu Szkół w Augustowie.

W 2010 roku na terenie gminy zarejestrowane były 228 podmioty gospodarcze. Najwięcej, bo 23% prowadziło działalność w sekcji G – handel hurtowy, detaliczny i naprawa pojazdów. Pozostałe liczniejsze grupy podmiotów prowadzą działalność w zakresie: budownictwa i rolnictwa. Przeważają podmioty niewielkie zatrudniające 1-3 osób.

Na terenie gminy funkcjonuje 21 obiektów sakralnych, z czego dwa to świątynie rzymskokatolickie natomiast pozostałe to świątynie prawosławne.

4.2.3. Tereny zabudowy produkcyjnej

Gmina Bielsk Podlaski to gmina rolnicza. Tereny zabudowy produkcyjnej stanowią niewielki odsetek powierzchni gminy. Działają tu pojedyncze zakłady jak np. MAKBUD w Lewkach, oddział drogowy firmy UNIBEP S.A., który swą siedzibę posiada w Bielsku Podlaskim.

Do terenów przemysłowych zlokalizowanych w granicach opracowania zaliczyć można przede wszystkim tereny eksploatacji powierzchniowej znajdujące się w Augustowie. W sąsiedztwie terenów eksploatacji zlokalizowane są urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł (turbiny wiatrowe), które obecnie już funkcjonują.

W granicach gminy wyróżnić można również tereny usługowo-produkcyjne, składy i magazyny, które stanowią bardzo niewielki odsetek powierzchni gminy. Tereny te zlokalizowane są przede wszystkim w okolicy miejscowości: Lewki, Kotły, Proniewicze i Ploski.

4.2.4. Tereny zieleni urządzonej i cmentarzy

Gmina Bielsk Podlaski posiada stosunkowo bardzo niewiele terenów zieleni urządzonej. Tereny noszące znamiona zieleni urządzonej to przede wszystkim obszary po dawnych parkach dworskich zlokalizowane w okolicy przysiółka: Kolonia Zubowo (k/Sobótki) oraz miejscowości: Dobromil i Widowo.

Do terenów zieleni urządzonej zaliczyć można również tereny cmentarzy znajdujące się w granicy opracowania. Funkcjonujące cmentarze zarówno rzymskokatolickie, jak i prawosławne zlokalizowane są we wsiach: Augustowo, Dubiażyn, Hryniewicze Duże, Knorozy, Kozły, Łubin Kościelny, Mokre, Orzechowicze, Parcewo, Pasyнки, Ploski, Plutycze, Rajki, Rajsk, Widowo, Zubowo. Ponadto w gminie znajdują się liczne cmentarze zabytkowe m.in. we wsiach: Augustowo, Dubiażyn, Hryniewicze Duże, Knorozy, Kozły, Łubin Kościelny, Mokre, Ploski .

4.2.5. Tereny elektrowni wiatrowej z infrastrukturą

W granicach Gminy Bielsk Podlaski zlokalizowane są trzy tereny, na których funkcjonują elektrownie wiatrowe. Od turbin wiatrowych wyznaczono strefy ochronne związane z ograniczeniami zagospodarowania terenu – 200 m i 500 m.

4.2.6. Pozostałe tereny

Na obszarze opracowania znajdują się również tereny infrastruktury technicznej, które stanowią bardzo niewielki odsetek powierzchni gminy. Są to tereny towarzyszące terenom mieszkaniowym.

W granicach opracowania przebiega także ok. 370 km ważniejszych ciągów komunikacyjnych zarówno ruchu kołowego jak i szynowego. Największy odsetek tych terenów stanowią drogi powiatowe (ok. 51%), a najmniejszy droga wojewódzka – niecałe 2%. Drogi gminne stanowią ok. 29%, drogi krajowe ok. 10%, natomiast kolej ok. 4%.

5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ład przestrzenny należy rozumieć jako takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Występujące w danym regionie uwarunkowania geograficzne, środowiskowe, historyczne itd. mają bezpośredni wpływ na zróżnicowanie intensywności funkcji gminy.

Tereny rolne na obszarze gminy stanowią prawie 75% ogólnej powierzchni gminy, natomiast łączna powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową wynosi ok. 3,58% powierzchni gminy. Zabudowa zlokalizowana jest wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, w formie ulicówek z prostopadłym układem kalenicowym. Funkcja mieszkaniowa występująca na terenie gminy realizowana jest przeważnie w formie zabudowy zagrodowej, uzupełnionej nowopowstałą zabudową mieszkaniową jednorodziną wolnostojącą. Większość usług zlokalizowana jest w mieście Bielsk Podlaski będącym naturalnym centrum. W gminie występują jedynie usługi podstawowe, usługi z zakresu administracji, oświaty i handlu. Z uwagi na rolniczy charakter gminy funkcja przemysłowa występuje jedynie w Augustowie i Lewkach.

Tworzenie i utrzymanie ładu przestrzennego, jako jedno z zadań własnych samorządu gminnego, jest zarówno celem działań gospodarki przestrzennej, jak i środkiem do kreowania środowiska zamieszkania, pracy i wypoczynku w jak najwyższym stopniu oddziałującego pozytywnie pod względem funkcjonalnym i estetycznym na użytkowników. Poprawnie sporządzana przestrzeń daje mieszkańcom satysfakcję w identyfikacji z miejscowością oraz okolicą zamieszkania, a także przyciąga inwestorów. W sposób najbardziej oczywisty na ład przestrzenny wpływa kształtowanie przestrzeni publicznych i zabudowy.

Jedynym skutecznym narzędziem tworzenia ładu przestrzennego jest prawo miejscowe, wyrażone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Polityka przestrzenna gminy prowadzona jest w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o lokalizacji celu publicznego. Pozostawienie obszarów bez planów miejscowych może sprzyjać niekorzystnym dla ładu przestrzennego realizacjom.

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

6.1. Stan środowiska

6.1.1. Rzeźba terenu

Przeważająca część gminy Bielsk Podlaski położona jest w obrębie Równiny Bielskiej. Główne występujące tu jednostki morfologiczne to:

- wysoczyzna morenowa falista;
- równiny wodnolodowcowe i sandrowe;
- równiny zastoiskowe;
- na niewielkiej powierzchni wysoczyzna morenowa płaska;
- doliny głównych cieków powierzchniowych.

Jednostki te urozmaicone są licznie występującymi drobnymi formami morfologicznymi takimi jak:

- wzgórza morenowe;
- kemy;
- wzgórza akumulacji szczelinowej;
- wydmy;
- zagłębienie bezodpływowe i przepływowe;
- dolinki erozyjno-denudacyjne.

Równina Bielska to lekko falisty obszar moreny dennej, miejscami jest silnie zdenudowany – można ją wtedy określić jako płaską. Wysokości na wysoczyźnie wahają się od nieco poniżej 135 m n.p.m. (część północna) do około 167 m n.p.m. (część południowa i wschodnia). Na północ od Bielska Podlaskiego znajduje się rozległa, płaska równina zastoiskowa urozmaicona licznymi, niewielkimi (8 – 12 m wysokości względnej), lecz wyraźnie zaznaczającymi się w morfologii kemami. Na południe od tej strefy występuje pas wzgórz czołowomorenowych (okolice Augustowa, Stryk, Kolonii Brześcianka), zaznaczających maksymalny zasięg lądolodu stadiału środkowego zlodowacenia Warty. Wysokości względne tych wzgórz wynoszą 10 – 20 m. W pasie moren czołowych, w rejonie wsi Hołody zaznacza się podłużna, wąska forma powstała w wyniku akumulacji szczelinowej. Prawie płaski grzbiet wzniesienia osiąga wysokość około 150 m n.p.m., lecz jej forma już silnie zdenudowana, gdyż wysokości względne osiągają w tym rejonie około 3 m.

W kierunku południowym rozciąga się rozległa wysoczyzna morenowa falista, uformowana podczas stadiału dolnego zlodowacenia Warty. Na jej powierzchni licznie występują głazy narzutowe. Pod względem petrograficznym są to głównie granity ale można również spotkać gnejsy, rapakiwi oraz kwarcyty.

Przy południowej granicy gminy w rejonie wsi Dubiażyn występują trzy wzniesienia kemowe, które wiekowo są starsze od tych z okolic Bielska Podlaskiego i wsi Nałogi. Ich wiek datowany jest na stadiał dolny zlodowacenia Warty. Wysokości względne tych form morfologicznych wahają się od 15 do 20 m, występują w okolicy dawnego zagłębienia wytopiskowego, stanowiącego dzisiaj fragment doliny Białej. Wymiary kemów z okolic Dubiażyna są zdecydowanie większe od wcześniej opisanych form, osiągają 1 km średnicy.

Dużą formą pochodzenia wodnolodowcowego jest plateau kemowe znajdujące się w rejonie wsi Zubowo. Długość tego wzniesienia przekracza 4 km, szerokość 1 – 1,5 km, a wysokość względna osiąga 11m. Wzniesienie oznacza się mało urozmaiconą powierzchnią. Od północnego-wschodu otacza

go wysoczyzna morenowa, od południowego-zachodu stoki wzniesienia obniżają łagodnie ku równinie wodnolodowcowej.

W rzeźbie terenu całej gminy, szczególnie w jej centralnej części występują liczne niecki wytopiskowe. Są one zróżnicowane zarówno jeśli chodzi o wielkość jak i o kształt. Zagłębienia odznaczają się niewielkimi zakłębieniami oraz płaskimi podmokłymi dnami. Głębokość zagłębień nie przekracza 10 m, w części z nich rozwinęły się torfy.

Północną część gminy Bielsk Podlaski obejmuje dolina Narwii. Jej dno odpowiada tarasowi zalewowemu i łączy się z dnami dolin dopływów tej rzeki. Taras zalewowy ma zróżnicowaną szerokość wahającą się od kilkuset metrów do ponad 1,5 km. Leży ona na wysokości 0,5 – 3,0 m nad poziomem rzeki, a jego wysokość względna zwiększa się wraz z biegiem rzeki. Wysokość bezwzględna powierzchni tarasu kształtuje się w granicach 121 m n.p.m. do prawie 127 m n.p.m. Taras jest wykształcony symetrycznie i po obu stronach koryta ma prawie taką samą szerokość. Na jego powierzchni występują liczne starorzecza, tworzące miejscami gęstą sieć wąskich zagłębień o długości 100 – 200 m.

Dna dolin pozostałych głównych cieków przepływających przez gminę mają na ogół przebieg zbliżony do kierunku S – N. Charakteryzują się bardzo zróżnicowaną szerokością od kilkudziesięciu do prawie 1000 m. Bardzo często są zatorfione, ich zasięgi często pokrywają się z zasięgiem dolin wód roztopowych. Wzdłuż Narwi, prawego brzegu doliny Orlanki oraz w zachodniej części gminy duże powierzchnie zajmują równiny wodnolodowcowe. Leżą one przeważnie 6 – 8 m poniżej otaczających je obszarów wysoczyznowych. Rozmieszczenie osadów wodnolodowcowych wskazuje na pierwotny przebieg dolin wód roztopowych schyłku zlodowacenia Warty. W pobliżu dolin, w strefach akumulacji piasków i żwirów jak również na skłonach wysoczyzny morenowej utworzyły się formy pochodzenia eolicznego. Są to nieregularne równiny piasków przewianych, na których uformowały się miejscami niewielkie wydmy o wysokościach względnych do 3 m.

W obrębie niecek wytopiskowych rozwinęły się równiny torfowe. Torfowisko znajdujące się na południe od wsi Ploski, zajmujące powierzchnię około 2,5 km², było eksploatowane przez miejscową ludność na materiał opałowy.

Rzeźba terenu całej gminy jest stosunkowo mało przekształcona antropogenicznie. Można wymienić w tym kontekście grodzisko z okolic wsi Haćki. Zostało one usytuowane na pagórku kemowym, który sztucznie nadbudowano. Inne formy antropogeniczne to wyrobiska po piaskach i żwirach, liczne w północnej części gminy oraz w rejonie wsi Augustowo, gdzie zlokalizowane było wysypisko odpadów komunalnych. W krajobrazie zaznaczają się również liniowe formy antropogeniczne: nasypy i wykopy drogowe oraz kolejowe, w szczególności linia kolejowa Czeremcha – Białystok, a także niefunkcjonująca już linia kolejowa Bielsk Podlaski - Hajnówka.

6.1.2. Budowa geologiczna

Obszar gminy Bielsk Podlaski w przewadze położony jest w obrębie Obniżenia Podlaskiego, stanowiącego wydłużoną nieckę w zasięgu Platformy Wschodnioeuropejskiej. Północny skraj gminy znajduje się w granicach wyniesienia Mazursko-Suwalskiego, które również wchodzi w skład Platformy Wschodnioeuropejskiej. Strop skał krystalicznych występuje na głębokości około 800 m p.p.t. i obniża się w kierunku południowym. Na sfałdowanym podłożu krystalicznym zalega dwudzielna pokrywa osadowa. Starsza obejmująca paleozoik o miąższości niewiele ponad 100 m i młodsza, mezozoik obejmująca utwory od triasu do kredy o miąższości ponad 330 m.

Strop morskich margli mastrychtu (kreda górna) stanowił wyrównaną powierzchnię. Odbywała się wówczas płytkomorska sedymentacja węglanowa i trwała bez luk sedymentacyjnych najprawdopodobniej do początku paleogenu.

Na początku paleogenu nastąpiła faza erozji, sedymentacja została wznowiona w najwyższym paleocenie. Zbiornik morski w dalszym ciągu był płytki i w dalszym ciągu ulegał wypłycaaniu.

Na przełomie paleogenu i neogenu zbiornik morski stopniowo zanikał, zaczęły powstawać klastyczne osady lagunowe. W miocenie odbywała się akumulacja w zbiorniku śródlądowym. Pod koniec neogenu zaczęła dominować erozja – zakończył się etap sedymentacji jeziornej. W okresie tym powstały szerokie, płaskie powierzchnie denudacyjne, urozmaicone ostańcami. We wczesnym czwartorzędzie, w strefach odmłodzonych zluźnień tektonicznych, założona została pierwotna sieć dolin rzecznych, zachowanych jako paleodoliny.

Podczas kolejnych zlodowaceń lądolód pokrywał całkowicie omawiany obszar. Osady zlodowaceń najstarszych (zlodowacenia Narwi i częściowo Nidy) zachowały się tylko w obniżeniach powierzchni podczwartorzędowej. W okresie poprzedzającym transgresję lądolodu zlodowacenia Sanu 1, powierzchnia omawianego obszaru została zrównana. Lądolód tego zlodowacenia pozostawił po sobie poziom osadów wodnolodowcowych i glin zwałowych. W interglacjale ferdynandowskim, w centralnej części obszaru została uformowana głęboka dolina rzeczna, wcinająca się zarówno w starsze osady czwartorzędowe, jak i w utwory trzeciorzędowe. Dolina ta została wypełniona miększą serią osadów rzecznych i jeziornych.

Podczas zlodowacenia Sanu 2 obszar gminy ponownie znalazł się pod przykryciem lądolodu, który w północnej i centralnej części pozostawił, miększy poziom glin zwałowych oraz osadów wodnolodowcowych. W południowej części obszaru osady związane ze zlodowaceniem Sanu 2 zostały zniszczone w wyniku intensywnej erozji rzecznej podczas interglacjalu wielkiego. Na skutek akumulacyjnej działalności rzek powstała wówczas seria osadów piaszczysto-żwirowych. Lądolód zlodowacenia Odry ponownie pokrył cały obszar gminy, pozostawiając ciągły poziom glin zwałowych i podścielające go osady zastoiskowe oraz dwa poziomy utworów wodnolodowcowych. Podczas zlodowacenia Warty lodowiec dwukrotnie wkraczał na omawiany rejon. Lądolód stadiału dolnego (stadiału Rogowca) pokrył go w całości. Uformowały się wówczas zasadnicze elementy rzeźby i budowy geologicznej wysoczyzny morenowej w południowej części omawianego obszaru. W stadiale Wkry lądolód pokrył północną i centralną część gminy, mniej więcej do linii Stryki – Augustowo – Bielsk Podlaski, pozostawiając pas moren czołowych i rozległe równiny wytopiskowe, urozmaicone pagórkami kemowymi na ich zapleczu.

Wody z topniejącego lądolodu uformowały równinę sandrową, odpływając ku południu dolinami wód roztopowych. Doliny te obecnie wykorzystywane są przez przepływające z południa na północ rzeki (Biała, Łoknica, Orlanka itd.).

W interglacjale eemskim, w licznych jeziorkach powstałych w misach wytopiskowych zachodzi sedymentacja biogeniczna.

Podczas zlodowaceń północnopolskich omawiany obszar znajdował się pod silnym wpływem procesów peryglacjalnych. Świadczą o tym liczne wielograńce, pokrywy pyłowe, poziomy wymarzenia otoczków, kliny mrozowe o kilkumetrowych rozmiarach i pokrywy osadów stokowych. Rzeźba uległa niewielkiemu przemodelowaniu, pagórki morenowe i kemowe ulegały denudacji, a drobne zagłębienia były zasypywane. W efekcie procesów denudacyjnych zachodzących w warunkach peryglacjalnych, na zboczach powstawały pokrywy osadów deluwialnych.

W zanikających zbiornikach jeziornych osady były rozmywane i przewiewane. W dolinach rzecznych tworzyły się tarasy nadzalewowe, powstawały wydmy i równiny piasków przewianych.

W holocenie nastąpiło wypełnienie drobnych zagłębień i dolinek osadami mineralno-biogenicznymi, a w dolinach większych rzek (Biała, Łoknica, Orlanka) uformowały się tarasy zalewowe.

6.1.3. Gleby

Typy gleb i ich wartość użytkowa są bardzo ściśle związane z rodzajem podłoża z którego zostały wytworzone oraz panującymi stosunkami wodnymi. Gmina Bielsk Podlaski wchodzi w skład Bielsko-Drohickiego regionu glebowo-rolniczego. W strukturze użytkowania gruntów wyraźnie dominują grunty orne – ok. 43,87%, sady zajmują jedynie 0,16%.

Gleby tego regionu wykazują niewielkie zróżnicowanie przestrzenne. Ponad 60% gleb zostało wykształconych z glin. W okolicach Bielska Podlaskiego występują również w dużych kompleksach gleby pyłowe najczęściej podścielone gliną.

Pod względem typologicznym dominują tu gleby opadowo-glejowe z dużym udziałem brunatnych i czarnych ziem. Grunty kl.IIIa, IIIb, IVa, IVb zajmują około 66,4% ogólnej pow. gruntów ornych.

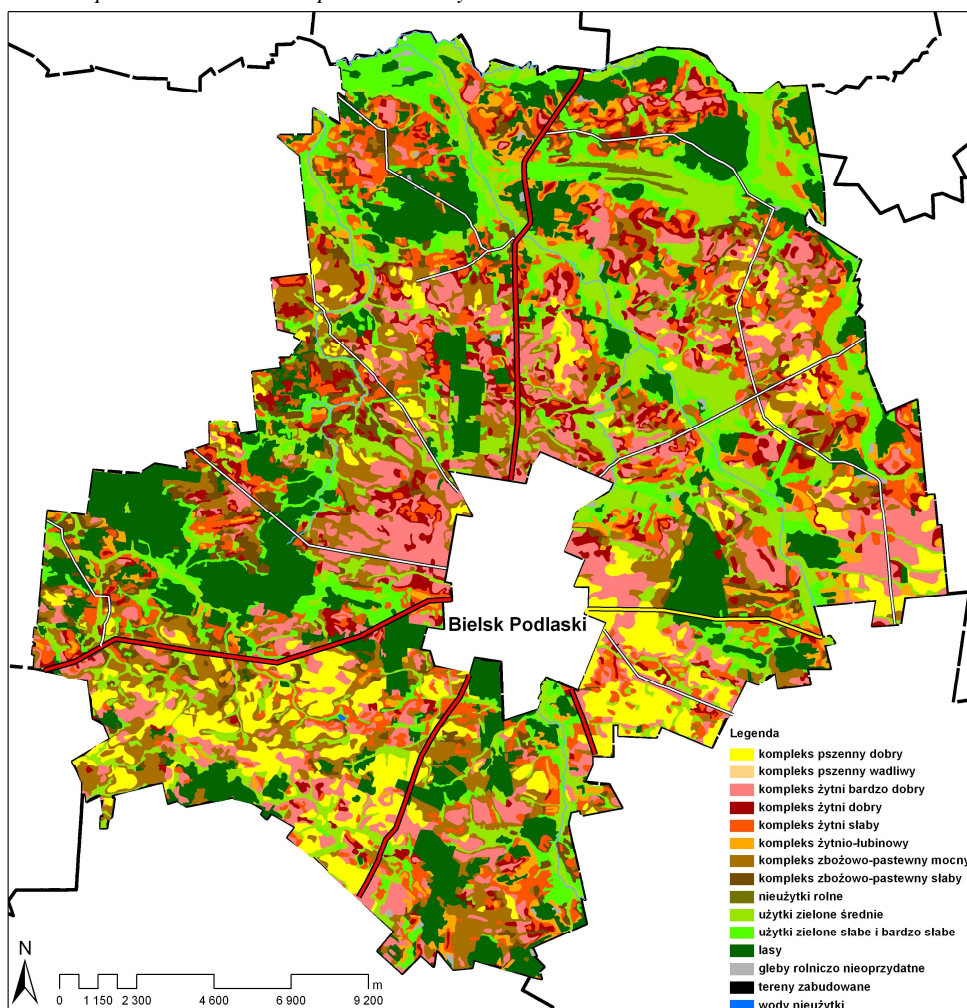
Zwarte kompleksy najlepszych gleb występują w okolicy wsi: Widowo, Parcewo, Augustowo, Skrzypki Duże, Rajsk, Pasynki i Zubowo. W północnej, nadnarwiańskiej części gminy w okolicach wsi Plutycze, Chraboły, Ploski występują nieco gorsze, bardziej zróżnicowane warunki glebowe.

Rejon gminy Bielsk Podlaski należy do jednych z najlepszych w województwie pod względem jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Z uwagi na bardzo dobre warunki glebowe, gmina ma duże możliwości produkcyjne. Koncentracja użytków zielonych na terenie gminy Bielsk Podlaski występuje w dolinie rzeki Narwi i jej dopływów (rz. Biała, Orlanka, Łoknica), a w szczególności w okolicach wsi Stupniki, Kożyno, Treszczotki, Chraboły, Rzepniewo, Sobótka, Lewki i na północ od wsi Ploski w dolinie rzeki Narwi. Na terenie całej gminy dominują użytki zielone średnie.

Gleby kompleksu pszennego bardzo dobrego na terenie gminy Bielsk Podlaski nie występują. Najlepsze gleby w gminie zaliczane są do kompleksu pszennego dobrego są to przede wszystkim czarne ziemie zdegradowane i gleby szare, gleby brunatne właściwe, wylugowane i kwaśne, miejscami bielcowe.

Ryc.5. Kompleksy glebowe na obszarze opracowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WODGiK

6.1.4. Wody

Wody podziemne

W rejonie gminy Bielsk Podlaski występują dwa główne piętra wodonośne – czwartorzędowe i trzeciorzędowe.

Główne użytkowe poziomy wodonośne występują w obrębie utworów czwartorzędowych i związane są z osadami piaszczystymi zlodowacenia środkowopolskiego oraz południowopolskiego jak również interglacjałem mazowieckim. W piętrze trzeciorzędowym występują poziomy wodonośne o funkcji podrzędnej.

Czwartorzędowe piętro wodonośne

W obrębie utworów czwartorzędowych można wydzielić trzy poziomy wodonośne: jeden przypowierzchniowy oraz dwa międzymorenowe.

I poziom wodonośny (przypowierzchniowy).

Poziom ten na obszarach wysoczyzny, poza doliną rzeki Białej w rejonie Bielska Podlaskiego nie ma znaczenia użytkowego. Występuje lokalnie i jest związany z osadami aluwialnymi zdeponowanymi w dolinach rzecznych w okresie zlodowacenia Wisły lub z osadami piaszczystymi zlodowacenia Warty. Tworzą one pokrywy o zmiennym rozprzestrzenieniu i miąższości do 10 m. Ze względu na ograniczone rozprzestrzenienie utworów wodonośnych ilość wody możliwa do uzyskania z tego poziomu jest mała. Eksploatowany on jest studniami kopanymi i abisynkami przez użytkowników indywidualnych. Zwierciadło tego poziomu jest swobodne, lokalnie lekko napięte i stabilizuje się maksymalnie na głębokości 5 m. Zasilany jest on bezpośrednio z opadów atmosferycznych lub na drodze przesiąkania przez niewielkiej miąższości osady słaboprzepuszczalne, drenuje go rzeka Biała. Poziom ten ma połączenie z wodami przypowierzchniowymi doliny Narwi. W dolinie Narwi wody występują w warstwach piaszczystych, których miąższość nie kwalifikuje do wykorzystania dla zaopatrzenia w wodę.

I międzymorenowy poziom wodonośny

Charakteryzuje się nieciągłym rozprzestrzenieniem, w rejonie Bielska Podlaskiego pozostaje w więzi hydraulicznej z głębszym poziomem międzymorenowym. Związany jest z osadami fluwioglacjalnymi zlodowacenia Odry i Warty. Występuje on na głębokości od kilkunastu do 30 m. W jego nadkładzie mogą występować gliny zwałowe, pyły piaszczyste lokalnie ility. Współczynnik filtracji waha się w szerokim zakresie od 8 do 42 m/24h. Poziom międzymorenowy ma połączenie z głównym użytkowym poziomem wodonośnym doliny Narwi, który związany jest z piaskami i żwirami o różnej granulacji. Współczynnik filtracji tych osadów waha się w granicach 2,2 do 14,3 m/24h. Przewodność warstwy wodonośnej wynosi od kilkunastu do 200 m²/24h. Zwierciadło wody napięte stabilizuje się na wysokości 130 – 145 m n.p.m., a podstawą drenażu wód podziemnych jest rzeka Narew.

II międzymorenowy poziom wodonośny

Charakteryzuje się w przewadze ciągłym rozprzestrzenieniem i pełni rolę głównego poziomu użytkowego. Związany jest z piaskami i żwirami zlodowacenia Warty i Odry oraz interglacjału mazowieckiego. Najpłycej występuje na południe od Bielska Podlaskiego, gdzie został nawiercony na głębokości 18 m, natomiast we wsi Parcewo na głębokości 31 m, w rejonie tym prawdopodobnie oba poziomy międzymorenowe są połączone i tworzą warstwę wodonośną o miąższości 40 – 50 m. Na północ od Bielska Podlaskiego poziom ten zalega na głębokości 50 – 60 m. Izolowany jest od powierzchni pakietem glin zwałowych o grubości do 40 m. Współczynnik filtracji mieści się w przedziale 8 – 28 m/24h. Nawiercone zwierciadło wody stabilizuje się na rzędnych 130 – 145 m n.p.m.

Trzeciorzędowe piętro wodonośne

Rozpoznanie trzeciorzędowego pietra wodonośnego jest słabe. Ujęte jest ono między innymi otworem studziennym na terenie zakładu „HOOP” w mieście Bielsk Podlaski. Na głębokości 117 m nawiercono oligoceńskie piaski drobnoziarniste i średnioziarniste o miąższości 26,5 m leżące na mułowcach kredy. Na trzecim stopniu pompowania pomiarowego uzyskano wydajność $Q_3=101,1 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji 38,94 m, współczynnik filtracji wynosi 5,6 m/24h. Poziom trzeciorzędowy został uznany za poziom użytkowy na niewielkim obszarze na terenie miasta Bielsk Podlaski. Na terenie gminy na północ i północny-wschód od miasta utwory trzeciorzędowe rozpoznano w otworach kartograficznych jako miocenijskie piaski z węglem brunatnym. Natomiast w kierunku południowym od miasta Bielsk Podlaski osady czwartorzędu leżą bezpośrednio na marglach kredowych.

Południowa część gminy położona jest w obszarze deficytowym w wody podziemne.

Wody powierzchniowe

Sieć rzeczna na terenie gminy jest dobrze rozwinięta. Główną rzeką jest Narew, która płynie ze wschodu na zachód w północnej części omawianego obszaru. Zlewnia Narwi o powierzchni (na obszarze Polski) 53 873 km² posiada cechy typowe dla zlewni nizinnej. Rzeką ma charakter meandrujący, tworząc rozległą podmokłą i bagienno-torfową dolinę.

Obszar doliny Narwi jak i niewielkich powierzchniowo terenów przyległych zagrożony jest powodzią. Jednak żadne tereny zwartej zabudowy położone w gminie Bielsk Podlaski nie znajdują się w zasięgu wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1%. Przez południowo-zachodnią część gminy przebiega dział wód powierzchniowych pomiędzy Narwią i Bugiem.

Do największych lewobrzeżnych dopływów Narwi, przepływających przez gminę Bielsk Podlaski należą rzeki: Łoknica, Orlanka i Biała (dopływ Orlanki) oraz w części zachodniej Strabelka i Kanał Wałęga. Rzeki te mają na ogół przebieg z południa na północ. Płyną przez rozległe obszary zagłębię wytopiskowych jak również wykorzystują dawne doliny wód roztopowych.

Tab.2. Przepływy charakterystyczne w podstawowych przekrojach głównych rzek gm. Bielsk Podlaski.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bielsk Podlaski na lata 2004 – 2011

Rzeka	Pow. w km ²	Przepływy charakterystyczne w m ³ /s			Przepływ nienaruszalny (biologiczny) w m ³ /s
		NNQ	SNQ	SQ	
Narew uj. Orlanki	1978,0	0,95	1,89	7,93	1,25
Orlanka uj. Białej uj. do Narwi	262,5	0,11	0,22	1,25	0,42
	520,5	0,21	0,44		
Biała uj. do Orlanki	202,0	-	0,137	0,454	-
Łoknica uj. do Narwi	183,0	0,082	0,144	0,682	-

Na terenie gminy brak jest dużych naturalnych zbiorników wód powierzchniowych, natomiast bardzo licznie występują niewielkie stawy i oczka wodne. W obowiązującym studium wskazano potencjalne tereny, w rejonie wsi Łoknica i Ogrodniki, do utworzenia zbiorników wodnych małej retencji. Sieć hydrograficzną uzupełniają małe dopływy głównych rzek oraz system rowów melioracyjnych. W rejonie wsi Stryki znajdują się źródła kanału Wałęgi i Lubki, które należą do zlewni Narwi oraz rzeki Bronki należącej do zlewni Bugu.

6.1.5. Warunki klimatyczne

Teren gminy znajduje się pod wpływem klimatu umiarkowanego przejściowego z zaznaczającymi się wpływami kontynentalnymi.

Położony jest w regionie podlaskim – (obejmujący centralną i południową część województwa podlaskiego) o najbardziej zaznaczonych cechach kontynentalizmu termicznego i dużym zróżnicowaniu opadowym. Wzdłuż południowej granicy regionu klimatycznego stopniowo ustępują cechy kontynentalne klimatu na korzyść warunków oceanicznych.

Temperatura powietrza z wielolecia (1971 – 2000) wynosiła: 6,3°C, w okresie 1991 – 2000: 6,8°C. Województwo podlaskie leży w chłodnym regionie Polski. Najchłodniejszym miesiącem jest przeważnie styczeń, a najcieplejszym lipiec. Północna i środkowa część województwa charakteryzuje się największą w Polsce (poza terenami górskimi) liczbą dni pogody przymrozkowej bardzo zimnej ($t_{\max} > 0$ i $t_{\min} < -5^{\circ}\text{C}$). W skali roku przeważa typ pogody ciepłej ($5^{\circ}\text{C} < t_{\text{sr}} \text{ doby} < 15^{\circ}\text{C}$), który utrzymuje się ponad 4 miesiące. Pogoda bardzo ciepła średnio trwa 70 – 85 dni i utrzymuje się dłużej na południu województwa. Raz na dwa lub trzy lata występuje gorący typ pogody ($t_{\text{sr}} \text{ doby} > 25^{\circ}\text{C}$).

Zmienność temperatur w okresie 1971 – 2005 wyniosła od – 30,6 do 35,2°C w Suwałkach i od – 35,4 do 35,5°C w Białymstoku.

Średnia roczna prędkość wiatru na terenie województwa (1971 – 2000) wahała się od 2,6 m/s do 3,7 m/s. Wielkość średniej opadów atmosferycznych z wielolecia 1971 – 2000 wyniosła 591 mm, w okresie 1991-2000 zmalała do 575 mm. Usłonecznienie w 2005 roku wyniosło 1810 – 1836 h, a średnie zachmurzenie od 4,9 do 5,1 oktantów (w skali min – max od 0 do 8).

Topoklimat

Podstawowe znaczenie dla kształtowania się warunków topoklimatycznych, ma wymiana energii zachodząca na powierzchni granicznej między atmosferą a podłożem. Zróżnicowanie topoklimatyczne terenu objawia się najsilniej w warunkach pogody radiacyjnej – bezchmurnej lub z małym zachmurzeniem, i bezwietrznej. Wartości składowych bilansu cieplnego, a co za tym idzie różnorodność warunków topoklimatycznych zależą od: rzeźby terenu, rodzaju podłoża, jego pokrycia i uwilgotnienia, odsłonięcia horyzontu, itd. Czynniki wymienione na pierwszym miejscu odgrywają najistotniejszą rolę spośród cech charakterystycznych podłoża. Prowadzą do wyodrębnienia typów klimatów- form wypukłych, płaskich i wklęsłych. Znaczny udział w modyfikacji naturalnych warunków klimatycznych obszaru ma wprowadzenie nań zabudowy oraz rodzaj zagospodarowania przestrzeni. Także dominującą funkcję w kształtowaniu klimatu przejmują duże powierzchnie leśne.

Na omawianym terenie warunki topoklimatyczne są kształtowane głównie przez czynniki:

- obecność w północnej części rozległej formy dolinnej;
- obecność dużych dolin przebiegających przez cały teren gminy z południa na północ;
- występowanie na znacznych obszarach płytkich wód gruntowych (znaczne powierzchnie terenów zabagnionych i podmokłych);
- sąsiedztwo z obszarem miejskim Bielska Podlaskiego,
- obecność w części północnej i zachodniej dużych kompleksów leśnych;
- duży udział terenów niezabudowanych, otwartych;
- niezbyt duże urozmaicenie rzeźby terenu.

6.1.6. Lasy

Na terenie gminy podstawowe znaczenie dla kształtowania struktury przyrodniczej mają lasy oraz doliny rzeczne. Lasy nie są równomiernie rozmieszczone największe ich zwarte kompleksy znajdują się w północnej i zachodniej części gminy.

Lasy ogółem w gminie Bielsk Podlaski zajmują nieco ponad 21% ogólnej powierzchni, co przy średniej wojewódzkiej 31,62% kwalifikuje ją do gmin o małej lesistości.

Lasy Państwowe w granicy opracowania są w zarządzie Nadleśnictwa Bielsk.

Na terenie gminy zdecydowanie dominują siedliska świeże, co wiąże się z występowaniem większości lasów na glebach uboższych – bielcowych i rdzawych wytworzonych z piasków. Siedliska wilgotne występują w rozproszeniu i związane są z terenami dolin i obniżen, gdzie często spotykane są podmokłości. Opisywany rejon jest ubogi pod względem zróżnicowania gatunkowego lasów. Znajduje się on w zasadzie poza zasięgiem świerka, buka i jodły. Rolę gatunków głównych pełnią: Sosna zwyczajna, Dąb szypułkowy oraz Olsza czarna.

Sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*) – spotykana jest na każdym siedlisku, szczególnie charakterystyczna jest dla siedlisk ubogich. Na siedliskach świeżych bogatych, może stanowić domieszkę z Brzozą brodawkowatą, rzadziej Lipą drobnolistną i Grabem zwyczajnym w drzewostanach dębowych. Na ubogich siedliskach wilgotnych i bagiennych tworzy drzewostany z domieszką Brzozy omszonej, rzadziej Olchy czarnej, a na żyznych bagiennych może stanowić domieszkę w drzewostanach olchowych lub olchowo-brzozowych.

Dąb szypułkowy (*Quercus petraea*) – na siedliskach żyzniejszych i wilgotniejszych oraz Dąb bezszypułkowy (*Quercus robur*) – na siedliskach uboższych pełnią ważną rolę lasotwórczą na tym terenie. Drzewostany dębowe spotykane są na siedliskach Lśw i Lł. Na siedliskach LMśw i LMw dąb jako gatunek współpanujący występuje z sosną zwyczajną i brzozą, brodawkowatą i omszoną, a na siedlisku lw – z olszą czarną i brzozą. Na siedliskach uboższych stanowić może pojedynczą domieszkę w drzewostanach sosnowych.

Olsza czarna (*Alnus glutinosa*) – Występowanie drzewostanów olszowych związane jest z żyznymi glebami bagiennymi i wilgotnymi siedlisk Lb, Lłb i Lw. Na innych siedliskach może stanowić jedynie niewielką domieszkę.

Z innych gatunków, mających znaczenie lasotwórcze na terenie, wymienić należy, spotykane na większości siedlisk, Brzozę brodawkowatą i Brzozę omszoną. Jesion wyniosły ma często znaczny udział na żyznych siedliskach lasów świeżych, wilgotnych i łęgowych.

Na terenie gminy dominują drzewostany młode w wieku do 40 lat, drzewa powyżej 40 lat stanowią nieco ponad 30% populacji ogólnej.

6.1.7. Flora

Na terenie gminy największe powierzchnie zajmuje roślinność pól uprawnych oraz łąki i pastwiska. Zabudowie zagrodowej towarzyszą drzewa i krzewy ozdobne, pojedyncze drzewa owocowe. Najczęściej występujące gatunki drzew i krzewów ozdobnych to: lipa drobnolistna, brzoza brodawkowata, dąb szypułkowy, klon pospolity, wiąz, jesion wyniosły, lilak, dereń biały, róża pospolita i leszczyna.

Sady najczęściej tworzą jabłonie, grusze, śliwy, wiśnie często spotykane są również orzech włoski. Roślinność towarzysząca zabudowie mieszkaniowej na ogół jest w dobrym stanie zdrowotnym i mimo wielu zastrzeżeń odnośnie kompozycji poszczególnych zespołów roślin stanowi wartościowy element szaty roślinnej.

Zespoły roślinności występujące na okresowo zalewanych piaszczystych madach rzecznych, użytkowane jako łąki lub pastwiska. Są to zbiorowiska trawiaste o zróżnicowanej wysokości od ok. 0,2 do 1 m, często roślinności trawiastej towarzyszą drzewostany wierzbowe i topolowe.

W miejscach gdzie gleba nie jest jeszcze prawie wytworzona; często na wydmach, w piaszowniach, nasypach, ugorach, w miejscach o zniszczonej pokrywie glebowo-roślinnej występują *murawy piaszkowe różne*. Stosunkowo częste w kompleksach przestrzennych, głównie z przekształconymi lasami sosnowymi lub z roślinnością ruderalną.

Są to zróżnicowane murawy piaszkowe tworzone przez wąskolistne trawy z udziałem gatunków światłolubnych i psammofilnych, na ogół nietworzące darni. Wśród nich występują charakterystyczne

Murawy szcztlichowe – pionierskie zbiorowiska luźnych piasków siedliska skrajnie ubogiego i o dużym nasłonecznieniu. Najlepiej radzi sobie tu niska, zbitokępkowa trawa o szaroniebieskiej barwie *Szcztlicha siwa*, zwana kozią bródką. Jest ona znakomicie przystosowana do trudnych warunków. Ma rozbudowany system korzeniowy oraz potrafi odnawiać się po zasypaniu piaskiem.

Siedliska te tworzą luźne i bardzo luźne murawy trawiaste zwykle nie pokrywające całości powierzchni gleby i nietworzące darni. Na uwagę zasługują, występujące w rejonie wsi Haćki zespoły *muraw kserotermicznych*.

Skrawki ciepłolubnej roślinności murawowej występujące w Polsce, mają charakter zubożałych i zniekształconych fragmentów stepów i w odróżnieniu od "prawdziwych" stepów – nazywane są murawami kserotermicznymi. Zajmują one siedliska o szczególnych warunkach mikroklimatycznych, wysokich temperaturach gleby i powietrza, dużym nasłonecznieniu i małej wilgotności, gdzie występują gleby płytkie, mające charakter rędzin, gleb brunatnych i czarnoziemów. Te zasadowe lub obojętne, bogate w węglan wapnia gleby są wybitnie ciepłe, co umożliwia wzrost roślinom ciepłolubnym, a trudności zaopatrywania się roślin w wodę, zwłaszcza w lecie, eliminują bardziej wilgociolubne gatunki.

6.1.8. Fauna

Na terenie gminy Bielsk Podlaski, najcenniejsze pod względem faunistycznym są dolina Narwi z przyległymi ekosystemami leśno-bagiennymi oraz ujściowymi odcinkami rzeki Strabelki, Orłanki i Łoknicy.

Wielkim walorem tego rejonu jest awifauna. W dolinie Narwi stwierdzono obecność ok. 200 gatunków ptaków, w tym 149 gatunków lęgowych, bądź takich, których gniazdowanie można uznać za prawdopodobne. Decyduje o tym powszechne występowanie kilku gatunków dominujących (rokitniczka, potrzos, brzęczka, trzcinniczek, krzyżówka), stanowiących 60% ornitofauny oraz występowanie gatunków charakterystycznych dla doliny, związanych z szuwarami bagiennymi (kropiatka, zielonka, rybitwa czarna, bąk, błotniak stawowy). W okresie lęgowym obszar zasiedla: cyranka 10% - 16% populacji krajowej, krwawodziób 9% - 11% populacji krajowej, co najmniej 7% populacji krajowej błotniaka łąkowego, 4% - 5,5% populacji krajowej rycyka oraz co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: błotniak stawowy, cietrzew (wpisany do Polskiej Czerwonej Księgi), derkacz, dubelt (PCK), kropiatka, rybitwa czarna, sowa błotna (PCK), świerszczak, zielonka (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje wodniczka (PCK). W okolicznych lasach na terenie gminy żyją łosie, jelenie, sarny, dziki, lisy, zające.

W strefach styku ekosystemów leśnych i dolinnych tzw. ekotonów liczne występują: mopki, nocki łydkowłose i duże, bobry i wydry. Wśród płazów i gadów dosyć licznie są Traszki grzybiaste, Kumaki nizinne oraz Żółwie błotne. Równie bogata i urozmaicona jest fauna, wspomnianych wyżej, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych. Składa się z gatunków należących do różnych środowisk. Są tu gatunki leśne, otwartych pól, lecz najwięcej pochodzi z pogranicza leśnopolnego. Liczne zwierzęta uzależnione są od różnych gatunków roślin i warunków panujących wewnątrz zadrzewień, tak więc w zależności od bogactwa i zróżnicowania florystycznego rośnie zróżnicowanie fauny. Najliczniej reprezentowane są bezkręgowce, które znajdują tu doskonałe warunki schronienia, żerowania, zimowania i rozmnażania do najczęściej występujących należą: rusałka pawik, listkowiec cytrynek, wielbłądka, kowal bezskrzydły, rączyca, trzmiel, pasikonik zielony, biegacz, żuk wiosenny.

Poza okresami godowymi w tych rejonach można spotkać kilka gatunków płazów: rzekotkę drzewną, grzebiuszkę ziemną, ropuchę szarą i zieloną, natomiast gady są reprezentowane przez jaszczurkę zwinkę, padalca czy zaskrońca.

Liczne gatunki ptaków w zadrzewieniach śródpolnych budują gniazda i znajdują pożywienie, inne tylko gniazdują szukając pokarmu na okolicznych polach. Wiosną w tych rejonach najczęściej spotyka się ptaków wędrownych i osiadłych, występują tu gatunki owadożerne, drapieżne i ziarnojady,

na zimę zostają przede wszystkim ziarnojady. W strefach zadrzewień śródpolnych spotyka się: pustułkę, kwiczoła, dzięcioła zielonego, sikorę modrą, słowika szarego, trznadla, kuropatwę, bażanta, srokę.

Zadrzewienia są całorocznym środowiskiem życia wielu gatunków ssaków. Spotkać tu można lisa, kunę domową, łasicę, zająca szaraka i sarnę, a także wiele gatunków gryzoni.

6.1.9. Stan powietrza atmosferycznego

W związku z położeniem gminy z dala od dużych zakładów przemysłowych największy udział w zanieczyszczeniu powietrza ma emisja z sektora bytowego. Wielkość emisji z palenisk i kotłowni domowych zależy przede wszystkim od rodzaju instalacji grzewczych, rodzaju stosowanych w nich paliw i stopnia izolacji termicznej budynków. Decyduje o tym w dużej mierze wiek budynków. Gmina Bielsk Podlaski charakteryzuje się znacznym udziałem budynków budowanych przed 1944 r., o dużych stratach cieplnych, w których dominują indywidualne instalacje grzewcze na paliwa stałe: piece oraz kotły węglowe starego typu. Na obszarze gminy emisja komunikacyjna ma znaczny udział w zanieczyszczaniu powietrza, gdyż przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne – przede wszystkim DK19 i DK66. Potencjalne zagrożenie dla stanu powietrza atmosferycznego stanowią również drogi powiatowe. Na obszarze gminy nie ma dużych zakładów przemysłowych emitujących zanieczyszczenia, ale ze względu na wyjątkowo łatwą migrację zanieczyszczeń atmosferycznych odczuwalne jest zanieczyszczenie emitowane przez zakłady na terenie gmin sąsiednich. Łącznie w 2012 r. na terenie województwa podlaskiego pracowało 6 stacji pomiarowych eksploatowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, żadna ze stacji nie znalazła się niestety na terenie gminy.

Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń w województwie podlaskim należą (*Źródło: GUS 2012*): dwutlenek węgla (1 471 973 t/r), dwutlenek siarki (2 783 t/r), tlenki azotu (2 749 t/r), tlenek węgla (2 139 t/r) i pyły (919 t/r). Pozostałe rodzaje zanieczyszczeń emitowane z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie województwa wynikają z rodzaju produkcji i stosowanej technologii. Do najczęściej występujących zanieczyszczeń technologicznych należą: alkohole alifatyczne i ich pochodne, kwasy organiczne, ich związki i pochodne, węglowodory pierścieniowe, węglowodory alifatyczne i ich pochodne, oraz w mniejszej ilości inne zanieczyszczenia związane ze specyfiką produkcji zakładu. Na obszarze województwa największa emisja zanieczyszczeń do powietrza pochodzi ze źródeł zlokalizowanych w miastach.

Wielkość emisji zanieczyszczeń w strefie bielskiej w 2012 r. wyniosła: dwutlenek azotu – 45,5 Mg/rok, dwutlenek siarki – 56,3 Mg/rok, tlenek węgla – 190,1 Mg/rok, dwutlenek węgla – 27377 Mg/rok oraz pył ogółem 43,8 Mg/rok. We wszystkich stacjach pomiarowych rejestrowany poziom tlenu węgla był wyższy w sezonie grzewczym.

6.1.10. Surowce naturalne

Według *Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce* wg stanu na 31.12.2012 r. (Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy) na terenie gminy występuje trzynaście złóż kruszywa naturalnego, z których dziewięć jest eksploatowanych:

- „Augustowo”, Nr złoża (MIDAS): KN13929,
- „Augustowo II”, Nr złoża (MIDAS): KN14791,
- „Augustowo III”, Nr złoża (MIDAS): KN15072 – rozpoznane szczegółowo,
- „Augustowo IV”, Nr złoża (MIDAS): KN15329,
- „Augustowo V”, Nr złoża (MIDAS): KN15493 – rozpoznane szczegółowo,
- „Deniski I”, Nr złoża (MIDAS): KN2600 – eksploatacja zaniechana,
- „Dubiażyn”, Nr złoża (MIDAS): KN2605 – rozpoznane szczegółowo, eksploatacja zaniechana,
- „Dubiażyn II”, Nr złoża (MIDAS): KN9986,
- „Dubiażyn III”, Nr złoża (MIDAS): KN14274,

- „Dubiażyn IV”, Nr złoza (MIDAS): KN15997 - ,
- „Ploski”, Nr złoza (MIDAS): KN14949,
- „Rzepniewo”, Nr złoza (MIDAS): KN12117,
- „Rzepniewo II”, Nr złoza (MIDAS): KN13933.

6.2. Stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

6.2.1. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gmina Bielsk Podlaski, w głównej mierze jest gminą rolniczą. Pod względem typologicznym dominują tu gleby opadowo-glejowe z dużym udziałem brunatnych i czarnych ziem. Grunty kl.IIIa, IIIb, IVa, IVb zajmują około 66,4% ogólnej pow. gruntów ornych.

Zwarte kompleksy najlepszych gleb występują w okolicy wsi: Widowo, Parcewo, Augustowo, Skrzyпки Duże, Rajsk, Pasynki i Zubowo. W północnej, nadnarwiańskiej części gminy w okolicach wsi Plutycze, Chraboły, Ploski występują nieco gorsze, bardziej zróżnicowane warunki glebowe.

Województwo podlaskie jest jednym z województw o niższym wskaźniku waloryzacji przestrzeni produkcyjnej w Polsce. Jego wartość wynosi 55 punktów, gdzie średni wskaźnik dla Polski wynosi 66 punktów. Najbardziej korzystne warunki w województwie posiadają powiaty: wysokomazowiecki 67,0 pkt, zambrowski 65,5 pkt oraz bielski 61,7 pkt a najmniej: sejneński 48,5 pkt, suwalski 48,7 pkt oraz kolneński i grajewski 49,6 pkt. Z uwagi na dobre warunki glebowe, gmina ma duże możliwości produkcyjne. Koncentracja użytków zielonych na terenie gminy Bielsk Podlaski występuje w dolinie rzeki Narwi i jej dopływów (rz. Biała, Orlanka, Łoknica), a w szczególności w okolicach wsi Stupniki, Kożyno, Treszczotki, Chraboły, Rzepniewo, Sobótka, Lewki i na północ od wsi Ploski.

Najlepsze gleby w gminie zaliczane są do kompleksu pszenego dobrego są to przede wszystkim czarne ziemie zdegradowane i gleby szare, gleby brunatne właściwe, wylugowane i kwaśne, miejscami bielcowe. Gleby kompleksu pszenego wadliwego występujące sporadycznie na omawianym obszarze. Kompleks żytni bardzo dobry jest powszechny na terenie gminy. Charakteryzuje się dużą zasobnością w składniki pokarmowe.

W strukturze własnościowej przeważają gospodarstwa rolne prywatne (99%), pozostałe to własność Skarbu Państwa. Stosunkowo korzystna jest struktura powierzchniowa gospodarstw. Średnia wielkość gospodarstwa w gminie wynosi 13,3 ha, czyli ponad dwa razy tyle ile średnia dla innych województw regionu wschodniego. Udział gospodarstw wielkopowierzchniowych stanowi ok. 0,4%.

Dominującym kierunkiem jest produkcja zwierzęca, która stanowi 89,3% ogólnej produkcji rolniczej. W produkcji roślinnej przeważają uprawy zbóż oraz w mniejszym stopniu ziemniaków i roślin oleistych.

6.2.2. Stan leśnej przestrzeni produkcyjnej

Na terenie gminy podstawowe znaczenie dla kształtowania struktury przyrodniczej mają lasy oraz doliny rzeczne. Lasy nie są równomiernie rozmieszczone największe ich zwarte kompleksy znajdują się w północnej i zachodniej części gminy.

Lasy ogółem w gminie Bielsk Podlaski zajmują nieco ponad 21% powierzchni, co przy średniej wojewódzkiej 31,62% kwalifikuje ją do gmin o małej lesistości.

Tab.3. Podział lasu według własności

Źródło: www.stat.gov.pl (stan na: 30.07.2013 r.)

Lasy ogółem	9067,9 ha
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	4420,1 ha

Lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	26,0 ha
Lasy publiczne gminne	47,8 ha
Lasy prywatne	4566,0 ha

W granicach opracowania powierzchnia lasów prywatnych (4566,0 ha) jest niewiele większa od powierzchni lasów publicznych (4493,9 ha). Większość lasów publicznych, to lasy Skarbu Państwa (99%). Lasy gminne zajmują powierzchnię 47,8 ha. Zdecydowana większość lasów Skarbu Państwa jest w zarządzie Lasów Państwowych (4420,1 ha).

Lasy państwowe w granicy opracowania są w zarządzie Nadleśnictwa Bielsk.

Na terenie gminy zdecydowanie dominują siedliska świeże, co wiąże się z występowaniem większości lasów na glebach uboższych – bielcowych i rdzawych wytworzonych z piasków. Siedliska wilgotne występują w rozproszeniu i związane są z terenami dolin i obniżzeń, gdzie często spotykane są podmokłości. Opisywany rejon jest ubogi pod względem zróżnicowania gatunkowego lasów. Znajduje się on w zasadzie poza zasięgiem świerka, buka i jodły. Rolę gatunków głównych pełnią: Sosna zwyczajna, Dąb szypułkowy oraz Olsza czarna. Z innych gatunków, mających znaczenie lasotwórcze na terenie, wymienić należy, spotykane na większości siedlisk, Brzozę brodawkowatą i Brzozę omszoną. Jesion wyniosły ma często znaczny udział na żyznych siedliskach lasów świeżych, wilgotnych i łągowych. Największe rozprzestrzenienie na terenie gminy mają bory świeże. Siedliska ubogie świeże, bez wyraźnego wpływu wody gruntowej lub pod słabym jej wpływem.

Na terenie gminy dominują drzewostany młode w wieku do 40 lat, drzewa powyżej 40 lat stanowią nieco ponad 30% populacji ogólnej.

6.3. Wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

6.3.1. Ochrona środowiska

Podstawowym dokumentem regulującym działania z zakresu ochrony środowiska na terenie gminy jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 672 ze zm.).

Głównym zagrożeniem dla jakości środowiska przyrodniczego w granicach opracowania są inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko, do których zaliczyć można lokalizowanie obiektów związanych z funkcją mieszkaniową oraz turystyczną. Należy założyć, że w najbliższych latach zaczną przybywać gospodarstw oferujących wypoczynek z dala od miejskiego zgiełku oraz nowej zabudowy mieszkaniowej. Spowoduje to większą ilość produkowanych ścieków, odpadów komunalnych oraz zwiększy zapotrzebowanie gminy na wodę.

Nie bez znaczenia dla środowiska będzie również zachowanie większej części powierzchni gminy w użytkowaniu rolniczym. Stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych może powodować wypadanie gatunków towarzyszących uprawom (zarówno roślin np. chwastów, jak i zwierząt). Ponadto okresowe pozbawienie pokrywy glebowej roślinności powoduje intensyfikację erozji i spływu powierzchniowego.

Przez obszar opracowania przebiegają linie elektroenergetyczne, a studium dopuszcza realizację nowych urządzeń radiokomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych. Tego typu urządzenia będą powodowały wzrost natężenia pola elektromagnetycznego. W celu zapewnienia ludziom ochrony przed niekorzystnym oddziaływaniem linii, studium zaleca wyznaczenie pasów technologicznych od linii elektroenergetycznych.

Studium przewiduje w dolinach rzek Orlanki i Łoknicy utworzenie sztucznych zbiorników wodnych. Realizacja zbiorników będzie wymagała budowy zapór wodnych. W związku z tym dotychczasowe warunki spływu wód powierzchniowych i podziemnych zostaną wyraźnie zmienione. Zmiana istniejącego dotychczas reżimu rzek Orlanki i Łoknicy jaka może nastąpić po wybudowaniu planowanych zbiorników retencyjnych, spowoduje także cały szereg oddziaływań pośrednich

i bezpośrednich na inne elementy środowiska, a zwłaszcza na użytkowanie terenów bezpośrednio przyległych do zbiornika powyżej i poniżej zapory czołowej oraz na związaną ze środowiskiem glebowo-wodnym pokrywą roślinną.

Podstawowymi obiektami służącymi ochronie środowiska na terenie gminy jest sieć kanalizacyjna. Działania inwestycyjne samorządu gminy Bielsk Podlaski z zakresu ochrony środowiska w ostatnich latach dotyczyły rozbudowy sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacji sanitarnej. Z obiektów zasadniczo służących ochronie środowiska na terenie gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków w Łubinie Kościelnym. Jej przepustowość to 75 m³/dobę. Obsługuje ok. 600 mieszkańców, jest to oczyszczalnia biologiczna.

Uzupełnienie oferty turystycznej produkcją ekologicznej żywności, pozwoliłoby z kolei ograniczyć stosowanie środków ochrony roślin i nawozów sztucznych. Taka sytuacja przyczyni się do zmniejszenia zagrożenia zanieczyszczeniem środowiska gruntowo-wodnego.

W celu ograniczenia uciążliwości zagospodarowania oraz ograniczenia lub eliminacji niekorzystnych dla środowiska działań, zaleca się uwzględnienie następujących uwarunkowań i ograniczeń wynikających z walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenu gminy oraz obowiązujących przepisów prawa:

W zakresie ochrony klimatu akustycznego:

- zaleca się wzmocnienie zieleni przydrożnej z możliwością realizacji nasadzeń alejowych drzewami odpowiednimi dla warunków siedliskowych;
- w przypadku lokalizacji uciążliwych funkcji produkcyjnych lub usługowych zaleca się stosowanie zieleni izolacyjnej i ograniczenie uciążliwości do zajmowanych terenów.

W zakresie ochrony środowiska gruntowo – wodnego:

- wody opadowe z nawierzchni terenów komunikacyjnych, zanieczyszczone substancjami ropopochodnymi lub zawiesinami, powinny być ujmowane do kanalizacji deszczowej i oczyszczone przed odprowadzeniem ich do odbiornika;
- zaleca się retencjonowanie czystych wód opadowych na terenach mieszkaniowych i wykorzystywanie ich do nawodnień terenów zieleni;
- w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych zaleca się wprowadzanie i pozostawienie zadrzewień i zakrzewień wzdłuż koryta rzeki;
- w celu ograniczenia uciążliwości dla środowiska prowadzonej działalności rolnej zaleca się zmiany w hodowli zwierzęcej w kierunku eliminacji bezściółkowego systemu hodowli, wprowadzenie zakazu wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- konieczne jest także ograniczenie uciążliwych dla środowiska nawozów mineralnych i środków ochrony roślin oraz racjonalne dozowanie tych o niskiej uciążliwości.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego:

- dla nowej zabudowy wskazane jest stosowanie instalacji grzewczych nie powodujących znaczącego zanieczyszczenia środowiska – proponuje się wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, stosowania kotłowni działających na proekologiczne paliwa (olej, gaz, biomasa) oraz zastosowanie urządzeń o wysokiej sprawności i niskiej emisyjności;
- zaleca się wykorzystanie zieleni wysokiej przydrożnej do częściowego pochłaniania zanieczyszczeń komunikacyjnych.

W zakresie ochrony walorów krajobrazowych i przyrodniczych:

- zaleca się wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ograniczeń dotyczących nowopowstającej zabudowy, tak aby zapewnić zachowanie wiejskiego krajobrazu kulturowego;
- zaleca się zachowanie istniejących zadrzewień przydrożnych, konieczna jest ich pielęgnacja i uzupełnienie;

- w celu zachowania cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych zaleca się kształtowanie struktury mozaikowatej krajobrazu rolniczego oraz pasmowych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych;
- ewentualne nowe tereny inwestycyjne powinny być lokalizowane poza terenami o wysokich walorach przyrodniczych oraz w niezbyt bliskiej odległości terenów mieszkaniowych;
- rozwój zabudowy mieszkaniowej powinien być ograniczony do sąsiedztwa terenów już zainwestowanych jako uzupełnienie ich struktury przestrzennej i powinien być skorelowany z rozwojem infrastruktury technicznej, w tym głównie sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.

6.3.2. Ochrona przyrody

Na terenie gminy występuje kilka form ochrony przyrody, określonych w art. 6 ust.1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 ze zm.), są to między innymi: obszary Natura 2000, obszar chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, strefa ochrony przyrodniczo-geologicznej oraz ochrona gatunkowa roślin i zwierząt.

Obszary Natura 2000

W granicach opracowania zlokalizowane są obszary: Natura 2000 „Ostoja w Dolinie Górnej Narwi” (PLH200010) – projektowany obszar specjalnej ochrony siedlisk, którego granica w obrębie gminy Bielsk Podlaski pokrywa się z granicą „Doliny Górnej Narwi” (PLB200007); Natura 2000 „Murawy w Haćkach” (PLH200015) – projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk, który znajduje się na północ od miasta Bielsk Podlaski.

„Dolina Górnej Narwi” – PLB200007

Obszar obejmuje dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża, z przylegającym do niej kompleksem stawowym, zasilanym w wodę z systemu rzeczki Lizy (dopływu Narwi), usytuowanym w pobliżu Suraża. Koryto Narwi ma tu naturalny charakter, z meandrami i starorzeczami, jej dolina ma 0,3-3,0 km szerokości. Większość powierzchni doliny zajmują zbiorowiska szuwarowe, których występowanie uzależnione jest od corocznych wylewów rzeki.

Dominują tu turzycowiska i szuwały mannowe, a wokół starorzeczy - trzcinowiska. Wzdłuż rzeki występują zakrzewienia i zadrzewienia wierzbowe; lasy pokrywają niewielką część doliny. Około 60% obszaru jest użytkowane rolniczo (przeważają pastwiska i łąki kośne). Usytuowany koło Suraża kompleks "Stawów Pietkowskich" sąsiaduje od zachodu i południa z rozległymi lasami mieszanymi i liściastymi, od północy i wschodu z doliną Narwi. Stawy są silnie zarośnięte roślinnością szuwarową.

W ostoi ptasiej o randze europejskiej E 30, występują co najmniej 34 gatunki ptaków - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, 16 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla: cyranka 10%-16% populacji krajowej (C3), krwawodziób 9-11% populacji krajowej (C3), co najmniej 7% populacji krajowej (C6) błotniaka łąkowego, 4%-5,5% populacji krajowej rycyka (C3) oraz co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: błotniak stawowy, cietrzew (PCK), derkacz, dubelt (PCK), kropiatka, rybitwa czarna, sowa błotna (PCK), świerszczak, zielonka (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje wodniczka (PCK).

„Ostoja w Dolinie Górnej Narwi” – PLH200010

Obszar obejmuje dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża, z przylegającym do niej kompleksem stawowym, zasilanym w wodę z systemu rzeczki Lizy (dopływu Narwi), usytuowanym w pobliżu Suraża. Koryto Narwi ma tu naturalny charakter, z meandrami i starorzeczami, jej dolina ma 0,3-3,0 km szerokości. Większość powierzchni doliny zajmują zbiorowiska szuwarowe, których występowanie uzależnione jest od corocznych wylewów rzeki. Dominują tu turzycowiska i szuwały mannowe, a wokół starorzeczy - trzcinowiska. Wzdłuż rzeki występują zakrzewienia i zadrzewienia wierzbowe; lasy pokrywają niewielką część doliny. Około 60% obszaru jest użytkowane rolniczo (przeważają pastwiska i łąki kośne). Usytuowany koło Suraża

kompleks "Stawów Pietkowskich" sąsiaduje od zachodu i południa z rozległymi lasami mieszanymi i liściastymi, od północy i wschodu z doliną Narwi. Stawy są silnie zarośnięte roślinnością szuwarową.

Dolina Górnej Narwi jest jedną z najlepiej zachowanych w Polsce dolin rzecznych i stanowi, obok Bagien Biebrzańskich, jeden z największych obszarów mokradeł środkowoeuropejskich. Kształtowane przez regularne wylewy rzeki, są one uznawane za siedliska o największej różnorodności biologicznej w strefie klimatu umiarkowanego. Występuje tu 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (m.in. Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe; Bory i lasy bagienne; Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe; Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi) oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy.

Ostoja "Murawy w Haćkach" - PLB200015, składa się z trzech części; położona jest na Równinie Bielskiej, około 5 km na północ od Bielska Podlaskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie wsi Haćki. Największa część ostoi przylega do zabudowań wsi od strony południowo-zachodniej, druga obejmuje pagórek kemowy leżący na północny wschód od wsi, tuż przy szosie Bielsk Podlaski - Białystok, a trzecią stanowi grupa niewielkich pagórków otoczonych polami ornymi i łąkami, usytuowana między wsiami Proniewiczze i Hryniewiczze Duże. Pod względem administracyjnym "Murawy w Haćkach" znajdują się w gminie Bielsk Podlaski.

Rzeźba terenu ukształtowała się około 100 000 lat temu, u schyłku zlodowacenia Warty. W szczelinach i zagłębieniach rozpadającego się lądolodu gromadził się materiał, który po całkowitym wytopieniu się lodu dał początek pagórkom kemowym.

Główna część ostoi obejmuje nieckę wytopiskową wraz z pagórkami kemowymi oraz otaczającymi je od południa i zachodu polami ornymi. Dno niecki i jej zbocza zajmują łąki kośne, a w mniejszym stopniu wtórne nasadzenia leśne, olsy, łęgi i nieużytki porolne.

Murawy kserotermiczne, najcenniejszy składnik roślinności tego obszaru, skupiają się na wypukłych formach terenu, a w szczególności na pagórkach Zamok i Bełtah oraz w uroczysku Kołyska. W wyniku prac archeologów potwierdzono ślady niemal nieprzerwanej obecności człowieka w tym rejonie, sięgające schyłku epoki kamienia. To właśnie dzięki wielowiekowej działalności człowieka (odlesienie, wypas, koszenie), właściwościom podłoża (utwory zawierające węglan wapnia) i sprzyjającemu mikroklimatowi nasłonecznionych zboczy możliwe było utrzymanie się w tym rejonie muraw kserotermicznych. Urozmaicony charakter rzeźby terenu i duża różnorodność siedliskowa (od torfowisk przepływowych i ekstensywnie użytkowanych łąk po murawy kserotermiczne i napiaskowe) wpływają na wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe całego obszaru. Od lat 70-tych XX wieku obserwuje się stopniowy zanik tradycyjnej gospodarki rolnej: zmniejszanie się powierzchni pól orných, spadek pogłowia zwierząt. Część porzuconych terenów, wraz z cennymi przyrodniczo zboczami niecki wytopiskowej została obsadzona drzewami, głównie sosną, świerkiem i modrzewiem, co ma niekorzystny wpływ na światło- i ciepłolubne rośliny muraw kserotermicznych.

Obszar chronionego krajobrazu „Dolina Narwi”

W północnej części gminy uchwałą nr XII/84/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 29 kwietnia 1986 r. został ustanowiony Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”, który prawie w całości pokrywa się z obszarami Natura 2000 PLB200007 i PLH200010. Obecnie granice tego obszaru oraz sposób gospodarowania na nim reguluje rozporządzenie Nr 9/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2005 r., Nr 54, poz. 722 ze zm.). Do obszarów prawnie chronionych na terenie gminy Bielsk Podlaski zalicza się również lasy obrębu Piliki i Hołody uznane decyzją Naczelnego Dyrektora za lasy masowego wypoczynku.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Bielsk Podlaski znajduje się 20 pomników przyrody: 19 przyrody ożywionej i jeden (wzgórze kemowe) nieożywionej.

Tab.4. Pomniki przyrody na obszarze gminy Bielsk Podlaski

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminnej ewidencji przyrody Urzędu Gminy Bielsk Podlaski

Lp.	Lokalizacja (obręb wsi)	Nazwa obiektu	Wiek	Rok uznania
1.	Łubin Kościelny	Jesion wyniosły 2 szt.	ok.140 lat	1979
2.	Łubin Rudołty	Lipa drobnolistna 1 szt.	ok.160 lat	1979
3.	Łubin Rudołty	Dąb szypułkowy		2011
4.	Piliki	Wiąz szypułkowy	ok.140 lat	1979
5.	Sobótka	Klon zwyczajny	ok.170 lat	1981
6.	Sobótka	Lipa drobnolistna	ok.200 lat	1981
7.	Sobótka	Lipa drobnolistna	ok.200 lat	1981
8.	Dobromil	Aleja drzew 122 szt.	60-300 lat	1981
9.	Dobromil	Aleja drzew 51 szt.	60-200 lat	1981
10.	Dobromil	Dąb szypułkowy 5szt.	200-300 lat	1998
11.	Podbiele	Klon zwyczajny	ok.180 lat	1981
12.	Knorydy	Dąb szypułkowy	ok.250 lat	1984
13.	Knorydy	Dąb szypułkowy	ok.300 lat	1984
14.	Knorydy	Dąb szypułkowy	ok.200 lat	1984
15.	Knorydy	Dąb szypułkowy	ok.200 lat	1984
16.	Nadleśnictwo Bielsk Podl. oddział 184a	Sosna zwyczajna	ok.170 lat	1994
17.	Hački	Wzgórze kemowe		1994
18.	Widowo	Dąb szypułkowy	ok.400 lat	1981
19.	Widowo	Dąb szypułkowy	ok.400 lat	1981
20.	Widowo	Dąb szypułkowy	ok.140 lat	1996

6.3.3. Elementy krajobrazu kulturowego

Krajobraz kulturowy można rozumieć jako antropogenicznie ukształtowany fragment przestrzeni geograficznej, powstały w wyniku zespolenia oddziaływań środowiskowych i kulturowych, tworzących specyficzną strukturę, objawiającą się regionalną odrębnością, postrzeganą jako swoistą fizjonomię (Myga-Piątek, 2001, Nita, Myga-Piątek, 2006).W grupie krajobrazów kulturowych (antropogenicznych) można wyróżnić podtypy związane z dominującym rodzajem działalności człowieka i stopniem przeobrażenia środowiska geograficznego. Najczęściej wyróżnia się podtypy krajobrazów: rolniczy, miejski, przemysłowy, pogórnicy, turystyczny i sztuczny. Obszar opracowania został scharakteryzowany jako krajobraz rolniczy.

Centralny ośrodek stanowi miasto Bielsk Podlaski, z której promieniście rozchodzą się drogi łączące je z okolicznymi wsiami. Elementem odznaczającym się w krajobrazie są przede wszystkim drogi krajowe nr 19 i 66 oraz droga wojewódzka nr 689, na których kumuluje się ruch tranzytowy jak i lokalny. Układ gruntowy wsi jest korzystny – układ działek jest w większości prostopadły do osi jezdni. Działki posiadają dobry dostęp do dróg zarówno poprzez drogi utwardzone, jak i gruntowe.

Na terenie gminy Bielsk Podlaski najbardziej popularnym genetycznym układem zabudowy jest ulicówka, powstała wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Taki układ zabudowy wsi ukształtował się na Podlasiu podczas wielkiej reformy rolnej prowadzonej na przełomie XVI i XVII wieku na wschodnich terenach Korony i w Wielkim Księstwie Litewskim przez królową Bonę. W przypadku ulicówki domy stoją na wąskich działkach po obu stronach drogi, zwrócone do niej szczytami. Spoglądając z perspektywy drogi biegnącej przez wieś widać, że są o podobnym rozmiarze i jednakowej wysokości

kalenicy. Mimo wielowiekowych przekształceń ciągle układy te są czytelne i stanowią dziedzictwo regionu.

Bardzo charakterystyczną cechą krajobrazu są kapliczki i krzyże. Wśród kapliczek wyróżniamy cztery zasadnicze grupy:

- domkowe (do których można wejść),
- słupowe (o proporcjach wieży),
- szafkowe (wykonane z drewna i wieszane pod okapami domów lub na drzewach),
- wnękowe (wykonane w formie niszy w ścianie budynku).

Zarówno kapliczki jak i krzyże były fundowane z bardzo różnych motywów i intencji, są one wyrazem religijności oraz tradycji ludowej mieszkańców danego terenu. Gama twórców obiektów tego typu jest bardzo szeroka, począwszy od artystów ludowych, przez różnego rodzaju rzemieślników, majstrów, kończąc na zwykłych chłopach. Na kapliczkach i krzyżach czasami umieszczano datę ich powstania, słowa modlitwy, informacje o fundatorach, bardzo rzadko nazwisko twórcy. Obiekty tego typu lokowane były w miejscach uważanych za szczególnie ważnych dla lokalnej społeczności, do takich można zaliczyć drogi i ich rozstaje, pola, cmentarze, przeprawy. Kapliczki spełniały bardzo różne funkcje, czasami mogły być drogowskazami innym razem miejscem składania ofiary w intencji dusz pokutujących. Z wieloma kapliczkami jak i miejscami ich położenia związane były lokalne wierzenia i legendy. Wszystkie te elementy wzbogacają bardzo kulturowy krajobraz wiejski.

6.3.4. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym, granice krajobrazów priorytetowych określone przez audyt krajobrazowy.

Województwo podlaskie jest w trakcie sporządzania audytu krajobrazowego, w związku z powyższym na terenie gminy Bielsk Podlaski nie wyznaczono granic krajobrazów priorytetowych, brak również rekomendacji i wniosków z audytu krajobrazowego.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

7.1. Rys Historyczny

Gmina wiejska Bielsk Podlaski jest położona w województwie podlaskim w powiecie bielskim. Początki gmin, jako jednostek podziału administracyjnego i samorządu terytorialnego sięgają w dziejach ustroju Polski pierwszych lat XIX wieku. Mocą dekretu z 23 lutego 1809 r. w Księstwie Warszawskim wprowadzono gminę wiejską, na której czele stał powoływany przez prefekta wójt (z uprawnieniami administracyjnymi i porządkowymi) oraz radę wiejską posiadającą ograniczone prawa samorządowe. Terytorium obecnej Gminy Bielsk Podlaski od średniowiecza związane było z Podlasiem, a dokładniej z ziemią bielską. W początkach XVI wieku nastąpiła reorganizacja w zakresie administracji terytorialnej Podlasia, należącego jeszcze do Wielkiego Księstwa Litewskiego. W 1513r. król Zygmunt I Stary powołał nowe województwo podlaskie, wyodrębnione z województwa trockiego. Pełne struktury administracyjne tej jednostki zostały uformowane po 1520 r. i składały się z 5 ziem (powiatów), w tym z ziemi bielskiej, w skład której wchodził obszar dzisiejszej Gminy Bielsk Podlaski. Gmina Bielsk Podlaski, jako odrębna jednostka samorządu terytorialnego powstała w 1934 r. Została zniesiona 29 września 1954 r. wraz z reformą administracyjną kraju wprowadzającą gromady w miejsce gmin. Taki stan utrzymywał się do końca 1972 r., kiedy to zlikwidowano Gromadzkie Rady Narodowe i powołano gminy. Gmina Bielsk Podlaski z siedzibą Gminnej Rady Narodowej w Bielsku Podlaskim została powołana Uchwałą Nr XXI/72/72 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 9 grudnia 1972 roku w sprawie utworzenia gmin w województwie białostockim. W tym czasie Gmina Bielsk Podlaski skupiała 46 sołectw. Po przyłączeniu do Gminy Bielsk Podlaski miejscowości Krzywa (Rozporządzenie Rady Ministrów z 19 grudnia 1995 r.) aż do dnia dzisiejszego obszar Gminy obejmuje 52 sołectwa, w skład których wchodzi następujące miejscowości: *Augustowo, Bańki, Biała, Bolesty, Brześcianka, Chraboły, Deniski, Dobromil, Dubiażyn, Grabowiec, Haćki, Hołody, Hryniewiczze Duże, Hryniewiczze Małe, Husaki, Jacewicze, Knorozy, Knorydy, Kotły, Kozły, Kożyno, Krzywa, Lewki, Łoknica, Łubin Kościelny, Łubin Rudolty, Malinowo, Mięgisze, Mokre, Nałogi, Ogrodniki, Orlanka, Orzechowicze, Parcewo, Pasyńki, Pietrzykowo Gołąbki, Pietrzykowo Wyszki, Piliki, Pilipki, Płoski, Plutycze, Podbiele, Proniewiczze, Rajki, Rajsk, Rzepniewo, Saki, Sierakowizna, Skrzypki Duże, Skrzypki Małe, Sobótka, Stołowacz, Stryki, Stupniki, Szastały, Treszczotki, Truski, Widowo, Woronie, Zawady, Zubowo.*

7.2. Struktura osadnicza

W gminie znajdują się 52 sołectwa i 61 wsie. W gminie Bielsk Podlaski, rozmieszczenie sieci osadniczej jest częściowo uwarunkowane występowaniem kompleksów leśnych. Pełne ukształtowanie sieci osadniczej we wschodniej części gminy nastąpiło XV i XVI w., a zachodnia część to obszar osadnictwa polskiego z końca XIV i I połowy XV w.

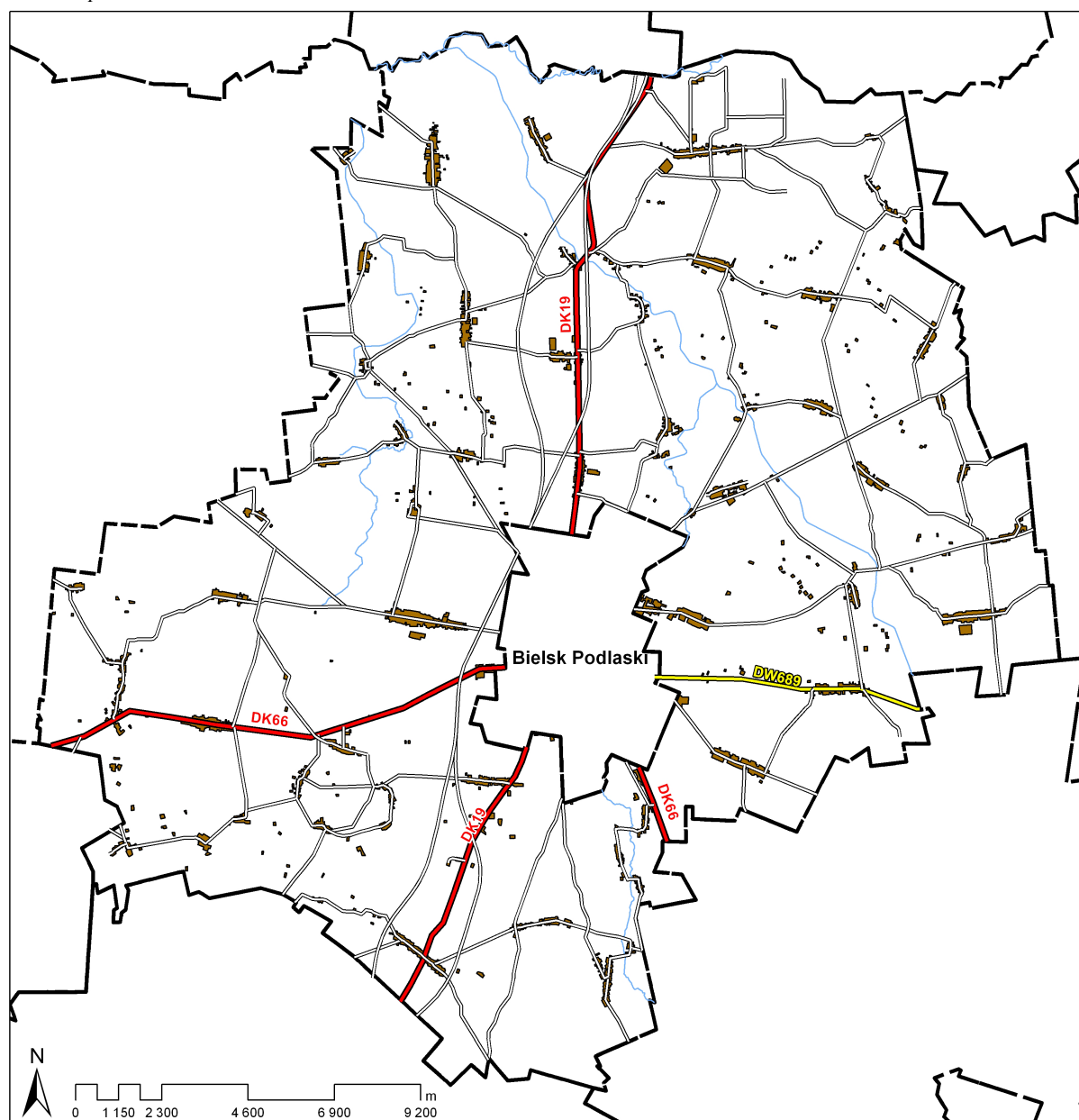
Pierwsze jednostki osadnicze i gospodarcze były związane z ośrodkiem grodowym w Bielsku Podlaskim. W XVI-XVIII w. miasto to było siedzibą starostwa niegrodowego, podzielonego na wójtostwa i folwarki skupiające ponad 40 wsi (folwark Hołowieski: Gredele, Grabowiec, Piliki; folwark Stołowacz: Chraboły, Deniski, Haćki, Husaki, Nałogi, Orzechowicze, Płoski, Proniewiczze, Plutycze, Rajski i in.; folwark Użyki: Hołody, Knorozy, Kotły, Łoknica, Pasyńki, Saki, Zubowo i in.). W 1580 r. starostwo z centralnym ośrodkiem w Hołowiesku obejmowało ponad 1200 włók osiadłych oraz 50 najemnych i 50 pustych. Na terenie starostwa było też 20 kół młyńskich i barcie. Obecnie niektóre wsie byłego starostwa znajdują się na terenie gmin sąsiednich, a gmina Bielsk Podlaski skupia ponadto pięć wsi przynależących niegdyś do miasta: Augustowo, Stryki, Szastały, Widowo, Parcewo.

Największym sołectwem pod względem liczby ludności są miejscowości Widowo i Augustowo. Pozostałe sołectwa mają bardzo zróżnicowaną liczbę ludności. Najmniejszym sołectwem pod względem liczby ludności jest Sierakowizna, którą zamieszkują 44 osoby.

Występująca na terenie gminy zabudowa to najczęściej budynki parterowe, z dwuspadowymi dachami, urozmaiconymi naczółkami lub wystawkami. Wśród pokryć dachowych dominuje dachówka ceramiczna oraz pokrycie blachą. W gminie bardzo duży jest odsetek zabudowy drewnianej. Z kolei ściany murowane są z cegły, tynkowane lub nie. Spotykane są zagrody na planie klasycznego czworoboku, składające się z budynku mieszkalnego, 1 lub 2 budynków gospodarczych, stodoły i prostokątnego podwórka między nimi, a także mniejsze obejścia gospodarskie, składające się z domu mieszkalnego oraz niewielkiego budynku gospodarczego.

Ryc.6. Rozkład zabudowy w gminie Bielsk Podlaski

Źródło: opracowanie własne

7.3. Obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz do ewidencji zabytków

Dzięki bogatej historii na terenie gminy Bielsk Podlaski znajduje się wiele zabytków stanowiących niezwykle cenne dziedzictwo kulturowe budujące tożsamość regionu i jego mieszkańców. Na terenie gminy Bielsk Podlaski znajduje się 14 obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz 59 obiektów ujętych w ewidencji zabytków (Tab.5 i Tab.6).

Tab.5. Wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy Bielsk Podlaski

Źródło: Podlaski Wojewódzki Konserwator Zabytków

Lp.	Miejscowość	Określenie obiektu	Adres	Datowanie obiektu	Numer rejestru
1.	Augustowo	cerkiew prawosławna parafialna p.w. św. Apostoła Jana Teologa		ok. 1870	A-242 z 16.07.2009
2.	Łubin Kościelny	Kościół Parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP		1906-1909	A-33 z 16.09.1983
3.	Parcewo	Cerkiew Cmentarna p.w. św. Dymitra Sołuńskiego		XVIII/XIX, wieża 1897	A-34 z 26.10.1966
4.	Parcewo	chałupa nr 108	Parcewo nr 108	2 poł. XIX	546 z 28.11.1983
5.	Parcewo	stodoła w zagrodzie nr 99	Parcewo nr 99	pocz. XX	554 z 30.12.1983
6.	Parcewo	budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie nr 99	Parcewo nr 99	pocz. XX	553 z 30.12.1983
7.	Pasynki	Cerkiew Prawosławna Parafialna, p.w. Narodzenia św. Jana Chrzciciela		2 poł. XIX	A-36 z 12.01.1993
8.	Pasynki	Cerkiew Cmentarna p.w. św. Anny		pocz. XIX	A-35 z 10.05.1977
9.	Ploski	Cerkiew Parafialna Unicka, ob. Prawosławna p.w. Przemienienia Pańskiego		k. XVIII, rozbud. 1890 i 1941- 1945	A-37 z 8.07.1991
10.	Podbiele	cerkiew parafialna p.w. św. Proroka Eliasza			A-385 z 10.05.1977
11.	Proniewicze	chałupa nr 29	Proniewicze nr 29		543 z 17.11.1983
12.	Rajsk	cerkiew parafialna prawosławna p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła		1912, przeniesiona 1960-1962	A-14 z 11.11.2000
13.	Stryki	wiatrak holender	Stryki	ok. 1900	435 z 20.03.1979
14.	Stryki	Cerkiew filialna cmentarna p.w. św. Onufrego		XIX	A-459 z 6.08.2012
15.	Stupniki	wiatrak koźlak (przeniesiony z Trześcianki)		ok. 1900	481 z 31.01.1981

Tab.6. Wykaz zabytków nieruchomości ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków z terenu gminy Bielsk Podlaski

Źródło: Podlaski Wojewódzki Konserwator Zabytków

Lp.	Miejscowość	Określenie obiektu	Ulica	Datowanie obiektu
1.	Augustowo	cmentarz wojenny		1915
2.	Augustowo	cmentarz prawosławny		I poł. XIX w.
3.	Deniski	cmentarz unicki		XVIII w.
4.	Dobromil	park dworski		
5.	Dubiażyn	cmentarz prawosławny		II poł XIX w.
6.	Hryniewicze Duże	cmentarz prawosławny		II poł. XIX w.
7.	Hryniewicze Duże	cmentarz wojenny		1915
8.	Knorozy	cmentarz prawosławny		XIX/XX w.
9.	Knorydy	kaplica cmentarna p.w. św. Jerzego Zwycięzcy		1846
10.	Knorydy	chałupa nr 59	Knorydy nr 59	pocz. XX
11.	Knorydy	chałupa w zagrodzie nr 88	Knorydy nr 88	ok. 1910

12.	Knorydy Podleśne	park dworski		
13.	Kozły	cmentarz prawosławny p.w. św. Proroka Eliasza w Podbielu		II poł. XIX w.
14.	Lewki	nastawnia, ob. dom mieszkalny		przed 1914
15.	Łubin Kościelny	cmentarz parafialny		I poł. XIX w.
16.	Łubin Kościelny	kostnica, brama główna, brama boczna oraz ogrodzenie cmentarza przykościelnego		ok. 1909
17.	Łubin Kościelny	cmentarz przykościelny parafii rzymskokatolickiej w Łubinie Kościelnym		1906
18.	Łubin Kościelny	park dworski		
19.	Łubin Kościelny	cmentarz przykościelny nieistniejący		XV w.
20.	Malinowo	cmentarz wojenny		1915
21.	Mokre	cmentarz prawosławny		II poł. XIX w.
22.	Orzechowicze	cmentarz wojenny z 1915 r. niemiecki		1915
23.	Parcewo	zagroda nr 99		
24.	Parcewo	stodoła nr 89	Parcewo nr 89	XIX/XX
25.	Parcewo	budynek mieszkalno-gospodarczy i nr 69	Parcewo nr 69	1926
26.	Parcewo	chałupa nr 61	Parcewo nr 61	pocz. XX
27.	Parcewo	chałupa i chlew w zagrodzie nr 50	Parcewo nr 50	ok. 1927
28.	Parcewo	chałupa w zagrodzie nr 48	Parcewo nr 48	pocz. XX
29.	Parcewo	stodoła nr 46	Parcewo nr 46	pocz. XX
30.	Parcewo	cmentarz prawosławny parafialny p.w. Zmartwychwstania Pańskiego w Bielsku Podlaskim		II poł. XIX w.
31.	Parcewo	cmentarz prawosławny (nieczynny)		II poł. XIX w.
32.	Pasynki	cmentarz przycerkiewny		XIX w.
33.	Pasynki	cmentarz prawosławny		II poł. XIX w.
34.	Piliki	cmentarz wojenny		1942
35.	Ploski	cmentarz prawosławny		II poł. XIX w.
36.	Ploski	cmentarz przycerkiewny		1855
37.	Plutycze	cmentarz prawosławny parafii w Rajsku		poł. XIX w.
38.	Podbiele	cmentarz przycerkiewny prawosławny		I poł. XIX w.
39.	Podbiele	park dworski		
40.	Proniewicze	cmentarz prawosławny		XIX w.
41.	Rajki	cmentarz prawosławny		I poł. XIX w.
42.	Rajsk	cmentarz wojenny		
43.	Rajsk	cmentarz przycerkiewny		1890
44.	Rajsk	cmentarz prawosławny		I poł. XIX w.
45.	Rajsk	cmentarz epidemiczny		XIX w.
46.	Rajsk	cmentarz wojenny		1942
47.	Sobótka	park dworski		
48.	Stołowacz	park dworski		
49.	Stryki	cmentarz prawosławny		II poł. XIX w.
50.	Stryki	cerkiew prawosławna filialna cmentarna p.w. św. Onufrego		XVIII/XIX restaur. 1935-1937
51.	Szastały	cmentarz prawosławny		II poł. XIX w.
52.	Widowo	cmentarz prawosławny parafialny p.w. Narodzenia NMP w Bielsku Podlaskim		II poł. XIX w.
53.	Widowo	park dworski		

Jak widać w wykazie zabytków gminy dominują cmentarze, głównie z XIX w., które dzielą się na cmentarze przycerkiewne, prawosławne, wojenne i unickie. Duży udział mają również pozostałe obiekty sakralne – kościoły i cerkwie. Ponadto na terenie gminy znajduje się kilka parków dworskich, chałup oraz jedna nastawnia (obecnie użytkowana jako budynek mieszkalny) wpisanych do ewidencji zabytków.

Najwięcej zabytków znajduje się we wsi Parcewo – 5 zabytków rejestrowych oraz 8 zabytków ujętych w ewidencji.

7.4. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy wyznaczonych zostało 632 stanowisk archeologicznych z różnych okresów historycznych. Stanowiska archeologiczne to obszary w granicach, których znajdują się zabytki archeologiczne o znanej lokalizacji. Do zabytków archeologicznych zaliczamy zabytki nieruchome, będące powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem. Stanowiska archeologiczne na terenie gminy Bielsk Podlaski wpisane do rejestru zabytków przedstawia Tab. 7. pozostałe stanowiska archeologiczne przedstawia Załącznik Nr 1 do Studium. Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm.) na terenie gminy ochronie konserwatorskiej podlegają następujące stanowiska archeologiczne:

Tab.7. Wykaz zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy Bielsk Podlaski

Źródło: Podlaski Wojewódzki Konserwator Zabytków

Lp.	Miejscowość	Określenie obiektu	Lokalizacja	Nr stanowiska	Nr rej.	Nr decyzji
1.	Biała	Cmentarzysko średniowieczne		st.1	263/1/A	531-1/16/82 z dn. 07.10.1982 r.
					263/2/A	531-1/17/82 z dn. 29.12.1982 r.
2.	Grabowiec	cmentarzysko kurhanowe /2 kurhany/	Nadleśnictwo Bielsk Podlaski, Leśnictwo Grabowiec, uroczysko Malesze, oddział 76B	st. 1	218/1 – A	670-1/42/76 z dn., 23.11.1976
					218/2 – A	670-1/43/76 z dn. 23.11.1976
3.	Haćki	grodzisko wczesnośredniowieczne zw. Zamek		st. 1	13/A	Kl.III-1/6/183/63 z dn. 15.11.1963 670-1/61/76 z dn. 29.12.1976
4.	Haćki	kurhan Łysa Góra		st. 2	129/A	670-1/27/70 z dn. 30.11.1970
5.	Haćki	osada przyrodowa wielokulturowa		st. 3	278/A	535-1/57/97 z dn. 12.11.1997
6.	Haćki	osada przyrodowa wielokulturowa		st. 3	279/1/A	535-1/62/97 z dn. 26.11.1997
					279/2/A	535-1/63/97 z dn. 26.11.1997
					279/3/A	535-1/64/97 z dn. 26.11.1997
					279/4/A	535-1/65/97 a dn. 26.11.1997
					279/5/A	535-1/66/97 z dn. 26.11.1997
7.	Plutycze	osada wydmowa z okresu neolitu		st. 2	C-10	670-1/58/76 z dn. 29.12.1976

7.5. Strefy ochrony konserwatorskiej

Na terenie gminy Bielsk Podlaski ustanowiono granicę ochrony archeologicznej zlokalizowaną w miejscowości Haćki. Sposób zagospodarowania oraz wszelkie zakazy i nakazy obowiązujące na tym terenie powinny być doprecyzowane na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm.).

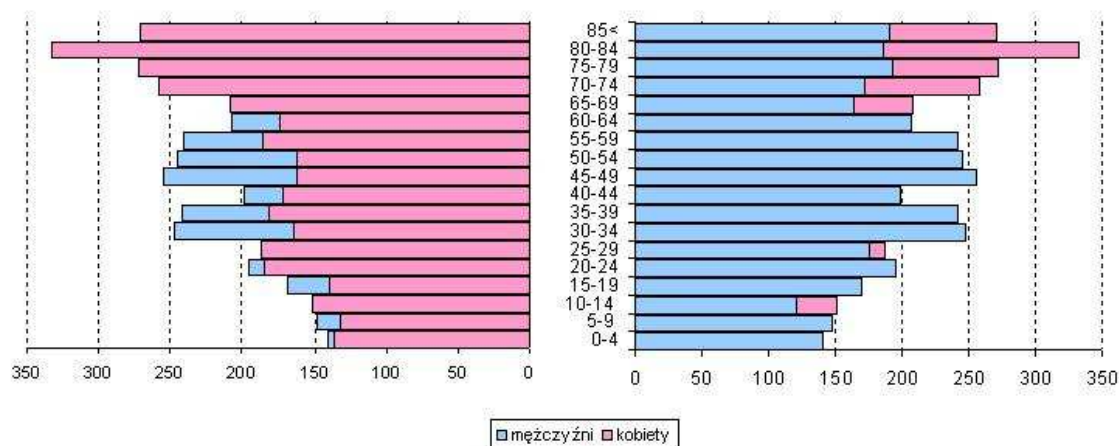
8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

8.1. Demografia

Piramida płci i wieku mieszkańców gminy Bielsk Podlaski posiada kształt piramidy zwężającej się u podstawy, co jest charakterystyczne dla społeczeństwa starzejącego się i nosi nazwę piramidy regresywnej (Ryc.7.).

Ryc.7. Struktura płci i wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2014

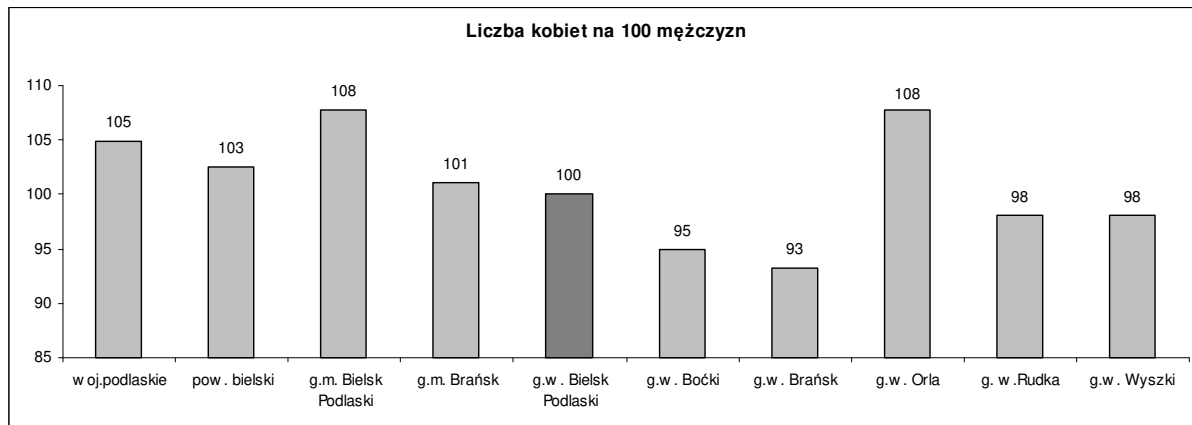

Na piramidzie płci i wieku mieszkańców Bielska Podlaskiego można zaobserwować inne charakterystyczne cechy tj. wyraźne podcięcie piramidy oraz znaczną nadwyżkę kobiet nad mężczyznami powyżej 65 roku życia. Podcięcie piramidy to echo niżu demograficznego lat 60, na które dodatkowo nałożyła się kulturowa zmiana modelu rodziny oraz przesunięcie macierzyństwa z przedziału 20-24 na 25-29, a nawet 30-34. Znaczna nadwyżka kobiet nad mężczyznami powyżej 65 roku życia jest spowodowana wyższą średnią długością życia kobiet względem mężczyzn, którzy częściej zapadają na choroby cywilizacyjne, głównie układu krążenia i statystycznie ulegają większej liczbie wypadków. Nadwyżka mężczyzn nad kobietami niemal we wszystkich przedziałach od 10 do 64 roku życia jest natomiast bardzo znamienne dla obszarów wiejskich. Kobiety częściej migrują ze wsi do miast zarówno w celach edukacyjnych (15-24), jak i w poszukiwaniu pracy. Młodzi mężczyźni natomiast często zmuszeni są do pozostania w gospodarstwie, do pomocy oraz aby dziedziczyć ojcowiznę. Nadwyżka ta może znacząco przyczynić się do zmniejszenia liczby zawieranych małżeństw a w efekcie do obniżenia przyrostu naturalnego. Na piramidzie płci i wieku nieznacznie zaznaczają się dwa wyższe demograficzne, jeden będący odpowiedzią społeczeństwa na straty wojenne oraz okres niepokoju, który nie służył zakładaniu i powiększaniu rodzin, oraz drugi, będący echem pierwszego, związany z wchodzeniem w dorosłość osób urodzonych w czasie wyżu. Pierwszy z nich, tzw. powojenny wyż kompensacyjny przypadający na lata 50. na wykresie zaznacza się zwiększoną liczbą osób w wieku 50-60 lat. Z drugim wyżem demograficznym mieliśmy natomiast do czynienia w latach 80, co z kolei zaznacza się na wykresie, jako zwiększona liczba osób w wieku 25-35 lat. Pomiędzy wspomnianymi wyżami zaznaczają się niże demograficzne – pierwszy przypadający na lata wojny i skutkujący zmniejszoną liczbą mężczyzn w wieku 70-75, oraz jego echo przypadające na lata 60, kiedy to rodziny zakładały osoby urodzone w czasie II wojny światowej.

Niezwykle korzystną strukturę płci można zauważyć na Ryc.8, na której widzimy, że liczba kobiet na 100 mężczyzn w gminie Bielsk Podlaski jest niższa niż średnia województwa i wynosi dokładnie 100. Oznacza to wyrównaną proporcję kobiet do mężczyzn w gminie.

Ryc.8. Liczba kobiet na 100 mężczyzn

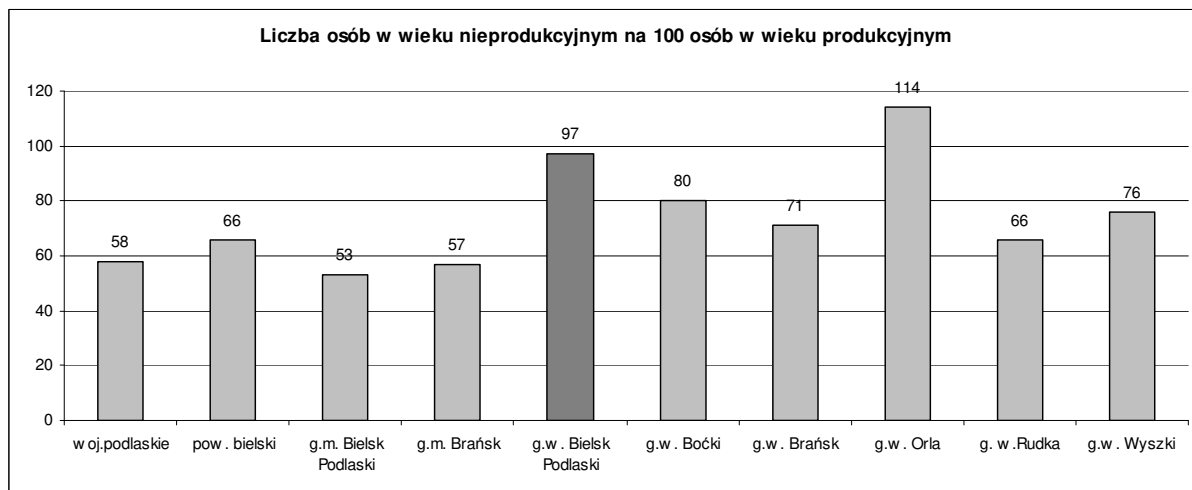
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2014

Obciążenie osób w wieku produkcyjnym osobami w wieku nieprodukcyjnym na terenie gminy Bielsk Podlaski jest znacznie większe niż średnia dla województwa i średnia dla powiatu, które wynoszą odpowiednio – 58 i 66 osób (Ryc.9). Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym (mężczyźni i kobiety w wieku 0-17 lat) oraz w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety - 60 lat i więcej).

Ryc.9. Ludność w wieku produkcyjnym

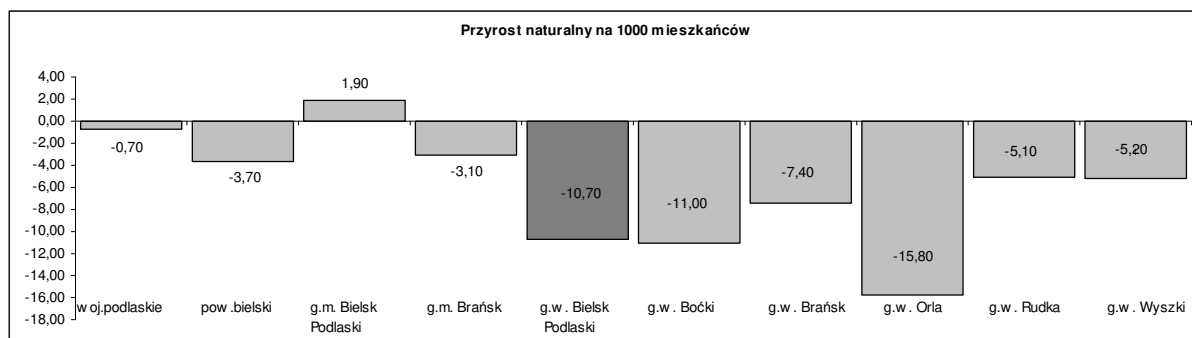
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2014

Niski, na tle województwa podlaskiego, jest przyrost naturalny. W gminie Bielsk Podlaski wynosi on –10,70 (Ryc.10). W powiecie bielskim jedynie gmina miejska Bielsk Podlaski zanotowała przyrost dodatni.

Ryc.10. Przyrost naturalny

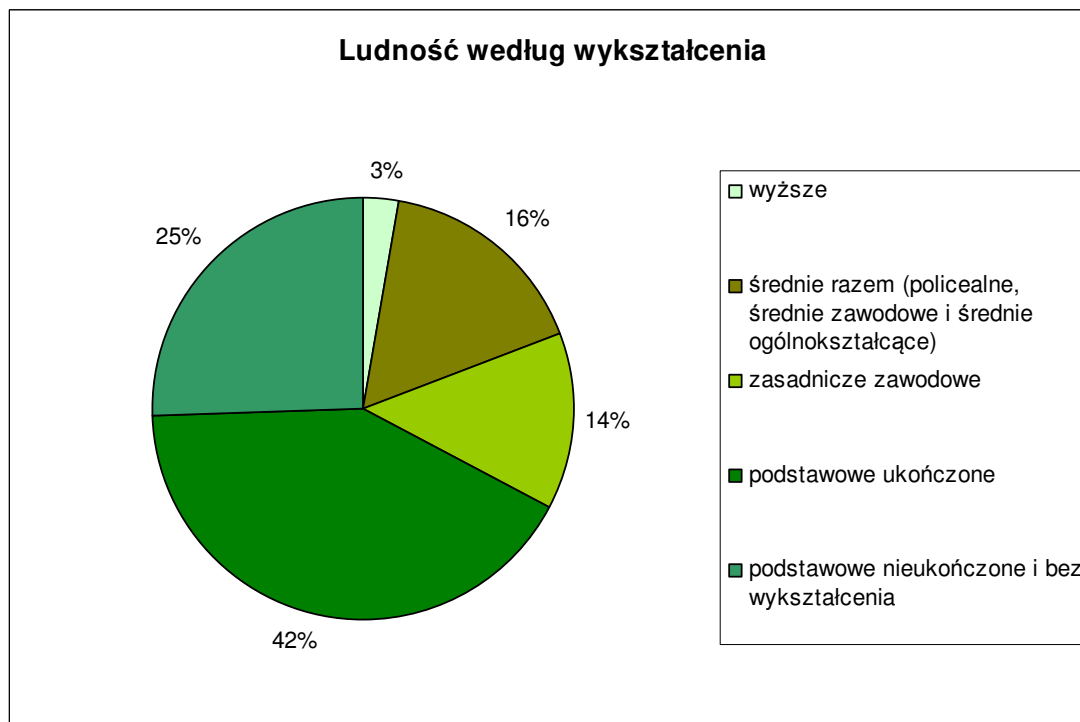
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2012

Jeżeli chodzi o poziom wykształcenia mieszkańców gminy to ostatnie badania w tym kierunku przeprowadzone były w ramach spisu powszechnego w 2002 roku (Ryc.11). Wykazały one, że wykształcenie podstawowe posiada 42% mieszkańców. Nieomal 16% posiada wykształcenie średnie natomiast 14% osób posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe. Osoby posiadające nieukończone wykształcenie podstawowe, lub zupełny brak wykształcenia stanowią aż 25% mieszkańców gminy wiejskiej Bielsk Podlaski i jest to niestety znacząco więcej niż średnia dla całego kraju. Nieliczna 3% mieszkańców posiada dyplom ukończenia wyższej uczelni.

Ryc.11. Wykształcenie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2002

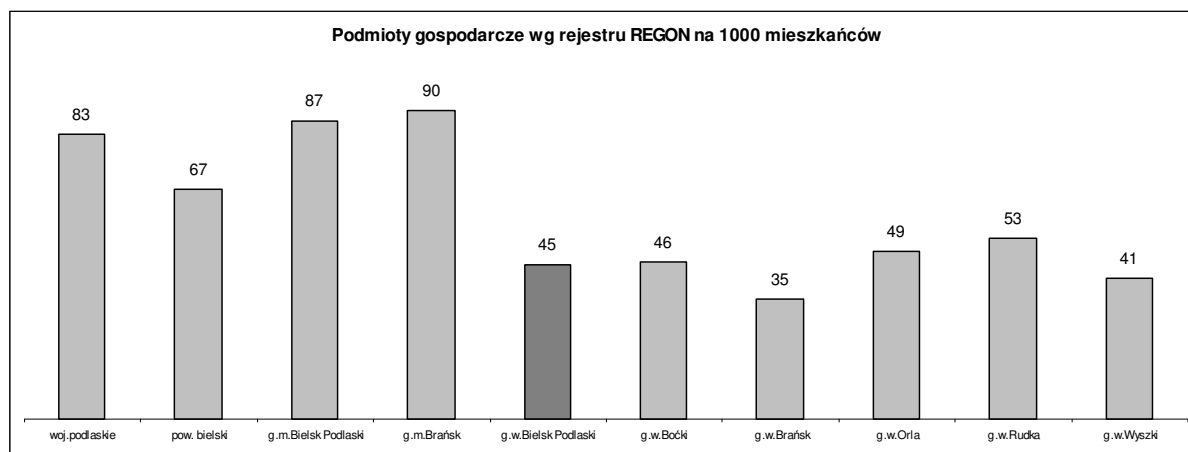

8.2. Struktura gospodarcza, bezrobocie

Gmina wiejska Bielsk Podlaski w 2014 roku posiadała 45 podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców (Ryc.12). Na przestrzeni lat liczba podmiotów w gminie stale wzrasta, ciągle jest jednak znacznie niższa od średniej dla powiatu czy dla województwa, które w 2014 roku wyniosły odpowiednio 67 i 83.

Ryc.12. Podmioty gospodarcze w rejestrze na 1000 mieszkańców

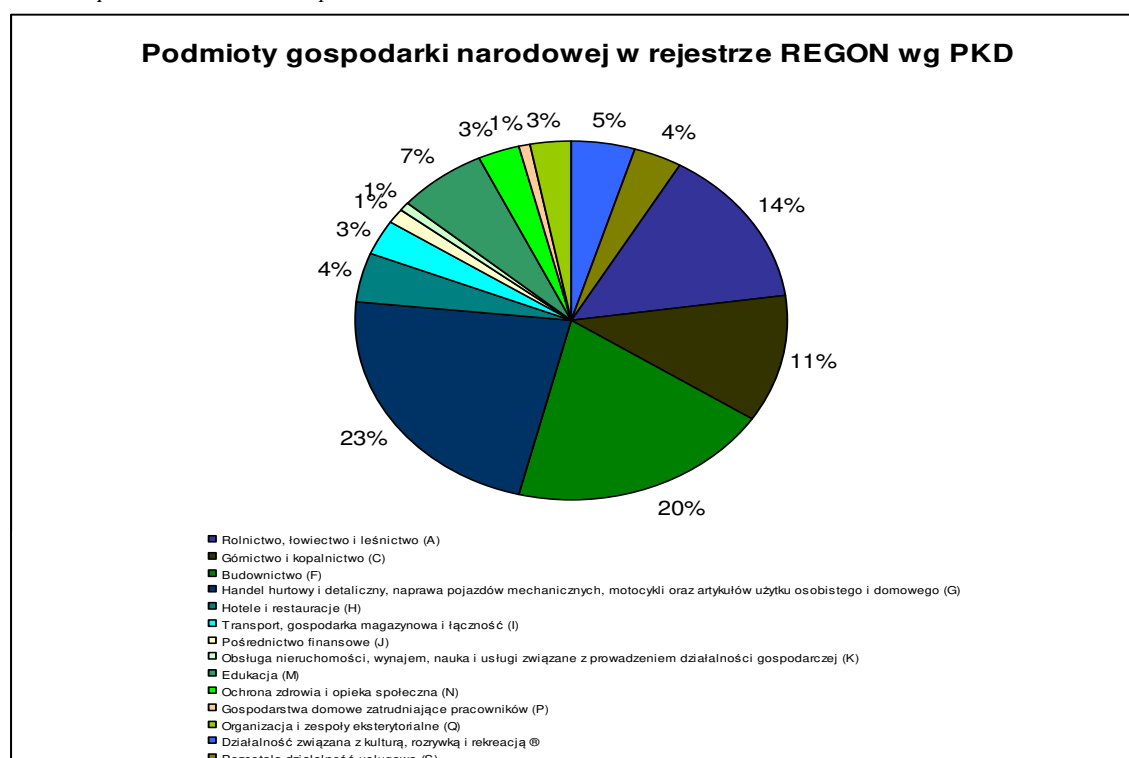
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2014

W gminie Bielsk Podlaski najwięcej podmiotów, bo aż 23%, prowadzi działalność w sekcji A (według PKD 2008), czyli rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo. Kolejną pod względem liczebności grupę stanowią podmioty działające w sekcji F (budownictwo) –20%, w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego) – 14% oraz w sekcji C (górnictwo i kopalnictwo) – 11%. Udział podmiotów w sekcji M (edukacja) stanowi 7%, a w sekcji R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją) – 5%. W sekcjach S (pozostała działalność usługowa) i H (hotele i restauracje) działa po ok. 4% podmiotów (Ryc.13). Natomiast w sekcjach I (transport, gospodarka magazynowa i łączność), N (ochrona zdrowia i opieka społeczna) oraz Q (organizacja i zespoły eksterytorialne) działa po ok. 3% podmiotów. Udział pozostałych sekcji w ogóle podmiotów gospodarki narodowej stanowi ok. 3%. Przedstawione dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Ryc.13. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON według sekcji PKD

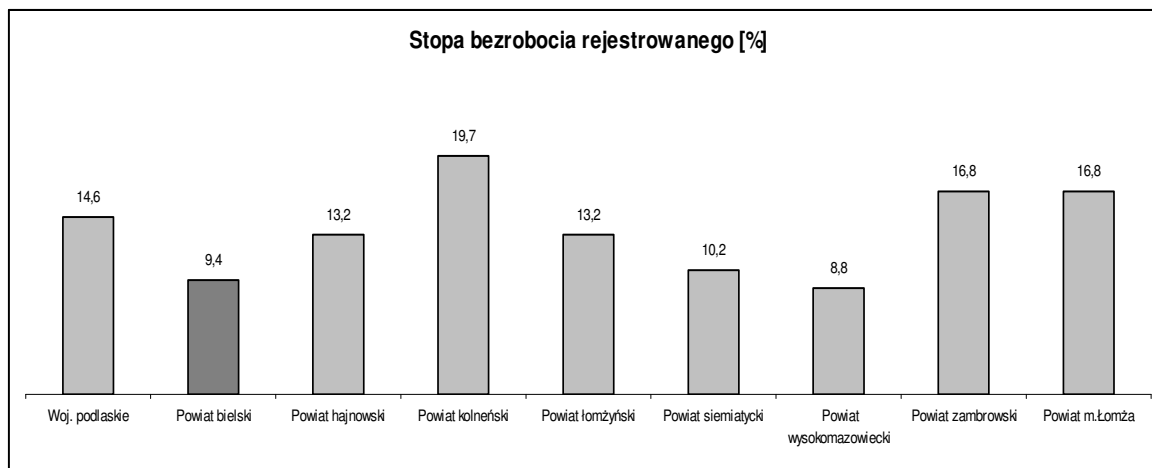
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2012

Wśród mieszkańców powiatu spora liczba osób aktywnych zawodowo pozostaje bez zatrudnienia i zarejestrowanych w urzędach pracy. Stopa bezrobocia utrzymuje się na poziomie niższym o 5,2% niż wojewódzka średnia i bez pracy pozostaje ponad 9,4% ludności aktywnej zawodowo (Ryc.14). Należy założyć, że kilka procent to bezrobocie frykcyjne, związane z przerwami w zatrudnieniu podczas poszukiwania innej pracy lub podczas zmiany miejsca zamieszkania.

Ryc.14. Bezrobocie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2012

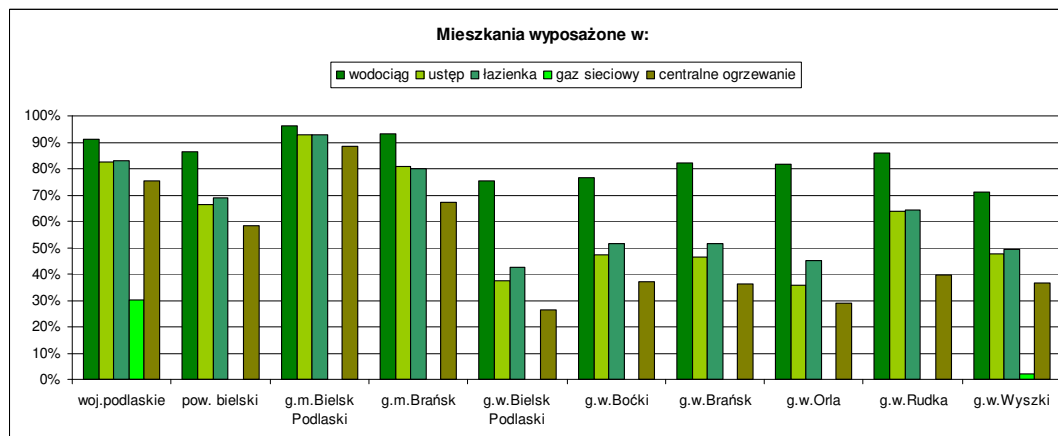
8.3. Jakość życia mieszkańców i ochrona ich zdrowia

Na terenie gminy, ze względu na jej rolniczy charakter dominuje zabudowa zagrodowa, ewentualnie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i w związku z tym stosunkowo wysokie są wskaźniki charakteryzujące warunki mieszkaniowe. Według danych GUS w 2014 roku na terenie gminy znajdowało się 3953 mieszkań, składających się z 14676 izb, w których mieszkało 6966 osób. Na jedną izbę przypadało 0,47 mieszkańca, a średnia powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 74,0 m² i była o 2,1 metra mniejsza niż średnia powiatu. Na jedną osobę w 2014 r. przypadło średnio 42,0 m², czyli o 12,2 m² więcej aniżeli średnio w Polsce.

Gmina nie dysponuje niestety aktualnymi danymi dotyczącymi wyposażenia zasobu mieszkaniowego. Ostatnie badania przeprowadzone miały miejsce w 2010 roku. Zauważyć można, że wyposażenie mieszkań w gminie wiejskiej Bielsk Podlaski nie odbiega od wyposażenia mieszkań w pozostałych gminach wiejskich powiatu, jednakże znaczną różnicę w wyposażeniu w porównaniu z gminami miejskimi powiatu bielskiego (Ryc.16).

Ryc.16. Warunki mieszkaniowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2010

W zakresie opieki zdrowotnej usługi świadczą przede wszystkim ośrodki zlokalizowane w gminie miejskiej Bielsk Podlaski, a także przychodnia lekarska w Łubinie Kościelnym. Na terenie gminy działa apteka oraz gabinet lekarski zlokalizowane w miejscowości Chraboły.

8.4. Oświata

Na terenie gminy wiejskiej Bielsk Podlaski działają dwie placówki prowadzone przez samorząd – Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łubinie Kościelnym oraz Zespół Szkół w Augustowie. W skład Zespołu Szkół w Augustowie wchodzi Szkoła Podstawowa i Gimnazjum. Szczegółowy wykaz obwodów podległych pod dane placówki oświatowe na terenie gminy prezentuje Tab.8.

Tab.8. Obwody podległe pod dane placówki oświatowej na terenie gminy wiejskiej Bielsk Podlaski

Źródło: www.bielskpodlaski.pl

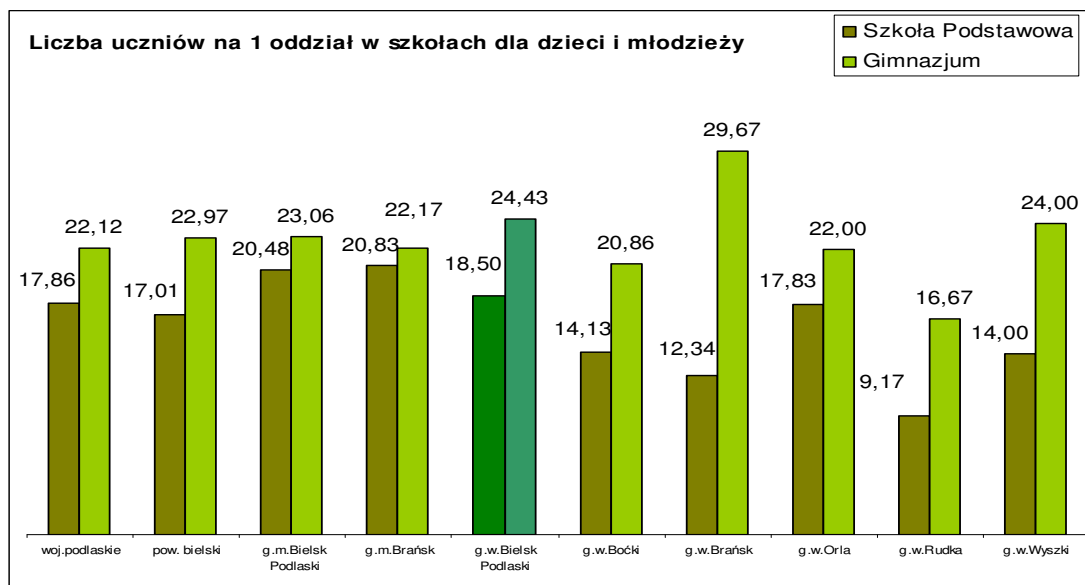
Szkoła	Lp. w danej szkole	Miejscowość
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łubinie Kościelnym	1.	Bolesty
	2.	Brześcianka
	3.	Grabowiec
	4.	Łubin Kościelny
	5.	Łubin Rudoty
	6.	Pietrzykowo Gołąbki
	7.	Pietrzykowo Wyszki
	8.	Sierakowizna
	9.	Skrzypki Duże
	10.	Skrzypki Małe
	11.	Szastały
	12.	Truski
	13.	Zawady
Szkoła Podstawowa w Augustowie	1.	Augustowo
	2.	Bańki
	3.	Biała
	4.	Chraboły
	5.	Deniski
	6.	Dobromil
	7.	Dubiazyn
	8.	Haćki
	9.	Hołody
	10.	Hryniewiczze Duże
	11.	Hryniewiczze Małe
	12.	Husaki
	13.	Jacewicze
	14.	Knorazy
	15.	Knorydy
	16.	Kotły
	17.	Kozły
	18.	Kożyno
	19.	Krzywa
	20.	Lewki
	21.	Łoknica
	22.	Malinowo
	23.	Miękisze
	24.	Mokre
	25.	Nałogi
	26.	Ogrodniki
	27.	Orlanka

	28.	Orzechowicze
	29.	Parcewo
	30.	Pasynki
	31.	Piliki
	32.	Pilipki
	33.	Płoski
	34.	Plutycze
	35.	Podbiele
	36.	Proniewicze
	37.	Rajki
	38.	Rajsk
	39.	Rzepiewo
	40.	Saki
	41.	Sobótka
	42.	Stołowacz
	43.	Stryki
	44.	Stupniki
	45.	Treszczotki
	46.	Widowo
	47.	Woronie
	48.	Zubowo

Zarówno w szkołach podstawowych jak i gimnazjum, na terenie gminy oddziały szkolne nie są zbyt liczne. Średnio w jednej klasie w szkole podstawowej uczy się między 18 a 19, natomiast w gimnazjum między 20 a 21 osób. Jest to niewiele więcej niż średnia w innych gminach powiatu bielskiego i w przypadku szkół podstawowych wynosi 17 uczniów. Średnia ilość uczniów na 1 oddział w szkołach zlokalizowanych na obszarze opracowania jest zbliżona do wartości tego wskaźnika w województwie podlaskim (Ryc.17).

Ryc.17. Uczniowie na 1 oddział

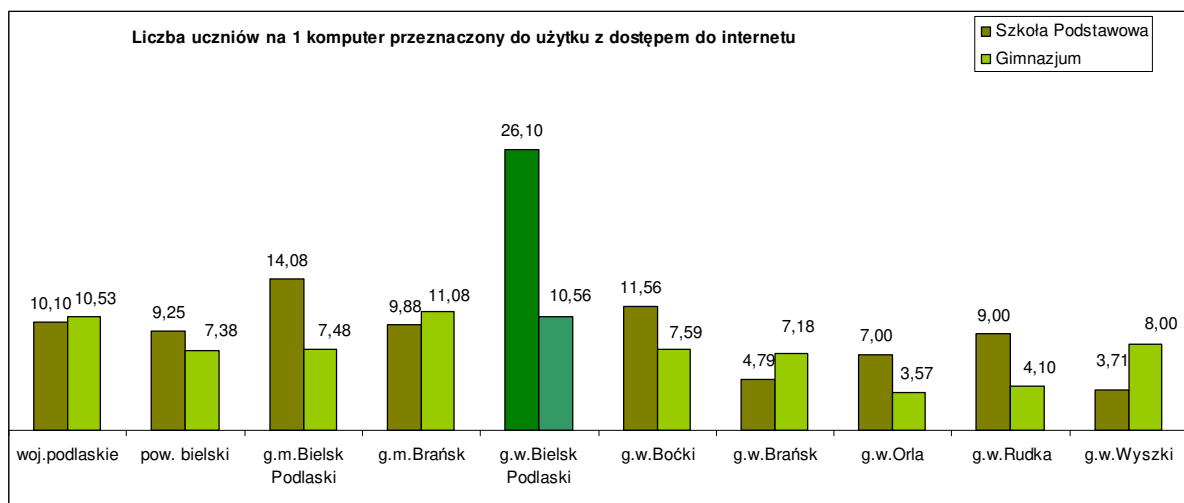
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2002

W porównaniu do pozostałych gmin powiatu bielskiego, szkoły w gminie Bielsk Podlaski dysponują najmniejszą liczbą komputerów. Średnio na 1 komputer z dostępem do Internetu w szkołach podstawowych przypadało w 2012 r. 26,10 uczniów a w gimnazjach 10,56 uczniów. Jest to wynik mocno odbiegający od sytuacji w województwie, szczególnie w przypadku szkół podstawowych, gdzie na jeden komputer we wszystkich szkołach przypada średnio 10 uczniów (Ryc.18).

Ryc.18. Uczniowie na 1 komputer z dostępem do sieci internet.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2012

8.5. Kultura

Na terenie gminy Bielsk Podlaski najważniejszą instytucją kulturalną jest Gminna Biblioteka Publiczna w Augustowie. Do zadań Biblioteki według jej statutu należy:

- gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych, w tym materiałów dotyczących własnego regionu,
- udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych,
- prowadzenie działalności informacyjnej oraz popularyzacji książek i czytelnictwa,
- opracowywanie form pracy z czytelnikiem służących popularyzacji sztuki, nauki oraz upowszechniania dorobku gminy,
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami i organizacjami w zakresie rozwijania czytelnictwa i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności lokalnej,
- współdziałanie z bibliotekami wchodzącymi w skład sieci bibliotecznej w zakresie gromadzenia, opracowywania, przechowywania i udostępniania zbiorów, sporządzania rozpowszechniania informacji bibliograficznych i dokumentacyjnych, drukarskich, naukowo-badawczych oraz dokształcania i doskonalenia zawodowego personelu bibliotek, jak również wymiany i przechowywania materiałów bibliotecznych i informacji.

Na terenie gminy działa kilka stowarzyszeń, towarzystw oraz związków, zrzeszających ludzi o podobnych zainteresowaniach i celach. Do stowarzyszeń ujętych w rejestrze prowadzonym przez Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim należą:

- Stowarzyszenie Ludzi Dobrej Woli „Raj”,
- Towarzystwo „Haj”,
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Bolesty,
- Stowarzyszenie „Nasza Ojcowizna”,
- Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Podlaskiej,
- Towarzystwo Przyjaciół Skansenu w Koźlikach,
- Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Tańca w Pilikach,
- Fundusz Lokalny na rzecz Rozwoju Społecznego w Widowie,
- Stowarzyszenie Wspierania Kapitału Ludzkiego Kepler,
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Bielskiej w Pasynkach,

- Stowarzyszenie Producentów Trzody Chlewnej „Podlasie”,
- Stowarzyszenie „Nasze Ploski”.

Jak już wspomniano na terenie gminy działają obiekty sakralne dwóch wyznań – prawosławnego i rzymskokatolickiego, do których przynależy w sumie 21 świątyni. Szczegółowo świątynie te przedstawia Tab.9.

Tab.9. Obiekty sakralne w gminie Bielsk Podlaski

Źródło: UG Bielsk Podlaski

Lp.	Parafia	Świątynia	Lokalizacja
1.	Parafia Wniebowzięcia NMP w Łubinie Kościelnym	kościół parafialny. P.w. Wniebowzięcia NMP	dz. Nr ew. 36/14, Łubin Kościelny
2.	Parafia św. Jana Teologa w Augustowie	Cerkiew św. Jana Teologa w Augustowie	dz. Nr ew. 999, Augustowo
3.		Cerkiew św. Onufrego w Strykach	dz. Nr ew. 785, Augustowo
4.		Kaplica św. Pantelejmona w uroczysku Borowiska	dz. Nr ew. 853, Augustowo
5.	Parafia św. Michała Archanioła w Bielsku Podlaskim	cerkiew Ikony Matki Bożej Pomnożycielki Chlebów w Szasałach	dz. Nr ew. 70/2, Szasały
6.		cerkiew św. Proroka Eliasza w Hryniewiczach Dużych	dz. Nr ew. 210, Hryniewiczze Duże
7.	Parafia Zmartwychwstania Pańskiego w Bielsku Podlaskim	cerkiew św. Dymitra w Parcewie	dz. Nr ew. 350, Parcewo
8.	Parafia Zaśnięcia Matki Bożej w Boćkach	kaplica Ikony Matki Bożej „Wszystkich Strapionych Radość” w Knorydach	dz. Nr ew. 244, Knorydy
9.		kaplica św. Jerzego w Knorydach	dz. Nr ew. 417, Knorydy
10.	Parafia Narodzenia św. Jana Chrzciciela w Pasynkach	cerkiew Narodzenia św. Jana Chrzciciela w Pasynkach	dz. Nr ew. 284, Pasynki
11.		kaplica św. Anny w Pasynkach	dz. Nr ew. 154, Pasynki
12.	Parafia Przemienienia Pańskiego w Ploskach	cerkiew Przemienienia Pańskiego w Ploskach	dz. Nr ew. 1235, Ploski
13.		kaplica św. Łukasza w Ploskach	dz. Nr ew. 1352, Ploski
14.		kaplica Kazańskiej Ikony Matki Bożej w Knorozach	dz. Nr ew. 497, Knorozy
15.	Parafia św. Proroka Eliasza w Podbielu	cerkiew św. Proroka Eliasza w Podbielu	dz. Nr ew. 860, Dubiażyn
16.	Parafia Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Rajsku	cerkiew Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Rajsku	dz. Nr ew. 931, Rajsk
17.		kaplica św. Męczennicy Paraskiewy w Rajsku	dz. Nr ew. 377, Rajsk
18.		kaplica św. Apostoła Jana Teologa w Chrabołowskim Lesie (czasownia)	dz. Nr ew. 299/2, Chraboły
19.	Parafia Kaspierowskiej Ikony Matki Bożej w Widowie	cerkiew Kaspierowskiej Ikony Matki Bożej w Widowie	dz. Nr ew. 111, Widowo

20.	Parafia Wniebowstąpienia Pańskiego w Klejnikach	kaplica Świętych Borysa i Gleba w Kożynie na terenie domu pomocy „Arka”	dz. Nr ew. 58/1, Kożyno
21.	Parafia Matki Bożej z Góry Karmel	kaplica katolicka p.w. Ducha Świętego Pocieszyciela, Hryniewiczze Małe	dz. Nr ew. 138, Hryniewiczze Małe

8.6. Sport i rekreacja

Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy Bielsk Podlaski należy zaliczyć głównie obiekty przy szkołach w Augustowie oraz Łubinie Kościelnym. Funkcjonują tu sale gimnastyczne oraz obiekty zewnętrzne. W Augustowie boisko wielofunkcyjne oraz wyposażony w ramach programu „Radosna Szkoła” plac zabaw dla dzieci, w Łubinie Kościelnym również funkcjonuje taki sam plac zabaw. Ponadto w miejscowości Piliki funkcjonuje boisko do gry w piłkę nożną wyposażone przez gminę w zaplecze socjalne (szatnie, prysznic, toalety).

Do bazy turystyczno-wypoczynkowej na terenie gminy zaliczyć można obiekty całoroczne, przedstawione w Tab.10.

Tab.10. Obiekty noclegowe w gminie Bielsk Podlaski

Źródło: www.bielskpodlaski.pl

Lp.	Nazwa i adres obiektu	Liczba miejsc noclegowych
1.	Zajazd „Zagłoba”, Ploski 204	26
2.	Ośrodek Konferencyjno-Wypoczynkowy „Ptasia Osada” w Ploskach	68
3.	Dworek „Cztery Pory Roku”, Piliki 133	30
4.	Gospodarstwo Agroturystyczne Jerzy Gawryluk, Lewki 64	5
5.	Gospodarstwo Agroturystyczne „Nałóg Pozytywny”, Nałogi 56	8

9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Odpowiedzialność za zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy Bielsk Podlaski spoczywa na Komendzie Powiatowej Policji, który ma swoją siedzibę na ul. Kopernika 7 w Bielsku Podlaskim. Ponadto nad bezpieczeństwem mieszkańców w zakresie ochrony pożarowej czuwa Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku Podlaskim (KPPSP) z siedzibą przy ul. Poniatowskiego 11.

Systemem bezpieczeństwa powiatu bielskiego zarządza Referat ds. Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, które działa przy Starostwie Powiatowym w Bielsku Podlaskim. Do jego zadań należy, budowanie systemu efektywnych działań na wypadek klęsk żywiołowych i innych sytuacji nadzwyczajnych.

POLICJA

W Komendzie Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim znajdują się następujące jednostki i wydziały:

- Wydział Prewencji,
- Wydział Ruchu Drogowego,
- Wydział Kryminalny,
- Jednoosobowe stanowisko ds. Łączności i Informatyki,
- Jednoosobowe stanowisko ds. prasowo-informacyjnych,
- Posterunek Policji w Brańsku,
- Zespół Prezydialny Kadr i Szkolenia,
- Zespół ds. Ochrony Informacji Niejawnych,
- Zespół Administracyjno-Gospodarczy.

STRAŻ POŻARNA

Na terenie gminy wiejskiej Bielsk Podlaski działa 16 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w następujących miejscowościach: Augustowo, Bańki, Dubiażyn, Hołody, Knorozy, Knorydy, Kożyno, Łubin Kościelny, Mokre, Orzechowicze, Parcewo, Pasyнки, Piliki, Ploski, Rajsk, Stryki w tym trzy jednostki ochotniczej straży pożarnej, które są wpisane do systemu ratowniczo-gaśniczego:

- OSP Augustowo GCBA-6/32
- OSP Hołody GBA-2,5/16
- OSP Pasyнки GCBA-6/32
- OSP Piliki GBA-2,5/16

Największe zagrożenia na terenie powiatu stwarzają zakłady przemysłowe wykorzystujące w procesach technologicznych materiały stwarzające duże zagrożenie pożarowe oraz posiadające Toksyczne Substancje Przemysłowe stwarzające zagrożenie chemiczno-ekologiczne znajdujące się głównie w granicach miasta Bielsk Podlaski.

Udział pożarów i miejscowych zagrożeń w liczbie interwencji jest zależny od warunków pogodowych. Długotrwałe susze są przyczyną zwiększenia liczby pożarów, natomiast silny wiatr, intensywne opady deszczu czy śniegu zwiększają liczbę miejscowych zagrożeń – powodzi, podtopień, lokalnych trąb powietrznych. Opierając się na długoletnich, prognostycznych badaniach klimatu należy założyć wzrost niekorzystnych, ekstremalnych zdarzeń pogodowych.

10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

10.1. Potrzeby rozwoju

Najslabsze strony gminy związane są z niskim poziomem dochodów i z wynikającymi z tego, brakami w infrastrukturze (drogowej, kanalizacyjnej). Niski poziom dochodów zarówno budżetu gminy jak i mieszkańców, jest przyczyną znacznej degradacji zasobów dziedzictwa kulturowego.

Poprawy wymaga także struktura powierzchniowa gospodarstw rolnych, wśród których występuje ogromne rozdrobnienie. Słabo rozwinięta jest działalność pozarolnicza i działalność dająca dodatkowe źródła dochodu w gospodarstwach rolnych.

Mało rozwinięta jest działalność usługowa, turystyczna, czy też działalność zajmująca się obsługą ruchu tranzytowego. Wśród priorytetowych potrzeb mieszkańców należy wskazać m.in.: poprawę stanu technicznego dróg oraz skanalizowanie gminy.

Potrzeby dla rozwoju zostały ujęte w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Bielsk Podlaski do 2020 r., która została uchwalona przez Radę Gminy Bielsk Podlaski Uchwałą Nr XI/57/03 z dnia 10 października 2003 r.

10.2. Możliwości

Możliwości rozwoju gminy stwarza atrakcyjne położenie w spokojnej okolicy, przy jednocześnie zapewnionej dogodnej komunikacji z większymi ośrodkami. Ponadto gmina położona jest w strefie przygranicznej, co generuje ruch pojazdów i sprzyja rozwijaniu infrastruktury obsługi ruchu tranzytowego i transgranicznego. Co więcej, gmina jest zelektryfikowana i zwodociągowana, więc po zapewnieniu pełnego systemu kanalizacyjnego, będzie stanowiła atrakcyjny obszar rozwoju funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej. W granicach gminy planowana jest budowa infrastruktury szerokopasmowej na rzecz NGA (z j. angielskiego - Next Generation Access) oraz podstawowego dostępu do Internetu, co przyczyni się do podniesienia konkurencyjności inwestycyjnej regionu. Gmina ma także możliwości rozwoju turystyki, zwłaszcza agroturystyki jako alternatywy dla prowadzenia produkcji rolniczej.

Szansę wykorzystania potencjału rolniczego stwarzają nienajgorsze gleby, dogodne warunki klimatyczne oraz brak uciążliwych zakładów przemysłowych. Środki na wspieranie wielokierunkowego rozwoju obszarów wiejskich pozyskane z Unii Europejskiej, pozwolą na modernizację gospodarstw oraz na dywersyfikację źródeł dochodów w gospodarstwach.

Pozyskiwanie środków z europejskich funduszy strukturalnych stwarza gminie także duże możliwości rozbudowy sieci kanalizacyjnej czy budowy, rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków.

W celu zachowania i wykorzystywania walorów gminy należy inwestować w odnawialne źródła energii, które pozwolą na poprawę stanu środowiska naturalnego, zwłaszcza powietrza, zanieczyszczonego przez niską emisję. Równoległe z prowadzonymi działaniami inwestycyjnymi, należy zintensyfikować politykę promocyjną gminy, w celu wyeksponowania walorów gminy dla potencjalnych inwestorów. Poprawa promocji, pozwoli na pozyskanie nowych inwestorów i spowoduje zwiększenie wpływów do budżetu, przez co możliwe będzie szersze prowadzenia działań inwestycyjnych.

Dużą szansą dla gminy Bielsk Podlaski jest również rozwój energetyki odnawialnej: wiatrowej, słonecznej oraz biogazowni. Rozwój w tych dziedzinach spowoduje zwiększenie wpływów do budżetu z podatków, oraz wpłynie na postrzeganie gminy jako proekologicznej. Rozwój energetyki wiatrowej, słonecznej czy biogazowni pozwala także na tworzenie nowych miejsc pracy, a lokalizacja takich inwestycji przynosi korzyści z dzierżawy terenów również mieszkańcom, którzy mogą w ten sposób zwiększyć wpływy do domowych budżetów.

10.3. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

Możliwości rozwoju gminy stwarza przede wszystkim położenie w zasięgu oddziaływania miasta. Położenie w otoczeniu miasta Bielsk Podlaski, a jednocześnie wysokie walory środowiska naturalnego sprawiają, że obszar opracowania jest bardzo atrakcyjny, jako zaplecze mieszkaniowe. Ponadto teren ten położony jest w regionie atrakcyjnym turystycznie. Priorytetem dla gminy winno być aby prowadzone w niej inwestycje nie spowodowały znaczącego oddziaływania na obszar Natura 2000 oraz na środowisko przyrodnicze gminy, stanowiące wielki walor gminy, który winien być pielęgnowany i wykorzystywany do budowania wizerunku gminy Bielsk Podlaski jako gminy przyjaznej do środowiska, prowadzącej politykę opartą na zasadach zrównoważonego rozwoju. Należy zachować właściwy stan ochrony siedlisk przyrodniczych. W ustaleniach studium zapisami należy ograniczyć w maksymalnym stopniu negatywne oddziaływanie planowanego zagospodarowania na środowisko. Utworzenie odpowiedniej bazy z zakresu turystyki aktywnej i kwalifikowanej pozwoli przyciągnąć turystów, zainteresowanych aktywnym weekendowym wypoczynkiem. Rolniczy charakter gminy stwarza ponadto możliwość uzupełnienia oferty turystycznej o agroturystykę, która ostatnio znajduje coraz szersze grono odbiorców.

10.3.1. Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego

Wiek produkcyjny ludności wskazuje zarówno u kobiet, jak i u mężczyzn na spadek ludności w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnych wahaniami liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Wskazuje to na potrzebę aktywizacji szczególnie ludności produkcyjnej, a także konieczność stwarzania nowych miejsc pracy. Jednocześnie dane w zakresie liczby ludności z podziałem na wiek produkcyjny, a także wskaźnika bezrobocia, wyraźnie pokazują, iż mimo niewielkiego spadku w 2014 r. liczby ludności w wieku produkcyjnym spadł wskaźnik bezrobocia. Pokazuje to, iż wzrosła aktywność ekonomiczna mieszkańców. W związku z powyższym w celu podtrzymania tego trendu należy dążyć do stwarzania warunków dla rozwoju przede wszystkim indywidualnej aktywności ekonomicznej poprzez rozwój głównie małych, ale i średnich przedsiębiorstw. Spadek wskaźnika bezrobocia mógł być spowodowany także napływem ludności przede wszystkim z obszaru miasta Bielsk Podlaski. Napływ ludności w wieku produkcyjnym posiadającej już zatrudnienie na obszarze poza gminą mógł być jedną z przyczyn spadku wskaźnika bezrobocia.

W związku z powyższym należy wspierać rozwój aktywności ekonomicznej ludności, a także przewidzieć na obszarze gminy miejsca będące swoistymi sypialniami, z odpowiednio wyposażonymi terenami usługowymi i innymi terenami pomocniczymi.

Tab.11. Podział ludności wg wieku produkcyjnego

opracowanie własne na podstawie danych GUS

mężczyźni	2010	2011	2012	2013	2014
przedprodukcyjny	534	542	523	528	512
produkcyjny	2082	2064	2076	2080	2072
poprodukcyjny	990	973	948	929	903
kobiety	2010	2011	2012	2013	2014
przedprodukcyjny	510	516	501	507	508
produkcyjny	1463	1455	1456	1468	1455
poprodukcyjny	1626	1601	1593	1558	1516

Jednocześnie dane w zakresie liczby ludności z podziałem na wiek produkcyjny i bezrobocie wyraźnie wskazują na spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym i na spadek bezrobocia zarówno wśród kobiet jak i u mężczyzn.

Tab.12. Bezrobocie w Gminie Bielsk Podlaski

opracowanie własne na podstawie danych GUS

	2010	2011	2012	2013	2014
mężczyźni	95	86	93	127	123
kobiety	112	111	94	107	86
ogółem	207	197	187	234	209

Analiza kohortowa

W celu oceny potencjału demograficznego całej gminy przeprowadzono prognozę demograficzną opartą na analizie kohortowej.

Tab. 13. Prognoza liczby ludności

opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wiek	Stan	Prognoza liczby mieszkańców					
	2014	2019	2024	2029	2034	2039	2044
0-4	278	485	478	443	407	397	430
5-9	280	278	485	478	443	407	397
10-14	273	280	278	485	478	443	407
15-19	309	273	280	278	485	478	443
20-24	380	309	273	280	278	485	478
25-29	362	380	309	273	280	278	485
30-34	412	362	380	309	273	280	278
35-39	424	398	350	367	298	264	270
40-44	370	401	375	334	349	283	253
45-49	418	347	377	353	312	327	265
50-54	407	379	316	343	321	286	299
55-59	427	363	338	282	305	286	254
60-64	381	361	306	285	238	258	241
65-69	371	291	276	235	219	181	197
70-74	430	242	187	177	150	140	117
75-79	464	334	188	146	138	117	109
80 i więcej	980	448	322	182	141	133	113
suma	6966	5931	5518	5249	5116	5044	5037

Z powyższej prognozy wynika iż, liczba ludności w gminie Bielsk Podlaski będzie sukcesywnie spadać. Tendencja ta nie jest odosobniona, bowiem w całej Polsce od wielu lat mamy do czynienia ze spadkiem liczby ludności.

Liczba ludności w gminie nie wynika wyłącznie z przyrostu naturalnego, ale także z salda migracji. W związku z tym zanalizowano również dane dotyczące migracji ludności, które przedstawia tabela 14:

Tab. 14 Ruch migracyjny w gminie

opracowanie własne na podstawie danych GUS

saldo migracji	wewnętrznych	zagranicznych
2010	44	0
2011	25	0
2012	21	-1
2013	44	0
2014	11	0
średnia	29	-0,2
Średnie saldo migracji	28,8	

Przeprowadzona analiza w zakresie migracji wewnętrznych wykazała przyrost liczny ludności, natomiast w zakresie migracji zagranicznych zanotowano spadek, z tym że miał on miejsce w jednym roku na przestrzeni całego analizowanego czasu. Średnio w gminie w wyniku migracji następuje przyrost liczby ludności, co oznacza, iż więcej osób napływa do gminy.

Wyniki prognozy demograficznej oraz dane w zakresie migracji wskazują, iż część ujemnej prognozy demograficznej po roku 2024 rekompensowana może być dodatnie saldo migracji.

Szczególnie migracje następują z miasta Bielsk Podlaski, które wobec znacznego stopnia zainwestowania, nie sprzyja powstawaniu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o charakterze ekstensywnym zapewniającym odpowiedni poziom życia mieszkańców. Proces suburbanizacji, w którym to sąsiednie obszary wiejskie stają się sypialniami, względem bardziej rozwiniętych pod kątem dostępu do rynku pracy miast, jest silnie zauważalny, gdyż wzrost możliwości ludności, a także większa mobilność sprzyjają osiedlaniu się poza ośrodkami miejsc pracy, na terenach wiejskich, dających możliwość większego komfortu życia pod kątem hałasu i innych uciążliwości związanych z terenami silnie zainwestowanymi.

Podsumowując wskazać należy, iż na obszarze gminy Bielsk Podlaski w następnych latach należy spodziewać się przyrostu ludności, decydującej się na wybór gminy jako miejsca zamieszkania alternatywnego dla miasta, ze względu na walory ekonomiczne i przyrodnicze.

Metoda wskaźnikowa

W celu pełnego modelowania prognozy demograficznej mieszkańców Gminy Bielsk Podlaski, oprócz analizy kohortowej przeprowadzono także analizę wskaźnikową. W metodzie tej, analizie poddano wskaźnik przyrostu naturalnego i migracji w latach 2005-2014 (Tab. 15). Wybrano następnie wartość minimalną, maksymalną i wyliczono średnią (Tab. 16.). Na tej podstawie wskazano 2 warianty prognozy demograficznej.

Tab.15. Zestawienie wskaźników przyrostu naturalnego, migracji i salda w latach 2005-2014

Lata	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wskaźnik przyrostu naturalnego	-0,00191	-0,00167	-0,00199	-0,00161	-0,00163	-0,00226	-0,00154	-0,00162	-0,00228	-0,00154
Wskaźnik salda migracji	0,00457	0,00136	0,00549	-0,00291	0,00167	0,00611	0,00350	0,00282	0,00622	0,00158
Saldo przyrostu naturalnego i migracji	0,00266	-0,00031	0,00350	-0,00451	0,00004	0,00384	0,00196	0,00120	0,00395	0,00004

Tab.16. Charakterystyczne wartości wskaźników salda przyrostu naturalnego i migracji.

Wartość minimalna	-0,00451
Wartość maksymalna	0,00395
Wartość średnia	0,00124

Tab. 17. Prognoza liczby ludności metodą wskaźnikową

Prognoza liczby ludności na rok 2044					
Wariant	Liczba ludności w 2014 r.	Liczba ludności w 2029 r.	Saldo liczby ludności	Liczba ludności w 2044 r.	Saldo liczby ludności
Wartość minimalna	6966	6509	-457	6082	-884
Wartość maksymalna	6966	7390	424	7840	874
Wartość średnia	6966	7096	130	7229	263

Przeprowadzona analiza pokazuje, iż w wariantcie minimalnym w okresie zarówno 15, jak i 30 lat prognozowana liczba ludności wyraźnie spadnie. Wartość uśredniona natomiast wskazuje na niewielki wzrost ludności.

Różnica w prognozowanej liczbie ludności przeprowadzonej metodą kohortową i wskaźnikową wynikała głównie ze szczególności danych wziętych pod uwagę do analizy kohortowej oraz zakresu prognozy metodą wskaźnikową. Wskazać należy, iż dane m.in. w zakresie prognozowanej liczby urodzeń żywych względem wieku matki nie są publikowane na poziomie gminy lub powiatu, co sprawia, iż są to dane uogólnione dla większego obszaru terytorialnego, a dane te determinują wyniki prognozy. Dodatkowo przeprowadzone analizy w zakresie prognozy liczby ludności nie uwzględniają wahań w tym zakresie i określają prognozowaną liczbę liczby ludności na podstawie stałego trendu.

10.4. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Przy wyznaczaniu terenów budowlanych należy wziąć pod uwagę możliwości finansowe gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych gminy, w związku z wyznaczeniem terenów budowlanych. Uwzględniono fakt, iż obecnie budżet gminy jest zbilansowany. Dodatkowo realizacja infrastruktury technicznej związana będzie z pobieraniem przez gminę opłaty adiacenckiej, stanowiącej dochód gminy umożliwiający realizację sieci infrastruktury technicznej na terenach przeznaczonych pod zabudowę. Przy sporządzaniu planu miejscowego przygotowana zostanie szczegółowa prognoza skutków finansowych uchwalenia planu, a przed przystąpieniem do sporządzenia planu wójt, zgodnie z zapisami ustawowymi dokona również analizy zasadności przystąpienia do sporządzenia planu, w tym również analizy skutków finansowych. Realizacja zadań własnych gminy może być realizowana ze środków własnych, środków unijnych lub w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. Koszty budowy dróg i uzbrojenia terenów należących do zadań własnych gminy realizowane będą sukcesywnie w miarę możliwości finansowych gminy.

10.5. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Gmina Bielsk Podlaski zajmuje powierzchnię ok. 430 km². Jest szesnastą co do wielkości gminą w Polsce. W studium wyznacza się nowe tereny do zainwestowania w oparciu o obowiązujące plany miejscowe, a także wnioski mieszkańców.

Ze względu na swoje położenie (sąsiedztwo miasta Bielsk Podlaski) zasadnym jest aby położyć nacisk na rozwój terenów do niego bezpośrednio przylegających.

Przeprowadzony bilans terenów inwestycyjnych uwzględnia możliwości rozwojowe gminy pod kątem przyrodniczym, społecznym i gospodarczym.

10.5.1. Określenie zapotrzebowania na tereny inwestycyjne uwzględniając uwarunkowania społeczne, gospodarcze i środowiskowe

Zgodnie z danymi GUS z 2014 r. na obszarze gminy Bielsk Podlaski na jednego mieszkańca przypada 42,0 m² mieszkania, a przeciętna powierzchnia mieszkania wynosi około 74,0 m², a na jedno mieszkanie przypada około 1,76 osób. W związku z powyższym mając na uwadze, iż przedmiotowa analiza dotyczy w szczególności dopuszczalności zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej, gdyż z uwagi na uwarunkowania zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna praktycznie nie występuje, wyliczono liczbę potrzebnych mieszkań, przy czym przyjęto, iż dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej jest to jedno mieszkanie w budynku.

Przyjęto, iż minimalna powierzchnia działki dla zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej powinna wynosić około 2000-4000 m², tj. powierzchnia ta dostosowana została do wzrastającego standardu jakości życia mieszkańców i specyfiki gminy wiejskiej. Ludność wskutek bogacenia i wzrostu potrzeb związanych z miejscem zamieszkania poszukuje obszarów podmiejskich o powierzchni gwarantującej posiadanie własnego terenu zielonego przeznaczonego do wypoczynku i rekreacji. W związku z tym na wielkość działki do analizy miały wpływ także czynniki ekonomiczne i społeczne. Analizie poddano dane uzyskane metodą wskaźnikową dla wartości uśrednionej i maksymalnej. Dodatkowo prognozy powierzchni uwzględniają niepewność procesów urbanistycznych – zwiększenie o 30 %.

Tab.18. Prognozowane zapotrzebowanie na tereny inwestycyjne (tereny mieszkaniowe)

Rodzaj parametru	Wielkość parametru rok 2029	Wielkość parametru rok 2044
Prognozowana zmiana liczby ludności (wartość maksymalna)	424 osób	874 osób
Prognozowana liczba nowych mieszkań (wartość maksymalna)	241 mieszkań	497 mieszkań
Prognozowana nowa powierzchnia mieszkalna (wartość maksymalna)	23175,45 m ²	47772,05 m ²
Prognozowana powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych pod zabudowę mieszkaniową (wartość maksymalna)	1252727,27 m ²	2582272,73 m ²
Prognozowana łączna powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową (wartość maksymalna)	16643947,27 m ²	17973492,73 m ²
Prognozowana łączna liczba mieszkań (wartość maksymalna)	4194 mieszkań	4450 mieszkań
Wartość parametrów po uwzględnieniu dodatkowego przeznaczenia pod infrastrukturę techniczną, drogową itp. (wartość 30%)		
Prognozowana nowa powierzchnia mieszkalna (wartość maksymalna)	30128,09 m ²	62103,66 m ²
Prognozowana powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych pod zabudowę mieszkaniową (wartość maksymalna)	1628545,45 m ²	3356954,55 m ²
Prognozowana łączna powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową (wartość maksymalna)	21637131,45 m²	23365540,55 m²

Rodzaj parametru	Wielkość parametru rok 2029	Wielkość parametru rok 2044
Prognozowana zmiana liczby ludności (wartość średnia)	130 osób	263 osób
Prognozowana liczba nowych mieszkań (wartość średnia)	74 mieszkań	149 mieszkań
Prognozowana nowa powierzchnia mieszkalna (wartość średnia)	7105,68 m ²	14375,34 m ²
Prognozowana powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych pod zabudowę mieszkaniową (wartość średnia)	384090,91 m ²	777045,45 m ²
Prognozowana łączna powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową (wartość średnia)	15775310,91 m ²	16168265,45 m ²
Prognozowana łączna liczba mieszkań (wartość średnia)	4027 mieszkań	4102 mieszkań
Wartość parametrów po uwzględnieniu dodatkowego przeznaczenia pod infrastrukturę techniczną, drogową itp. (30%)		
Prognozowana nowa powierzchnia mieszkalna (wartość średnia)	9237,39 m ²	18687,94 m ²
Prognozowana powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych pod zabudowę mieszkaniową (wartość średnia)	499318,18 m ²	1010159,09 m ²
Prognozowana łączna powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową (wartość średnia)	20507904,18 m²	21018745,09 m²

Przeprowadzona analiza zapotrzebowania na tereny inwestycyjne wskazuje, iż na terenie gminy konieczne będzie zapewnienie dodatkowych terenów pod zabudowę mieszkaniową. W chwili obecnej zainwestowanych jest ok. 11,84 km² powierzchni gminy. Do 2044 r. wskazano, iż gmina będzie potrzebowała tych terenów 21,02 km². Biorąc pod uwagę wielkość gminy (ok. 430 km²) to niespełna 5 % jej powierzchni.

W związku z powyższym należy dążyć do rozwoju gminy, przewidzieć na obszarze gminy miejsca będące swoistymi sypialniami z odpowiednio wyposażonymi terenami usługowymi i innymi terenami pomocniczymi. Swoistą sypialnią dla miasta Bielsk Podlaski są miejscowości sąsiadujące (m.in. Augustowo, Lewki, Widowo, Proniewicze, Piliki), które z uwagi na swoją bliską lokalizację i względnie dobra skomunikowanie są atrakcyjne pod kątem osiedlenia się tam ludności.

Zapotrzebowanie na tereny usług oświaty i wychowania

Na terenie gminy w 2014 r. na jeden oddział przypadało 18-19 uczniów w szkołach podstawowych, w gimnazjum – 20-21. Z uwagi na fakt, iż zgodnie z przyjętą prognozą liczba ludności w gminie wzrośnie zaledwie o 12 % przyjęto, iż liczba dzieci również nieznacznie wzrośnie. Z uwagi na fakt iż w szkołach podstawowych na terenie gminy oddziały szkolne nie są zbyt liczne, będą one w stanie zaspokoić potrzeby mieszkańców w zakresie oświaty w perspektywie 30 lat. Należałoby się jedynie zastanowić nad potrzebą zapewnienia opieki dla najmłodszych.

Pozostałe tereny

Powierzchnia terenów usługowych wynosi 15,65 ha, produkcyjnych i produkcyjno-usługowych około 4,12 ha. Mając na uwadze niski poziom bezrobocia oraz znaczną emigrację mieszkańców za pracą należy wyznaczyć nowe tereny inwestycyjne umożliwiające rozwój drobnej przedsiębiorczości, rozwój miejscowego przetwórstwa płodów rolnych oraz hodowli, rozwój agroturystyki i usług turystyczno-rekreacyjnych.

Przyjmuje się, iż powierzchnia terenów usług powinna wynosić do 10% powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej. W związku z tym powierzchnia terenów usług po uwzględnieniu przyrostu zabudowy mieszkaniowej, powinna wynosić około 210,19 ha.

Należy również przyjąć zasadę lokalizowania usług podstawowych i publicznych w centrach ośrodków osadniczych.

Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych powinno być uzależnione od konkretnych potrzeb, z uwzględnieniem możliwości wykorzystania na ten cel terenów zlokalizowanych blisko węzłów komunikacyjnych. Uwzględniając zapotrzebowanie gminy na nowe tereny aktywności gospodarczej przyjęto, że tereny inwestycyjne powinny wynosić do 15 % terenów zabudowy mieszkaniowej. W związku z tym powierzchnia terenów produkcyjnych i produkcyjno-usługowych, powinna wynosić około 315,28 ha.

Powyższe wyliczenia są dla całej gminy, gdyż brak jest możliwości przeprowadzenia analizy tylko dla obszaru objętego niniejszą zmianą studium.

10.5.2 Chłonność istniejących terenów inwestycyjnych w nawiązaniu do przeprowadzonych analiz rozwojowych gminy

Na obszarze gminy występują zwarte obszary funkcjonalno-przestrzenne. Częściowe rozdrobnienie zabudowy wynika głównie z lokalizacji na terenie gminy zabudowy zagrodowej, która to swym charakterem przypomina bardziej zabudowę mieszkaniową jednorodziną niż zagrodę (siedlisko). W ramach zwartych obszarów funkcjonalno-przestrzennych występują stosunkowo niewielkie rezerwy.

Analizując chłonność terenów inwestycyjnych wskazanych w obowiązującym studium zauważymy, iż gmina posiada nadal rezerwy terenów inwestycyjnych.

Tereny inwestycyjne w przedmiotowej zmianie studium, powinny pokrywać się z terenami, które zostały już wskazane w obowiązującym Studium, a także w planach miejscowych.

10.5.3 Analiza potrzeb wyznaczenia nowych terenów inwestycyjnych z uwzględnieniem obecnej chłonności

Analizując wyniki przeprowadzanych prognoz ludności przyjęto wariant maksymalny uzyskany metodą wskaźnikową, który przewiduje wzrost liczby ludności w przeciągu 30 lat o ok. 12 %. Zgodnie z przeprowadzoną analizą zapotrzebowania na tereny inwestycyjne, na terenie gminy konieczne będzie zapewnienie nowej powierzchni mieszkalnej. Prognozowana powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową wyniesie 21018745,09 m² (2101,87 ha). Należy przyjąć, iż 40% terenów inwestycyjnych w zakresie zabudowy mieszkaniowej będą to tereny mieszkaniowe jednorodzinne i zagrodowe, 10% to tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Na potrzeby przeprowadzonej analizy należy przyjąć, iż w ramach rezerw terenowych pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną i zagrodową i usługową 20% stanowić będą tereny komunikacyjne oraz infrastruktury technicznej.

Nowe tereny należy realizować na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Nowa zabudowa mieszkaniowa powinna stanowić uzupełnienie istniejącej zabudowy, tworząc zwarte jednostki osadnicze w poszczególnych miejscowościach.

11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Grunty w gminie Bielsk Podlaski zostały zewidencjonowane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków. Na podstawie ewidencji gruntów stwierdzono, iż powierzchnia obszaru opracowania wynosi 42994 ha, z czego nieruchomości stanowiące własność gminy oraz związków międzygminnych zajmują 3,1% powierzchni gminy (1323 ha). Grunty Skarbu Państwa stanowią 16,1% (6899 ha), z czego 0,3% to grunty przekazane w użytkowanie wieczyste (125 ha). Dwa hektary zajmują grunty Skarbu Państwa przedstawicieli państwowych i innych państwowych osób prawnych.

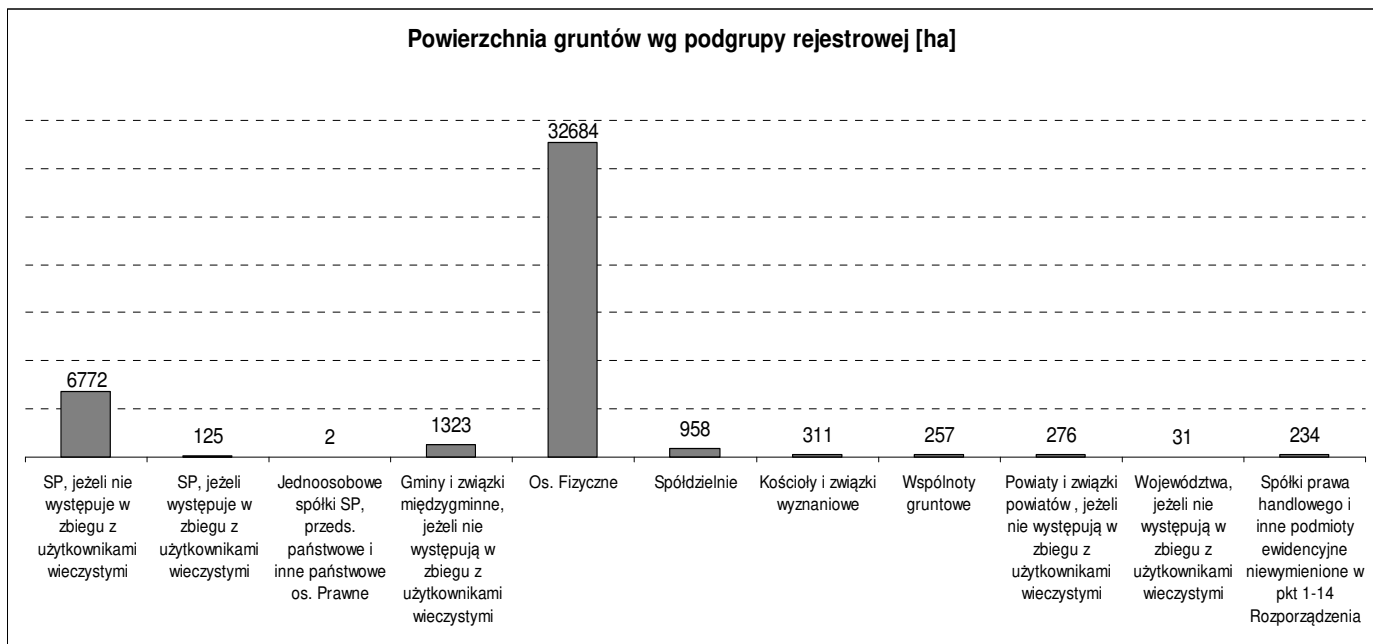
Większość gruntów w granicy opracowania stanowią grunty osób fizycznych – 76,1% (32684 ha). Grunty spółdzielni stanowią 2,2% (958 ha), grunty kościołów i związków wyznaniowych 0,7% (311 ha), wspólnoty gruntowe 0,6% (257 ha), grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie 0,6% (276 ha), a grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie 0,1% (31 ha).

Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych wyżej stanowią 0,5% (234 ha).

Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków wskazuje 15 grup rejestrowych właścicieli nieruchomości i władających. Dla czterech z tych grup wielkość zajmowanej powierzchni wynosi 0 i dlatego nie zostały one ujęte w Ryc. 19. Wspomniane grupy rejestrowe to: gminy i związki międzygminne, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi; jednoosobowe spółki jednostek samorządu terytorialnego i inne osoby prawne, których organami założycielskimi są organy samorządu terytorialnego; powiaty i związki powiatów, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi; województwa, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi.

Ryc.19. Grunty gminne

Źródło: UG Bielsk Podlaski

12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

12.1. Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Na terenie gminy występuje kilka form ochrony przyrody, określonych w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2134ze zm.).

Zasady zagospodarowania i wykorzystania obszarów określa Rozporządzenie Nr 9/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi” (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2005 r., Nr 54, poz. 722 ze zm.).

Obszar Natura 2000 Murawy w Haćkach PLH200015 posiada zatwierdzony plan zadań ochronnych zarządzeniem Nr 1/13 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Murawy w Haćkach PLH 200015 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2013 r., poz. 416).

Obszar Natura 2000 Dolina Górnej Narwi posiada zatwierdzony plan zadań ochronnych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Narwi PLB200007 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r., poz.2338).

Obszar Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnej Narwi posiada zatwierdzony plan zadań ochronnych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnej Narwi PLH200010 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r., poz. 2339).

Dla pomników przyrody ożywionej zasady ochrony określono w art.45, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.

Wspomniane akty prawne ustanawiają obowiązujące w stosunku do poszczególnych form zakazy. Szczegółowo obiekty te zostały omówione w rozdziale 5.3.2. *Ochrona przyrody*.

12.2. Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze

Na terenie gminy występuje trzynaście złóż kruszywa naturalnego, z których dziewięć jest eksploatowanych. Szczegółowa charakterystyka złóż znalazła się w *rozdziale 5.1.10*.

Zaleca się sporządzić dla nich miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z art. 104 ust. 2 ustawy Prawo geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011 r. (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1131 ze zm.).

Ponadto w obrębie gruntów wsi Haćki ustanowiono miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego strefę ochrony przyrodniczo-geologicznej.

12.3. Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Gleby tego regionu wykazują niewielkie zróżnicowanie przestrzenne. Ponad 60% gleb zostało wykształconych z glin. W granicach gminy występują w dużych kompleksach gleby pyłowe najczęściej podścielone gliną. Pod względem typologicznym dominują tu gleby opadowo-glejowe z dużym udziałem brunatnych i czarnych ziem. Grunty kl. IIIa, IIIb, IVa, IVb zajmują 66,4% ogólnej pow. gruntów ornych. Gleby o klasie bonitacyjnej I – III są objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Zwarte kompleksy najlepszych gleb występują w okolicy wsi: Widowo, Parcewo, Augustowo, Skrzypki Duże, Rajsk, Pasyunki i Zubowo. W północnej, nadnarwiańskiej części gminy w okolicach wsi Plutycze, Chraboły, Ploski występują nieco gorsze, bardziej zróżnicowane warunki glebowe.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochrona gruntów rolnych polega na:

- a) ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne;
- b) zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolnej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi;
- c) rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze;
- d) zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- e) ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Ze względu na niską lesistość gminy Bielsk Podlaski należy zwrócić szczególną uwagę na ochronę terenów leśnych.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochrona gruntów leśnych polega na:

- a) ograniczaniu przeznaczania ich na cele nieleśne lub nierolnicze;
- b) zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej i ruchów masowych ziemi;
- c) przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej;
- d) poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności;
- e) ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

W przypadku zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, wyłączenie z produkcji użytków rolnych wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego i organicznego, zaliczonych do klas I, II, III, IIIa, IIIb, oraz użytków rolnych klas IV, IVa, IVb, V i VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego, a także gruntów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2–10 stawy, oraz gruntów leśnych, przeznaczonych na cele nierolnicze i nieleśne – może nastąpić po wydaniu decyzji zezwalających na takie wyłączenie.

12.4. Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach

Ze względu na stosunkowo dobre gleby i dobre warunki klimatyczne sprzyjające rozwojowi rolnictwa, gmina charakteryzuje się niższą lesistością (ok. 21%) niż jej średnia wartość dla Polski (29%). Występują głównie w małych kompleksach i są nierównomiernie rozmieszczone w granicach gminy. Opisywany rejon jest ubogi pod względem zróżnicowania gatunkowego lasów. Znajduje się on w zasadzie poza zasięgiem świerka, buka i jodły. Rolę gatunków głównych pełnią: sosna zwyczajna, dąb szypułkowy oraz olsza czarna. Siedliska wilgotne występują w rozproszeniu i związane są z terenami dolin i obniżen, gdzie często spotykane są podmokłości.

Na terenie gminy lasy ochronne (wodochronne) zlokalizowane są m.in. na obszarze źródłiskowym rzeki Lubki i Wałęgi.

12.5. Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Na terenie gminy Bielsk Podlaski znajduje się 14 obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz 59 obiektów ujętych w ewidencji zabytków. Ponadto na terenie gminy znajduje się 632 stanowisk archeologicznych sklasyfikowanych w różnych jednostkach chronologiczno-kulturowych, a w obrębie gruntów wsi Haćki ustanowiono miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego strefę

ochrony archeologicznej. Problematyka zabytków i opieki nad zabytkami została szczegółowo omówiona w rozdz. 5.

12.6. Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne

Na terenie gminy funkcjonują obecnie dwa gminne ujęcia wody, które zaopatrują mieszkańców. Dla ujęć obowiązują pozwolenia wodno-prawne wydane przez Starostę Bielskiego:

- Ujęcie wody w Rajsku: AŚ.6341.30.2013 z dnia 24.06.2013 r. ważne do 24.06.2023 r.
- Ujęcie wody w Bolestach: AŚ.6341.17.2016 z dnia 27.05.2016 r. ważne do 15.06.2026 r.

Na podstawie artykułu 58 ust. 5 Prawa wodnego ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej od ujęć wody o promieniu 8m.

Gmina zaopatrywana jest w wodę również z ujęcia zlokalizowanego w granicach administracyjnych miasta Bielsk Podlaski (Ujęcie wody w m. Bielsk Podlaski AŚ.6341.5.2016 z dnia 25.03.2016 r. ważne do 25.03.2036 r.).

Na terenie gminy nie znajduje się żaden z Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Ponadto zgodnie z zapisami art. 6 Ramowej Dyrektywy Wodnej, Państwa Członkowskie zobligowane są do utworzenia rejestru wszystkich obszarów wymagających szczególnej ochrony, w celu zachowania dobrego stanu znajdujących się tam wód powierzchniowych i podziemnych oraz dla utrzymania siedlisk i gatunków bezpośrednio uzależnionych od wody. W Polsce, zgodnie z transpozycją zapisów RDW do Ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. rejestr obszarów chronionych został utworzony w 2003 r., a jego uaktualnienie miało miejsce w roku 2007. Rejestr Wykazów Obszarów Chronionych obejmuje obszary wskazane poniżej.

Obszary przeznaczone do poboru wody w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

Obszary przeznaczone do poboru wody w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia wyznaczone są jako obszary jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych, z których ujmowana jest woda odpowiednio powierzchniowa lub podziemna, wykorzystywana w celach komunalnych, bądź do produkcji środków spożywczych lub farmaceutycznych. Średnia wielkość poboru dla takich części wód powinna wynosić średnio powyżej 10 m³ na dobę lub służyć więcej niż 50 osobom. Powinny być uwzględniane również części wód przeznaczone do takich celów w przyszłości. Wyznaczone obszary powinny być chronione w celu zachowania odpowiedniej jakości i ilości zasobów wód oraz dla zredukowania poziomu uzdatniania wymaganego przy produkcji wody do spożycia.

Obszary te nie zostały wyznaczone przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w granicach gminy Bielsk Podlaski.

Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym.

Wykaz sporządzony w roku 2007 nie zawierał obszarów do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym.

Jednolite części wód przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych.

Jednolite części wód przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych, identyfikowane są jako części wód, na których istnieje rekreacyjne użytkowanie wód poprzez organizowanie kąpielisk. Przedmiotowe JCWP wyznaczone są zgodnie z zapisami Dyrektywy 76/160/EWG z dnia 8 grudnia 1975 r. dotyczącej wody w kąpieliskach (uchylona Dyrektywą 2006/7/WE z dnia 15 lutego 2006 r. dot. zarządzania jakością wody w kąpieliskach), transponowanej przez Ustawę Prawo wodne oraz przez Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2011 r., Nr 86, poz. 478)

Obszary te nie zostały wyznaczone przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w granicach gminy Bielsk Podlaski.

Obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych

Państwa Członkowskie zobowiązane są na mocy zapisów Dyrektywy 91/271 EWG dot. oczyszczania ścieków komunalnych, wyznaczyć na swoim terytorium obszary wrażliwe na eutrofizację spowodowaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych. Polska wyznaczyła cały obszar Państwa jako obszar wrażliwy, wobec czego Dyrektywa 91/271/EWG wdrażana jest na całym terytorium kraju poprzez realizację zapisów następujących programów:

- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, opracowany w 2003 r. (AKPOŚK2003) i zaktualizowany w 2005 (AKPOŚK2005) i 2010 r. (AKPOŚK2009);
- Program wyposażenia aglomeracji poniżej 2000 RLM w oczyszczalnie ścieków i systemy kanalizacji sanitarnej;
- Program wyposażenia zakładów przemysłu rolno-spożywczego o wielkości 4000 RLM, odprowadzających ścieki bezpośrednio do wód, w urządzenia zapewniające wymagane przez polskie prawo standardy ochrony wód.

Obszary narażone na zanieczyszczenia związkami azotu, pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Obszary narażone na zanieczyszczenia związkami azotu, pochodzącymi ze źródeł rolniczych stanowią obszary, z których mają miejsce spływy do wód powierzchniowych i/lub podziemnych, które zawierają lub mogą zawierać ponad 50 mg/l azotanów, jeżeli nie zostaną podjęte działania opisane w dyrektywie, oraz mają miejsce spływy do wód, które są eutroficzne lub mogą stać się eutroficzne, jeżeli nie zostaną podjęte działania.

Obszary te nazywane są strefami wrażliwymi na zanieczyszczenie związkami azotu.

Obszary te nie zostały wyznaczone przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w granicach gminy Bielsk Podlaski.

Obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

Obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie zostały wyznaczone w Polsce poprzez analizę wzajemnego położenia obszarów chronionych tj. obszarów Natura 2000 (w tym obszarów wyznaczonych na mocy Dyrektywy 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa oraz na mocy Dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (ze zm.), parków narodowych i krajobrazowych wraz z otulinami, rezerwatów przyrody wraz z otulinami oraz zidentyfikowanych obszarów występowania ekosystemów uzależnionych od odpowiedniego stanu zasobów wodnych, tj. mokradeł na glebach mineralnych, torfowisk i in. Miejsca pokrycia się tych stref zostały wyznaczone jako obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie. Dla wskazanych terenów przeanalizowano rodzaj i nasilenie występujących presji oraz stopień zagrożenia degradacją pod kątem zidentyfikowanych czynników antropogenicznych. Oszacowanie aktualnego stanu, tendencji zmian oraz potencjalnych trendów przekształceń zbiorowisk roślinnych stało się podstawą do wskazania głównych działań naprawczych mogących powstrzymać jak również naprawić szkody w ekosystemach od wód zależnych.

Na terenie gminy Bielsk Podlaski obszary te zostały wyznaczone przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w granicach Obszaru Natura 2000 „Ostoja w Dolinie Górnej Narwi” (PLH200010).

12.7. Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady

Na terenie gminy nie występują tereny, które są objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie byłych hitlerowskich obozów zagłady (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2120).

13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Obszarami naturalnych zagrożeń geologicznych są tereny o znaczących spadkach terenu, zwłaszcza pozbawione szaty roślinnej, które w przypadku zwiększonej infiltracji wód opadowych, są najbardziej narażone na osuwanie się mas ziemnych. Na terenie gminy nie występują tereny predysponowane do powstawania osuwisk.

14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ŻŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

Na obszarze gminy Bielsk Podlaski znajdują się wyłącznie kopaliny pospolite i nie występują większe zasoby surowców naturalnych przydatne do eksploatacji. Na terenie gminy występuje trzynaście złóż kruszywa naturalnego, z których jednaście jest eksploatowanych:

- „Augustowo”, Nr złoża (MIDAS): KN13929,
- „Augustowo II”, Nr złoża (MIDAS): KN14791,
- „Augustowo III”, Nr złoża (MIDAS): KN15072 – rozpoznane szczegółowo,
- „Augustowo IV”, Nr złoża (MIDAS): KN15329,
- „Augustowo V”, Nr złoża (MIDAS): KN15493 – rozpoznane szczegółowo,
- „Deniski I”, Nr złoża (MIDAS): KN2600 – eksploatacja zaniechana,
- „Dubiażyn”, Nr złoża (MIDAS): KN2605 – rozpoznane szczegółowo, eksploatacja zaniechana,
- „Dubiażyn II”, Nr złoża (MIDAS): KN9986,
- „Dubiażyn III”, Nr złoża (MIDAS): KN14274,
- „Dubiażyn IV”, Nr złoża (MIDAS): KN15997,
- „Ploski”, Nr złoża (MIDAS): KN14949,
- „Rzepniewo”, Nr złoża (MIDAS): KN12117,
- „Rzepniewo II”, Nr złoża (MIDAS): KN13933.

W granicach opracowania wyznaczono również perspektywiczne rejony występowania piasków ze żwirem. Część tych rejonów jest już eksploatowana – „Rzepniewo” i „Rzepniewo II”.

Na terenie gminy nie znajduje się żaden z Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. W rejonie gminy Bielsk Podlaski występują dwa główne piętra wodonośne – czwartorzędowe i trzeciorzędowe.

Główne użytkowe poziomy wodonośne występują w obrębie utworów czwartorzędowych i związane są z osadami piaszczystymi zlodowacenia środkowopolskiego oraz południowopolskiego jak również interglacjałem mazowieckim. W piętrze trzeciorzędowym występują poziomy wodonośne o funkcji podrzędnej.

Południowa część gminy położona jest w obszarze deficytowym w wody podziemne.

Na terenie gminy Bielsk Podlaski nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla .

15. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie gminy Bielsk Podlaski występuje trzynaście złóż surowców mineralnych. Są to złoża surowców skalnych, na które składają się złoża kruszywa naturalnego: piasków budowlanych, piasków poza piaskami szklarskimi, mieszanek żwirowo-piaskowych. Wszystkie złoża są udokumentowane i posiadają numer ewidencyjny MIDAS. W chwili obecnej eksploatowanych jest jedenaście złóż:

- „Augustowo”, Nr złoża (MIDAS): KN13929, dla którego wyznaczono obszar górniczy (nr w rejestrze 10-10/3/272a) i teren górniczy;
- „Augustowo II”, Nr złoża (MIDAS): KN14791, dla którego wyznaczono obszar górniczy (nr w rejestrze 10-10/4/341) i teren górniczy;
- „Augustowo III”, Nr złoża (MIDAS): KN15072, dla którego wyznaczono obszar górniczy (nr w rejestrze 10-10/4/403) i teren górniczy;
- „Augustowo IV”, Nr złoża (MIDAS): KN15329, dla którego wyznaczono obszar górniczy (nr w rejestrze 10-10/4/374) i teren górniczy;
- „Augustowo V”, Nr złoża (MIDAS): KN15493, dla którego wyznaczono obszar górniczy (nr w rejestrze 10-10/4/382) i teren górniczy;
- „Dubiażyn II”, Nr złoża (MIDAS): KN9986, dla którego wyznaczono obszar górniczy (nr w rejestrze 10-10/2/104a) i teren górniczy;
- „Dubiażyn III”, Nr złoża (MIDAS): KN14274, dla którego wyznaczono obszar górniczy (nr w rejestrze 10-10/4/269) i teren górniczy;
- „Dubiażyn IV”, Nr złoża (MIDAS): KN15997, dla którego wyznaczono obszar górniczy (nr w rejestrze 10-10/5/412) i teren górniczy;
- „Ploski”, Nr złoża (MIDAS): KN14949, dla którego wyznaczono obszar górniczy (nr w rejestrze 10-10/4/386/a) i teren górniczy;
- „Rzepniewo”, Nr złoża (MIDAS): KN12117, dla którego wyznaczono obszar górniczy (nr w rejestrze 10-10/3/220) i teren górniczy;
- „Rzepniewo II”, Nr złoża (MIDAS): KN13933, dla którego wyznaczono obszar górniczy (nr w rejestrze 10-10/3/271a/b) i teren górniczy.

W przypadku złoża „Deniski I”(MIDAS KN2600) eksploatacja została zaniechana. W przypadku złóż „Dubiażyn” (MIDAS KN2605) i Pietrzykowo Wyszki (MIDAS KN16821) nie wyznaczono obszaru oraz terenu górniczego.

W granicach opracowania wyznaczono również perspektywiczne rejonory występowania piasków ze żwirem. Część tych rejonów jest już eksploatowana – „Rzepniewo” i „Rzepniewo II”.

16. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

16.1 Stan systemu komunikacyjnego

16.1.1. Komunikacja drogowa

W gminie Bielsk Podlaski ogółem znajduje się dobrze rozwinięta sieć dróg publicznych. Najwięcej, ok. 188 km stanowią drogi powiatowe, ok. 107 km drogi gminne, posiadające numery i ustalony przebieg, ok. 514 km drogi gminne dla których nie ustalono przebiegu i numerów w trybie ustawy o drogach publicznych, oraz ok. 35 km drogi krajowe. Pozostałe 7 km dróg na terenie gminy stanowią drogi wojewódzkie.

Tab. 19. Drogi powiatowe w gminie Bielsk Podlaski

Źródło: PZD Bielsk Podlaski

Lp	Nr drogi	Ciąg drogi	Klasa drogi
1	1574B	Bielsk Podlaski (ul. 11-go Listopada) – Augustowo – Wyszki – Topczewo	zbiorcza
2	1575B	Bielsk Podlaski – Orzechowice – Stołowacz – Mulawicze – Strabla – Doktorce	zbiorcza
3	1580B	Falki – Warpechy Stare – Mieszuki – Warpechy Nowe – do drogi powiatowej 1575B	lokalna
4	1582B	Wyszki (dr. 1574B) – Pulsze – Stacewicze -Stołowacz	lokalna
5	1585B	dr. 1574B – Nałogi - Orzechowicze	lokalna
6	1586B	dr. 1575B - Woronie	lokalna
7	1587B	Chraboły – Strabla	lokalna
8	1588B	Plutycze – Jacewicze – dr. 1575B	lokalna
9	1589B	Stołowacz – Rajsk – dr. 1587B	lokalna
10	1590B	Rajsk – Husaki – dr. 1575B	lokalna
11	1591B	dr. 19 - Deniski	lokalna
12	1595B	Malesze - Brześcianka - Łubin Kościelny	zbiorcza
13	1596B	Łubin Rudołty – Stryki – dr. 1574B	lokalna
14	1597B	Grabowiec – Stryki	lokalna
15	1601B	Bielsk Podlaski (ul. Mickiewicza, ulica bez nazwy w kierunku Klejnik) – Klejniki – Tyniewicze Wielkie - Narew	zbiorcza
16	1603B	dr. 19 - Ploski - Zubowo - Saki - Pasynki -Łoknica - Krzywa - Szczyty-Dzięciołowo - Orla	zbiorcza
17	1604B	dr. 1603B – Gorodczyno	lokalna
18	1605B	dr. 1604B - Kożyno – Koźliki - Lachy	lokalna
19	1607B	dr. 1601B – Pilipki	lokalna
20	1608B	Chraboły – Rzepniewo– Knorozy - Zubowo	lokalna
21	1609B	Bielsk Podlaski - Hryniewicze Duże -Hryniewicze Małe - Rzepniewo	lokalna
22	1610B	Biała – Sobótka – Saki	lokalna
23	1611B	Bielsk Podlaski (ul. Widowska) - Widowo -Ogrodniki - Łoknica - Podrzeczany - Czyże	lokalna
24	1613B	dr. 1603B - Miękisze - Sapowo - Klejniki	lokalna
25	1614B	Kuraszewo – Lady – Leniewo – Łoknica	lokalna
26	1616B	Krzywa - Rakowicze - Czyże - Osówka -Szostakowo - Nowoberezowo	lokalna
27	1654B	Bielsk Podlaski – Parcewo – Orla – Dubicze Cerkiewne – Werstok – droga 1652B	zbiorcza
28	1678B	Hołody – Mikłasze – Orla – Szernie - Malinniki	lokalna
29	1679B	dr. 1681B- Topczykały - Podbiele - Mokre -Knorydy - Starowieś - Boćki	lokalna
30	1680B	Parcewo – Spiczki - Orla	lokalna
31	1683B	Lewki - Rajki - Kozły - Podbiele	lokalna

32	1684B	Podbiele - Dubiażyn - Oleksze - dr. 1746B	lokalna
33	1688B	Piliki - Pietrzykowo- Gołębki - Bolesty -Skrzypki Duże - Skrzypki Małe - Truski -Koszewo - Kadłubówka	lokalna
34	1689B	droga krajowa 66 – Bolesty	lokalna
35	1690B	Pietrzykowo- Gołębki - Zawady - Szumki -Olszewo	lokalna
36	1691B	Łubin Kościelny - Sierakowizna - Truski -Olszewo - Boćki	zbiorcza
37	1692B	Łubin Kościelny - Koszewo - Dębowo -Chojewo - Bodaczki - Bodaki - Wiercień -Hawryłki - dr.1679B	lokalna

Drogi na terenie gminy posiadają słaby stan techniczny. Część dróg gminnych nie posiada utwardzonej nawierzchni, a większość dróg powiatowych i gminnych nie spełnia parametrów obowiązujących w przepisach prawa.

Tab.20. Wykaz dróg gminnych

Źródło: UG Bielsk Podlaski

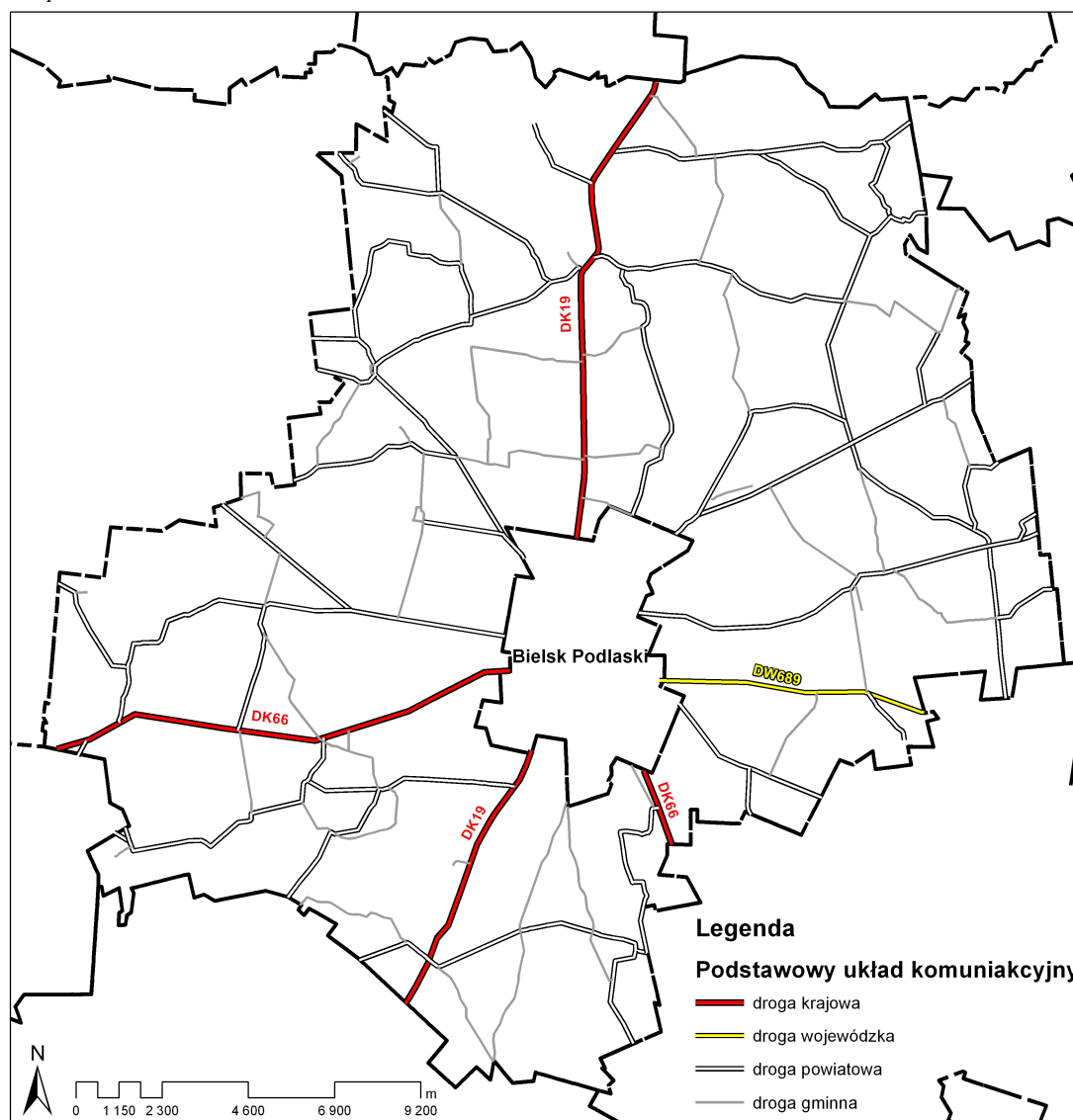
Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi	Długość [km]	Rodzaj nawierzchni
1.	107451B	Od drogi powiatowej nr 1603B Ploski – do drogi krajowej nr 19	2,1	Żwirowa
2.	107452B	Od drogi powiatowej nr 1603B Ploski – do drogi powiatowej nr 1608B Knorozy	3,1	Bitumiczna
3.	107453B	Od drogi powiatowej nr 1603B Ploski – Stupniki – do drogi powiatowej nr 1605B	4,4	Żwirowa
4.	107454B	Od drogi powiatowej nr 1608B Knorozy – do drogi powiatowej nr 1610B Sobótka	4,2	Żwirowa
5.	107455B	Od drogi powiatowej nr 1587B Zubowo – Pilipki do drogi powiatowej nr 1590B	3,2	Żwirowa, gruntowa
6.	107456B	Od drogi powiatowej nr 1587B Plutycze – do drogi powiatowej nr 1590B	2,0	Gruntowa
7.	107457B	Od drogi gminnej nr 107458B Rajsk – Haćki do drogi krajowej nr 19	3,0	Bitumiczna, żwirowa
8.	107458B	Od drogi powiatowej nr 1589B Rajsk – Orzechowicze – do drogi powiatowej nr 1575B	5,0	Bitumiczna
9.	107459B	Od drogi krajowej nr 19 – Hryniewicze Małe do drogi powiatowej nr 1609B	2,4	Bitumiczna
10.	107460B	Od drogi powiatowej nr 1585B Bańki – Woronie – Augustowo – droga krajowa nr 66	7,4	Bitumiczna, żwirowa
11.	107461B	Od drogi powiatowej nr 1574 – Malinowo – granica gminy (Niewino Stare)	2,5	Brukowa, gruntowa
12.	107462B	Od drogi powiatowej nr 1574B – Stryki do drogi powiatowej nr 1596B	2,1	Żwirowa
13.	107463B	Od drogi krajowej nr 66 – Szastały do drogi gminnej nr 107465B	1,3	Bitumiczna
14.	107464B	Od drogi powiatowej nr 1688B Bolesty – Zawady droga powiatowa nr 1690B	1,5	Bitumiczna
15.	107465B	Szastały od drogi gminnej nr 107463B – Pietrzykowo Gołębki droga powiatowa 1688B	2,4	Żwirowa
16.	107466B	Grabowiec od krajowej nr 66 – Skrzypki Duże droga powiatowa nr 1688B	2,3	Żwirowa
17.	107467B	Zawady od drogi powiatowej nr 1690B – Pietrzykowo Wyszki – Pietrzykowo Gołębki droga powiatowa nr 1688B	2,7	Gruntowa

18.	107468B	Knorydy od drogi powiatowej nr 1679B – Knorydy Dolne – Gaj – do drogi powiatowej nr 1690B kol. Zawady	3,5	Bitumiczna, gruntowa
19.	107469B	Knorydy od drogi powiatowej 1679B – granica gminy Krasna Wieś	3,2	Bitumiczna, gruntowa
20.	107470B	Granica miasta Bielsk Podlaski – Mokre do drogi powiatowej nr 1679B	3,3	Gruntowa
21.	107471B	Mokre od drogi powiatowej nr 1679B – granica gminy Krasna Wieś	3,5	Gruntowa
22.	107472B	Od granic miasta Bielsk Podlaski – Dubiażyn do drogi powiatowej nr 1684B	4,7	Bitumiczna
23.	107473B	Od drogi powiatowej nr 1654B Parcewo – do drogi wojewódzkiej Hołody	2,4	Żwirowa
24.	107474B	Hołody – od drogi wojewódzkiej – Ogrodniki do drogi powiatowej nr 1611B	2,4	Bitumiczna
25.	107475B	Od drogi powiatowej nr 1611B Ogrodniki – do drogi powiatowej nr 1603B Pasyнки	2,7	Żwirowa
26.	107476B	Od drogi powiatowej nr 1603B Treszczotki – Miększe do drogi powiatowej nr 1613B	2,0	Bitumiczna
27.	107477B	Od drogi krajowej nr 19 Proniewicze – do drogi powiatowej nr 1609B Hryniewicze Duże	2,3	Gruntowa
28.	107478B	Od drogi krajowej nr 19 Proniewicze – Orzechowicze – do drogi powiatowej nr 1575B	3,3	Żwirowa, gruntowa
29.	107479B	Od drogi krajowej nr 19 – Dobromil (koniec wsi)	0,4	Bitumiczna
30.	107480B	Od drogi powiatowej nr 1611B Ogrodniki – Kotły do drogi powiatowej nr 1601B	3,5	Gruntowa
31.	107481B	Od drogi krajowej nr 19 Piliki – do drogi gminnej nr 107472 Dubiażyn	1,5	Gruntowa
32.	107482	Od drogi powiatowej nr 1587B Chraboty do końca wsi	0,7	Bitumiczna
33.	107483B	Od drogi powiatowej 1610B – Kotły do drogi powiatowej nr 1601B	1,2	Bitumiczna
34.	107484B	Od drogi powiatowej nr 03656 – Ogrodniki do końca wsi	0,8	Gruntowa, żwirowa
35.	107485B	Od drogi powiatowej nr 1595B– Brześcianka do końca wsi	0,3	Bitumiczna
36.	107486B	Od drogi gminnej nr 107460B Woronie do końca wsi	0,2	Bitumiczna
37.	107487B	Od drogi powiatowej 1575B Stołowacz do drogi powiatowej 1575B	0,4	Bitumiczna
38.	107488B	Od drogi powiatowej 1579B Stryki – do drogi krajowej nr 66 Szastały	3,3	Bitumiczna
39.	107489B	Od drogi krajowej nr 19 – Piliki do końca wsi	0,3	Bitumiczna
40.	107490B	Od drogi powiatowej nr 1585B Nałogi – do drogi powiatowej nr 1582B Stacewicze	2,8	Gruntowa
41.	107491B	Od drogi powiatowej nr 1683B Lewki – do granic miasta Bielsk Podlaski	1,1	Żwirowa
42.	107492B	Od drogi powiatowej nr 1588B – Jacewicze do końca wsi	0,4	Gruntowa
43.	107493B	Od drogi powiatowej nr 1585B – Bańki do końca wsi	0,5	Bitumiczna

44.	107494B	Od drogi powiatowej nr 1691B – Truski do końca wsi	0,5	Bitumiczna, żwirowa
45.	107495B	Od drogi krajowej nr 19 Proniewicze – do drogi powiatowej nr 1609B	1,2	Gruntowa
46.	107496B	Od drogi powiatowej nr 1603B – Krzywa – do drogi powiatowej nr 1611B	3,4	Bitumiczna, żwirowa

Ryc.20. Układ komunikacyjny

Źródło: Opracowanie własne

Publiczny transport drogowy

Transport publiczny na terenie Gminy Bielsk Podlaski realizują następujący przewoźnicy: Arriva Bus Transport Polska, PKS Białystok, PKS Siemiatycze, Pogoda Białystok przy czym transport lokalny obsługiwany jest przede wszystkim przez firmę Arriva Bus Transport Polska. Pozostali przewoźnicy kursują jedynie na kierunkach przelotowych. Transport publiczny obsługuje szereg miejscowości gminy, jednakże nie wszystkie, łącząc je między innymi z miastem Bielsk Podlaski, Białymstokiem, Siemiatyczami, Lublinem, Warszawą, Narwią, Hajnówką, Brańskiem, Boćkami, Wyszkami.

16.1.2. Komunikacja kolejowa

Przez obszar opracowania przebiega jednotorowa niezelektryfikowana linia kolejowa Nr 32 relacji Czeremcha – Białystok. Obecnie na tej linii jest niewielki ruch transportowy i pasażerski. Maksymalna prędkość pociągu pasażerskiego na tej trasie to 50 km/h, szynobusu 60 km/h, a pociągu towarowego 40 km/h.

Linia kolejowa w zakresie transportu osobowego obsługuje miejscowości gminne położone najbliżej torów tj. Rajsk, Orzechowicze, Lewki, Dubiażyn, Podbiele.

Istniejąca, obecnie nieczynna linia kolejowa nr 52 Lewki-Hajnówka, która zgodnie ze Strategią Województwa Podlaskiego planowana jest do odbudowy i uruchomienia na niej ruchu kolejowego.

16.1.3. Komunikacja lotnicza

Na terenie gminy, ani powiatu nie znajduje się żaden port lotniczy. Najbliższy port zlokalizowany jest w Warszawie (ok. 180 km).

16.1.4. Trasy rowerowe

Na terenie gminy nie wyznaczono szlaków rowerowych.

16.2. Stan infrastruktury technicznej

16.2.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarkę wodno-ściekową na terenie gminy reguluje Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. z 2015 r. poz. 139), Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada roku w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 1800), Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 r. - w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 257).

16.2.1.1. Ujęcia wody

W granicach opracowania funkcjonują obecnie dwa gminne ujęcia wody, które zaopatrują mieszkańców. Dla ujęć obowiązują pozwolenia wodno-prawne wydane przez Starostę Bielskiego:

- Ujęcie wody w Rajsku: AŚ.6341.30.2013 z dnia 24.06.2013 r. ważne do 24.06.2023 r.
- Ujęcie wody w Bolestach: AŚ.6341.17.2016 z dnia 27.05.2016 r. ważne do 15.06.2026 r.

Ponadto Gmina Bielsk Podlaski zaopatrywana jest w wodę z ujęcia wody zlokalizowanego w granicach administracyjnych miasta Bielsk Podlaski: AŚ.6341.5.2016 z dnia 25.03.2016 r. ważne do 25.03.2036.

Na terenie gminy nie znajduje się żaden z Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, a południowa część gminy położona jest w obszarze deficytowym w wody podziemne.

Tab.21. Ujęcia wody w gminie Bielsk Podlaski

Źródło: Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim

L.p.	Ujęcie	Charakterystyka	Pozwolenie wodnoprawne	Pobory		
				$O_{sr.d}$	$Q_{max.d}$	$Q_{max.h}$
1.	Rajsk	Pobór wód podziemnych dla potrzeb wodociągu wiejskiego Rajsk i odprowadzaniu wód popłucznych do odbiornika	AŚ.6341.30.2013 z dnia 24.06.2013 r. ważne do 24.06.2023 r.	105,7 m ³ /d	566,2 m ³ /d	56,6 m ³ /h
2.	Bolesty	Pobór wód podziemnych dla potrzeb wodociągu wiejskiego Bolesty i odprowadzaniu ścieków ze stacji uzdatniania wody do ziemi	AŚ.6341.17.2016 z dnia 27.05.2016 r. ważne do 15.06.2026 r.	400,2 m ³ /d	549,7 m ³ /d	73,0 m ³ /h
3.	m. Bielsk Podlaski	Pobór wód podziemnych dla potrzeb stacji wodociągowej przy ul. Białowieskiej w Bielsku Podlaskim (POM)	AŚ.6341.5.2016 z dnia 25.03.2016 r. ważne do 25.03.2036 r.	800,0 m ³ /d	1200,0 m ³ /d	110,8 m ³ /h

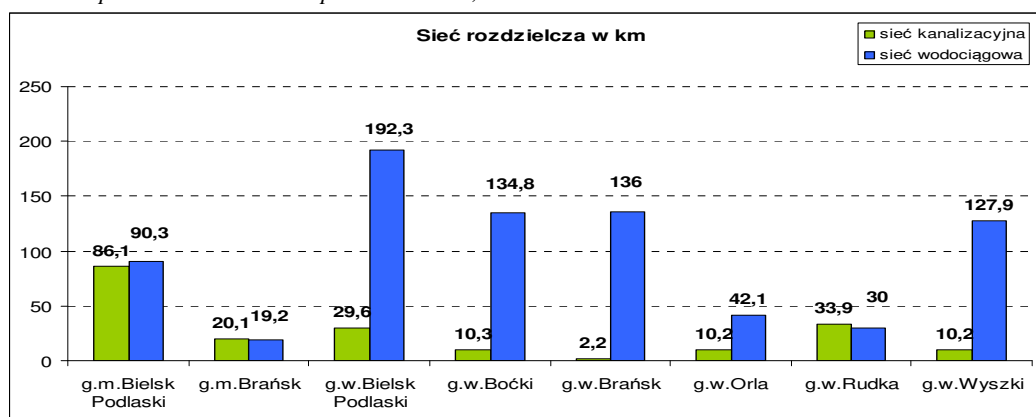
Na podstawie artykułu 58 ust. 5 Prawa wodnego ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej od ujęć wody o promieniu 8 m.

16.2.1.2. Sieć wodociągowa

Źródłem zaopatrzenia gminy w wodę są trzy ujęcia, z których teren gminy zaopatrywany jest w wodę za pośrednictwem sieci wodociągowej, wodociągów zagrodowych i studni indywidualnych. Większość miejscowości na terenie gminy jest zwodociągowanych, sieć wodociągową posiada 84,4% mieszkańców (Ryc.22). Długość sieci wodociągowej w gminie wynosi 192,3 km (Ryc.21).

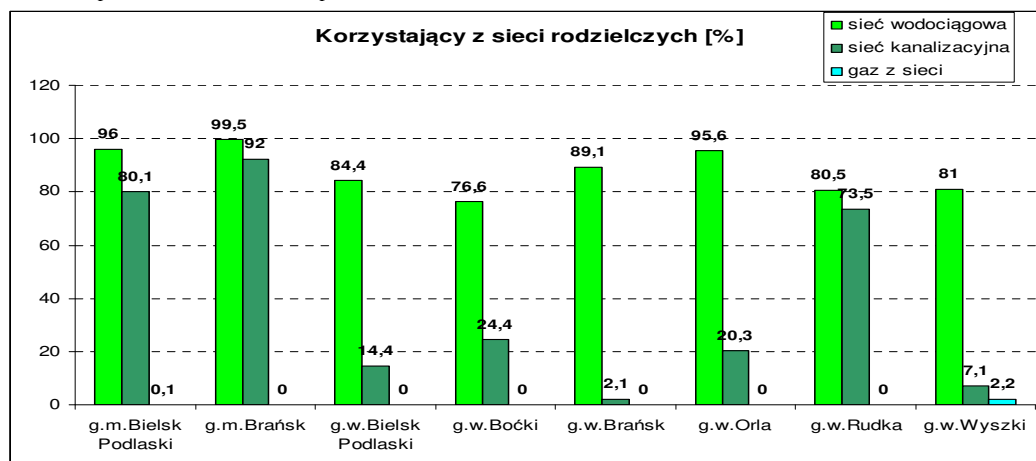
Ryc.21. Długości sieci wodociągowych i kanalizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2014

Ryc.22. Udział korzystających z sieci

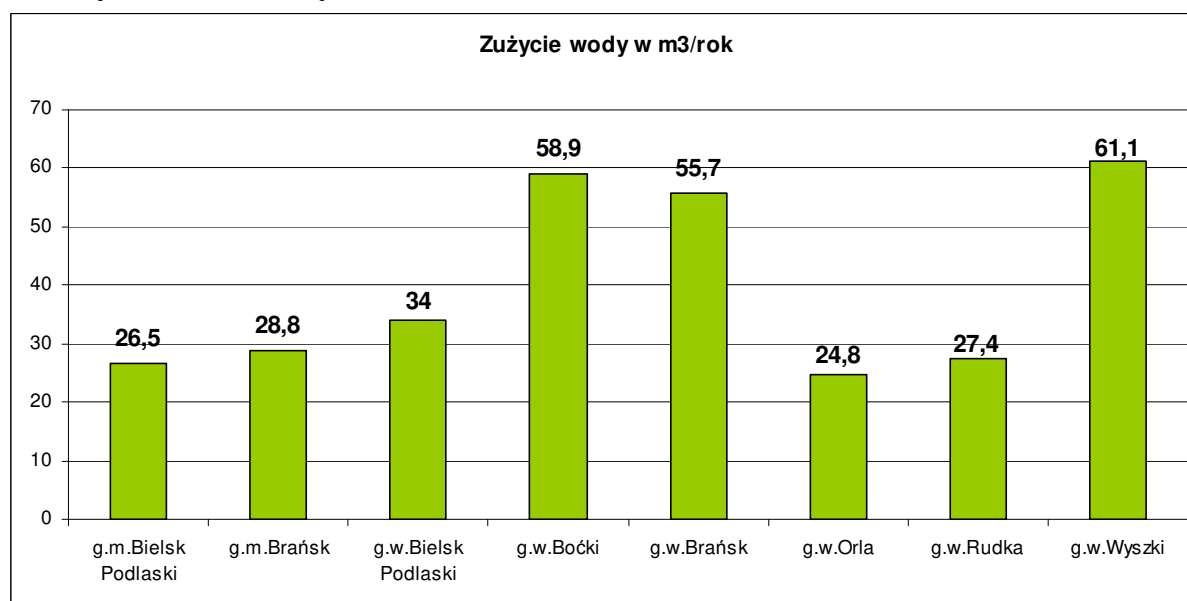
Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2014

Jak widać na Ryc. 23 mieszkańcy gminy rozważnie korzystają z wody i zużycie jej na jednego mieszkańca jest jednym z najniższych i o 5,9 m³ mniejsze aniżeli średnia wojewódzka. Świadczy to również o tym, że mieszkańcy najprawdopodobniej nie zaprzestali całkowicie korzystania z prywatnych studni, ciągle pobierając z nich wodę, chociażby do celów gospodarczych, podlewania przydomowych ogródków itp.

Ryc.23. Zużycie wody

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, 2014

16.2.1.3. Sieć kanalizacyjna

Sieć kanalizacyjna w gminie odprowadza ścieki bytowe do dwóch oczyszczalni. Jedna zlokalizowana jest na terenie miasta Bielsk Podlaski i zarządzana przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Bielsku Podlaskim, a druga w miejscowości Łubin Kościelny na terenie Gminy Bielsk Podlaski zarządzana przez Gminę Bielsk Podlaski.

Obie oczyszczalnie posiadają dwa stopnie oczyszczania tj. mechaniczny i biologiczny.

Sieć kanalizacyjna obsługuje ponad 450 gospodarstw. Długość sieci wynosi łącznie 28,3 km. Sieć obsługuje 6 miejscowości tj.: Augustowo, Widowo, Parcewo (ścieki odprowadzane są do oczyszczalni w Bielsku Podlaskim) oraz Grabowiec, Łubin Kościelny i Łubin Rudoły (ścieki odprowadzane są do oczyszczalni w Łubinie Kościelnym).

W pozostałych gospodarstwach na terenie gminy nieczystości ciekłe są magazynowane w szczelnych zbiornikach, lub też oczyszczane w przydomowych oczyszczalniach ścieków, których funkcjonuje około 50.

16.2.1.4. Główne źródła zanieczyszczeń wód

W rolniczej gminie Bielsk Podlaski stan środowiska wodnego może pogorszyć przede wszystkim stosowanie organicznych nawozów: gnojowicy i obornika oraz nawozów sztucznych, które na skutek spływu powierzchniowego trafiają do odbiorników tj. rzek i zbiorników wodnych.

Ponadto zagrożeniem dla stanu sanitarnego wód podziemnych są nieuszczelnione przydomowe zbiorniki, a dla wód powierzchniowych nielegalne wypompowywanie ścieków na pola, do rowów melioracyjnych i rzek. Na terenie gminy występuje wysoka dysproporcja pomiędzy siecią wodociągową i kanalizacyjną, dlatego należy dążyć do jej rozbudowy.

16.2.2. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Źródłem zasilania w energię elektryczną gminy jest stacja transformatorowo-rozdzielcza RPZ 110/15kV, zlokalizowana przy ul. Białostockiej w Bielsku Podlaskim. Obsługuje ona nie tylko mieszkańców miasta i gminy Bielsk Podlaski, ale również gmin: Boćki, Orla, Wyszki, Brańsk, Czeremcha, Kleszczele, Czyże i Rudka.

Istniejąca stacja 110/15kV jest zasilana trzema liniami WN 110kV napowietrznymi relacji:

- GPZ „NAREW” w Turośni Kościelnej - RPZ Bielsk Podlaski
- RPZ Bielsk Podlaski - RPZ Adamowo (gm. Mielnik)
- RPZ Bielsk Podlaski - RPZ Hajnówka

Na terenie gminy Bielsk Podlaski trasy linii WN 110kV przebiegają na długości około 40 km. Główne wyjścia napowietrzne z ww. stacji RPZ to kierunek: Wyszki, Białystok (2 linie), Turośń Kościelna, Brańsk, Boćki, Kleszczele, Hajnówka i Narew.

Zasilanie poszczególnych odbiorców odbywa się poprzez układ sieci SN napowietrznych jako odgałęzienia od w/w linii głównych WN. Długość sieci SN 15kV na terenie gminy wynosi ~254km.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest około 130 stacji transformatorowych słupowych, które zapewniają pokrycie obecnego zapotrzebowania na energię elektryczną. Bezpośrednia obsługa odbiorców energii elektrycznej odbywa się w większości z napowietrznych linii niskiego napięcia NN, których stan jest zróżnicowany pod względem rozmieszczenia odbiorców. Oświetlenie w miejscowościach na terenie gminy jest realizowane za pomocą ok 1200 opraw oświetlenia ulicznego, które zostało zmodernizowane w 2010 roku. Po zastosowaniu żarówek energooszczędnych i zastosowaniu sterowania za pomocą zegarów astronomicznych zużycie energii do oświetlenia ulicznego spadło o około 30% w porównaniu z zużyciem sprzed modernizacji.

16.2.3. Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy nie funkcjonuje sieć gazowa. Gospodarstwa domowe zaopatrywane są w gaz z butli gazowych, których dystrybucją zajmują się podmioty indywidualne. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego widnieje projektowany gazociąg wysokiego ciśnienia DN200 oraz DN100 relacji:

- Wyszki – Bielsk Podlaski – Hajnówka,
- Bielsk Podlaski – Boćki.

16.2.4. Zaopatrzenie w energię ciepłą

Z uwagi na brak centralnych urządzeń zaopatrujących mieszkańców w ciepło mieszkańcy gminy korzystają w przeważającej większości z indywidualnych źródeł ciepła, znajdujących się w poszczególnych gospodarstwach domowych opalanych drewnem, węglem i koksem.

W ostatnim okresie w wyniku modernizacji systemów grzewczych czy po wybudowaniu nowych domów mieszkalnych zaczyna zwiększać się ilość budynków opalanych olejem opałowym, gazem ze zbiorników, a nawet pojedynczo zaczynają występować ekologiczne źródła ogrzewania tj. pompy ciepła czy dogrzewanie panelami słonecznymi.

16.2.5. Telekomunikacja

W gminie wszystkie miejscowości posiadają dostęp do przewodowej sieci telekomunikacyjnej. Przez Gminę Bielsk Podlaski przebiega główna magistrala internetowej sieci szerokopasmowej światłowodowej. W chwili obecnej brak jest sieci rozdzielczej włączonej do tej magistrali. Internet dostarczany jest poprzez łącza telefoniczne lub poprzez sieć komórkową. Teren Gminy Bielsk Podlaski objęty jest zasięgiem bezprzewodowej sieci GSM/UMTS/CDMA/LTE z anten wyszczególnionych w tabeli nr 14.

Tab. 22. Anteny zapewniające dostęp do sieci komórkowych w gminie Bielsk Podlaski

Źródło: <http://mapa.btsearch.pl/>

Lp.	Nadajniki	Lokalizacja
1.	Aero2 UMTS 900	1 antena Ploski:, gm. Bielsk Podlaski 1 antena Malinniki, gm. Orla, 1 antena Miasto Bielsk Podlaski, 1 antena Czyże, gm. Czyże.
2	Plus UMTS 2100	3 anteny Miasto Bielsk Podlaski
3..	Orange UMTS 2100	
4..	Plus GSM 900	3 anteny Miasto Bielsk Podlaski, 1 antena Strabla, gm. Wyszki, 1 antena Ryboły, gm. Zabłudów, 1 antena Ploski, gm. Bielsk Podlaski, 1 antena Czyże, gm. Czyże, 1 antena Antonowo, gm. Orla, 1 antena Malinniki, gm. Orla, 1 antena Boćki, gm. Boćki, 1 antena Łubin Rudołty, gm. Bielsk Podlaski, 1 antena Wyszki, gm. Wyszki.
5.	T-Mobile UMTS 2100	5 anten Miasto Bielsk Podlaski, 1 antena Ryboły, gm. Zabłudów, 1 antena Antonowo, gm. Orla, 1 antena Boćki, gm. Boćki.
6.	T-Mobile GSM 1800	
7.	T-Mobile GSM 900	5 anten Miasto Bielsk Podlaski, 1 antena Ryboły, gm. Zabłudów, 1 antena Czyże, gm. Czyże, 1 antena Antonowo, gm. Orla, 2 anteny Boćki, gm. Boćki, 1 antena Miasto Brańsk, 1 antena Wyszki, gm. Wyszki, 1 antena Stacewicze, gm. Wyszki, 1 antena Strabla, gm. Wyszki.
8.	Orange GSM 900	1 antena Miasto Bielsk Podlaski, 1 antena Stacewicze, gm. Wyszki, 1 antena Ryboły, gm. Zabłudów, 1 antena Antonowo, gm. Orla, 1 antena Boćki, gm. Boćki.

9.	Play UMTS 900,	1 antena Miasto Bielsk Podlaski,
10.	Play UMTS 2100	
11.	Play GSM 900	
	Play LTE 1800	1 antena Miasto Bielsk Podlaski,
12.	Orange CDMA 450	1 antena Miasto Bielsk Podlaski, 1 antena Ryboły, gm. Zabłudów, 1 antena Antonowo, gm. Orła,
13.	Orange LTE 1800	1 antena Miasto Bielsk Podlaski, 1 antena Antonowo, gm. Orła, 1 antena Koszki, gm. Orła
14.	T-Mobile LTE 1800	1 antena Miasto Bielsk Podlaski,

16.2.6. Gospodarka odpadami

System gospodarki odpadami na terenie Gminy Bielsk Podlaski reguluje ustawa z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 250 ze zm.), regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Bielsk Podlaski oraz uchwały podjęte na podstawie ww. ustawy.

Nowym systemem zostały objęte tylko nieruchomości zamieszkałe. Właściciele nieruchomości niezamieszkałych lub zamieszkałych o charakterze mieszanym tj. takich, na których prowadzona jest np. działalność gospodarcza mają obowiązek wyposażyć nieruchomość w odpowiednią ilość pojemników i gromadzić w nich odpady w sposób zgodny z „Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Bielsk Podlaski”. Odbiór odpadów z tych nieruchomości odbywa się na podstawie umów zawartych pomiędzy właścicielem i firmą odbierającą odpady.

Na terenie gminy wprowadzony został dwupojemnikowy system gromadzenia odpadów: odpady segregowane tj. tworzywa sztuczne, opakowania metalowe, opakowania wielomateriałowe, tekstylia, szkło białe i kolorowe oraz papier do jednego odpowiednio oznakowanego pojemnika o pojemności 120 l., pozostałe odpady (poza odpadami niebezpiecznymi i elektronicznymi) do drugiego pojemnika o pojemności 120 l. Większość mieszkańców prowadzi segregację odpadów, tj. ok. 96%.

Odbiór odpadów zmieszanych i segregowanych jest zgodny z ustalonym harmonogramem i odbywa się raz w miesiącu.

Miejszem zagospodarowania przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Bielsk Podlaski zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania na dzień aktualności opracowania jest Zakład Zagospodarowania Odpadów, ul. Kleszczelowska 35, 17-200 Hajnówka.

Przedsiębiorcy świadczący usługi w zakresie odbioru odpadów komunalnych na terenie Gminy Bielsk Podlaski:

1. Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „MPO” Sp. z o. o. ul. 42 Pułku Piechoty 48, 15-950 Białystok.
2. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o. o. w Hajnówce, ul. Łowicza 4, 17-200 Hajnówka.
3. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „Czyścioch Bis” Sp. z o. o., ul. Mjr Hubala 18, 16-400 Suwałki
4. Astwa Recykling Sp. z o. o., ul. Kombatantów 4, 15-102 Białystok.
5. „Czyścioch” Sp. z o. o., ul. Kleeberga 20, 15-691 Białystok.
6. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o., ul. Studziwodzka 37, 17-100 Bielsk Podlaski.
7. Mobilna Obsługa Przedsiębiorstw Jarosław Tarachon Spółka komandytowa, ul. Fabryczna 1 lok 419, 15-482 Białystok.
8. PHJ Gospodarka Odpadami K. Jadcowski Spółka komandytowa, ul. I Armii Wojska Polskiego 8 lok. 42, 15-103 Białystok.
9. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „TRANSBUD” - Walenty Pacewicz, ul. Saturna 54, 15-680 Białystok.
10. Przedsiębiorstwo Usługowo-Asenizacyjne „ASTWA” Sp. z o. o., ul. Kombatantów 4, 15-102 Białystok, tel. 85 653 95 93.
11. Eksporter Jacek Suchecki i Wspólnicy Sp. j., ul. Kleeberga 20, 15-691 Białystok.
12. Dariusz Włoch Usługi Transportowe ul. M. Pietkiewicza 13/38, 15-689 Białystok.

17. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Dużą inwestycją, która będzie realizowana na terenie gminy Bielsk Podlaski jest przebudowa i modernizacja drogi krajowej nr 19 oraz podwyższenie jej klasy do klasy ekspresowej, co ma na celu z jednej strony przeniesienie ruchu pojazdów poza miasto Bielsk Podlaski, a z drugiej i upłynnienie ruchu przelotowego z Białegostoku w kierunku Lublina.

Ponadto na terenie gminy nie planuje się realizacji innych ponadlokalnych celów publicznych.

18. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Wody powierzchniowe na obszarze gminy Bielsk Podlaski stwarzają zagrożenie powodziowe przede wszystkim w północnej części gminy. Ponadto w dolinach cieków i na obszarach bezodpływowych mogą wystąpić lokalne podtopienia spowodowane intensywnymi opadami deszczu lub wiosennymi roztopami.

W 2004 roku zostało sporządzone przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, które zostało zaktualizowane w 2006 r. Opracowanie to wskazuje obszary zasięgu wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1% w granicach gminy Bielsk Podlaski, w jej północnej części wzdłuż rzeki Narwi. Obszar ten został wskazany na rysunkach przedmiotowego studium.

II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

19. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY BIELSK PODLASKI ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW, W TYM WYNIKAJĄCE Z AUDYTU KRAJOBAZOWEGO

Kierunki rozwoju gminy Bielsk Podlaski w niniejszym studium zostały opracowane tak, aby zapewnić właściwe wykorzystanie przestrzeni oraz kształtowanie struktury przestrzennej w sposób umożliwiający wykorzystanie walorów gminy przy jednoczesnym zachowaniu wartości środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju gospodarczego i poprawie jakości życia mieszkańców. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy są zgodne ze wskazaniami strategii gminy.

19.1. ZASADY KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Polityka przestrzenna w gminie Bielsk Podlaski powinna realizować następujące cele strategiczne:

- Rozwój bazy ekonomicznej gminy opartej na rolnictwie i rozwijającej się w jego otoczeniu przedsiębiorczości dla wzrostu dochodów ludności i budżetu gminy;
- Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych;
- Racjonalne zagospodarowanie terenów zabudowanych, tworzenie we wsiach sołeckich miejsc o charakterze przestrzeni publicznych pozwalających na integrację mieszkańców.

Przy realizacji tych celów powinno się uwzględnić następujące zasady:

- zapewnienie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju gminy poprzez wzrost kapitału społecznego oraz doskonalenie metod zarządzania gospodarką lokalną,
- eliminowanie barier urbanistycznych i architektonicznych dla osób niepełnosprawnych,
- poprawę jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury technicznej,
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa poprzez modernizację systemu komunikacji drogowej,
- ściągnięcie na teren gminy inwestorów, którzy poprawią sytuację finansową oraz utworzą nowe miejsca pracy,
- wykorzystanie dogodnego położenia gminy i jej walorów w aktywizacji funkcji turystycznej, zwłaszcza agroturystycznej,
- ochrona gruntów rolnych III klasy bonitacyjnej przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze,
- wykorzystanie potencjału przyrodniczego do rozwoju wielofunkcyjnego rolnictwa,
- ochrona zwartych kompleksów leśnych,
- ochrona walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz kulturowych poprzez wprowadzenie odpowiednich ograniczeń w zagospodarowaniu i wykorzystaniu terenów,
- poprawa dostępności usług podstawowych wszystkim mieszkańcom gminy.

19.2. KIERUNKI ROZWOJU GMINY

Rozwój gminy Bielsk Podlaski jest częściowo zdeterminowany czynnikami przyrodniczymi jak np. dosyć dobre gleby, korzystne warunki klimatyczne i zbiorowiska leśne, ale także społeczno-gospodarczymi. Do tej drugiej grupy zaliczyć można m.in. niskie dochody budżetu gminy, bezrobocie czy niewielką liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Kierunki rozwoju gminy zostały opracowane w oparciu o analizę występujących uwarunkowań oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz dokumentami planistycznymi opracowanymi na wyższych szczeblach administracyjnych. W wyniku analizy uwarunkowań rozwoju gminy studium zakłada następujące kierunki rozwoju:

- utrzymanie dominującej funkcji rolniczej,
- rozwój funkcji mieszkaniowej, zagrodowej i jednorodzinnej z dopuszczeniem funkcji usługowej,
- zwiększenie areału lasów,
- rozwój infrastruktury technicznej,
- budowa urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych.

Podstawowym kierunkiem rozwoju gminy powinno pozostać rolnictwo. Najważniejszym elementem rozwoju rolnictwa jest racjonalne wykorzystywanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Mimo, iż struktura obszarowa gospodarstw w gminie jest stosunkowo korzystna zaleca się zwiększanie powierzchni gospodarstw oraz ograniczenie rozdrabniania już istniejących. Wskazana jest koncentracja zabudowy wsi poprzez lokalizowanie nowych inwestycji wokół istniejących siedlisk. Należy także chronić grunty najwyższych klas bonitacyjnych III przed wykorzystywaniem na cele nierolnicze.

W centrach poszczególnych wsi, na obszarach istniejącej zabudowy zaleca się zachowanie krajobrazu kulturowego poprzez utrzymanie formy i układu dotychczasowej zabudowy zagrodowej. Z uwagi na zmieniającą się funkcję wsi przeznaczenie zabudowy może być jako zagrodowa, mieszkaniowa, letniskowa. Na nowych terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową może ona być kształtowana jako zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Na terenie całej gminy zaleca się rozwój zabudowy wolnostojącej.

Obiekty usług publicznych i komercyjnych mogą być lokalizowane w wyznaczonych granicach terenów zabudowy mieszkaniowej z zastrzeżeniem, że powinny być zlokalizowane w centrach wsi tak, aby w naturalny sposób tworzyć miejsca centrotwórcze. Obiekty użyteczności publicznej, zwłaszcza obiekty sakralne, powinny posiadać charakter dominant architektonicznych pozwalających na identyfikację w przestrzeni.

Należy dążyć do tworzenia w poszczególnych sołectwach lokalnych przestrzeni publicznych, które będą pełnić funkcję przyjaznego i bezpiecznego miejsca spotkań mieszkańców, zapewniając integrację lokalnej społeczności.

Obszary Lasów Państwowych powinny pozostać w użytkowaniu leśnym. Należy dążyć do zwiększenia lesistości gminy poprzez zalesianie gruntów rolnych o najniższych klasach bonitacyjnych (V i VI) oraz o najśłabszych kompleksach przydatności rolniczej. Gospodarkę leśną należy prowadzić w oparciu o plany urządzenia lasu.

W celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej gminy zaleca się rozwój zaplecza do uprawiania turystyki kwalifikowanej, przede wszystkim turystyki rowerowej oraz coraz bardziej popularnej turystyki konnej, co przyczyni się do poprawy atrakcyjności turystycznej gminy. Zaleca się rozwój bazy noclegowej, zapewniającej turystom możliwość wypoczynku na łonie natury z dala od wielkomiejskiego zgiełku. Gospodarstwom agroturystycznym powinny towarzyszyć ekologiczne gospodarstwa rolne.

Zaleca się budowę urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych. Poza oczywistymi korzyściami wynikającymi z produkcji czystej, bezpiecznej energii i zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, inwestycje takie pozwolą na uzyskanie dodatkowych wpływów do budżetu gminy z tytułu podatków i dzierżawy gruntów oraz dodatkowych przychodów dla mieszkańców dzierżawiących swoje działki pod takie inwestycje.

W Studium nie określa się kierunków zmian wynikających z audytu krajobrazowego z uwagi na fakt, iż Zarząd Województwa Podlaskiego jest w trakcie opracowywania ww. dokumentu.

20. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY – WYTYCZNE DO MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest wewnętrznym dokumentem gminy, który nie stanowi aktu prawa miejscowego. Jest to dokument programowy służący kształtowaniu polityki przestrzennej gminy, mający na celu jej harmonijny i zrównoważony rozwój przy zachowaniu ładu przestrzennego.

20.1. Kierunki dotyczące zagospodarowania terenów

Na terenach wskazanych pod zainwestowanie osadnicze należy dążyć, aby zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa i usługowa tworzyła zwarte osiedla. Zakłada się rozwój poszczególnych jednostek osadniczych w oparciu o istniejące układy przestrzenne wsi. Zaleca się, aby przy uzupełnianiu zabudowy wzdłuż dróg pozostawiać wolne od zabudowy „prześwity” na szczególnie atrakcyjne otwarcia.

W poszczególnych wsiach należy lokalizować przestrzenie publiczne służące integracji społecznej i codziennej rekreacji mieszkańców, w szczególności w sąsiedztwie usług publicznych, takich jak: boiska sportowe, place zabaw, tereny zieleni urządzonej.

Na terenach zabudowy usługowej zaleca się utrzymanie istniejących usług publicznych w szczególności w zakresie: oświaty i zdrowia oraz dalszy ich rozwój w zależności od potrzeb. W sąsiedztwie obiektów użyteczności publicznej należy stworzyć warunki do parkowania pojazdów, w postaci parkingów ogólnodostępnych.

Dopuszcza się realizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży do 2000 m² na wszystkich terenach wskazanych na rysunku kierunków jako U i U/P pod warunkiem zabezpieczenia odpowiedniej powierzchni parkingowej oraz innej niezbędnej infrastruktury na terenie realizacji obiektu. Do powierzchni parkingów nie można wliczać powierzchni parkingowej w drogach publicznych.

Na wszystkich terenach dopuszcza się lokalizację dróg oraz sieci infrastruktury technicznej oraz stacji transformatorowych i przepompowni ścieków.

Dopuszcza się zwiększenie maksymalnej wysokości zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w przypadku uzasadnionych uwarunkowań.

Zabudowa realizowana w ciągu zabudowy istniejącej, jako jej uzupełnienie powinna nawiązywać do lokalnych wzorców zabudowy historycznej w zakresie lokalizacji, rozplanowania, skali, ukształtowania bryły, charakterystycznych elementów architektonicznych i tradycyjnych materiałów.

Na wszystkich terenach zakazuje się grodzienia działki od strony ulic i dróg ogrodzeniami pełnymi, ogrodzeniami z prefabrykatów betonowych i żelbetowych oraz z odpadów metalowych i blach.

20.2. Ustalenia funkcjonalno-przestrzenne dla poszczególnych terenów oraz wskaźniki dotyczące użytkowania i zagospodarowania terenów

W oparciu o istniejące uwarunkowania ustala się następujące kierunki zagospodarowania terenu:

MN – obszary rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:

1. Kierunek rozwoju:
 - a. podstawowy – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
 - b. uzupełniający – zabudowa usługowa, tereny zieleni urządzonej, placów zabaw, itp.
 - c. dopuszczalny – zabudowa zagrodowa, zabudowa rekreacyjna, nieuciążliwa działalność produkcyjna, rzemieślnicza.
2. Minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego w granicach działki budowlanej – 30%.
3. Maksymalna powierzchnia zabudowy – 40%.
4. Maksymalna wysokość budynków – 10 m, dopuszcza się wysokość 20 m technicznych części budynków usługowych, np. wieże obserwacyjne, wieże w strażnicach OSP, wieże widokowe, itp.
5. Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy – 0,8.
6. Zabudowa powinna nawiązywać do lokalnych wzorców zabudowy historycznej w zakresie lokalizacji, rozplanowania, skali, ukształtowania bryły, charakterystycznych elementów architektonicznych i tradycyjnych materiałów.
7. Zaleca się, aby budynki znajdujące się w obrębie jednej działki posiadały jednakową, jasną i stonowaną kolorystykę elewacji.
8. Zaleca się stosowanie dachów dwuspadowych o kącie nachylenia głównych połaci 30° - 45°. Dopuszcza się zmianę wskaźnika kąta nachylenia głównych połaci dachu na etapie sporządzania planu miejscowego w zależności od charakteru istniejącej i nowoprojektowanej zabudowy, ale dla poszczególnych zespołów zabudowy należy przyjąć wspólny wskaźnik w celu kształtowania ładu przestrzennego.
9. Na terenach MN w obrębie gruntów wsi Widowo przylegających do terenów oczyszczalni ścieków zakazuje się lokalizacji budynków mieszkalnych w odległości mniejszej jak 50 m od granic działek oczyszczalni o nr ew. 4699/1, 64/1 obręb miasta Bielsk Podlaski.

MW – obszary rozwoju zabudowy wielorodzinnej:

1. Kierunek rozwoju:
 - a) podstawowy – zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna bez prawa rozbudowy istniejących budynków mieszkalnych wielorodzinnych oraz budowy nowych budynków mieszkalnych wielorodzinnych;
 - b) uzupełniający – zabudowa usługowa, zabudowa usług turystyki, nieuciążliwa działalność rzemieślnicza, tereny sportu, rekreacji, zieleni urządzonej, placów zabaw, itp.
2. Zalecana minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego w granicach działki wynosi 10%.
3. Zaleca się, aby teren biologicznie czynny był zagospodarowany zielenią urządzoną.
4. Maksymalna powierzchnia zabudowy – 40 %.
5. Maksymalna wysokość zabudowy: 14 m.
6. Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy -1,2.
7. Nie dopuszcza się lokalizacji obiektów hodowlanych oraz obiektów usługowych i produkcyjnych o dużej uciążliwości, stwarzających zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi, generujących intensywny ruch pojazdów dostawczych.
8. Zaleca się stosowanie dachów dwuspadowych, dopuszcza się dachy wielospadowe i płaskie. Należy wykonywać dachy o symetrycznym kącie nachylenia głównych połaci, o kącie nachylenia głównych połaci 35°-45°. Dopuszcza się zmianę wskaźnika kąta nachylenia

głównych połaci dachu na etapie sporządzania planu miejscowego w zależności od charakteru istniejącej i nowoprojektowanej zabudowy, ale dla poszczególnych zespołów zabudowy należy przyjąć wspólny wskaźnik w celu kształtowania ładu przestrzennego.

9. Dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury, podnoszących standard zamieszkiwania.

RM – obszary rozwoju zabudowy zagrodowej:

1. Kierunek rozwoju:
 - a) podstawowy – zabudowa zagrodowa,
 - b) uzupełniający – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, usługi, nieuciążliwa działalność produkcyjna (ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa rolno-spożywczego), tereny zieleni urządzonej, placów zabaw itp.
2. Minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego w granicach działki budowlanej – 35%.
3. Maksymalna powierzchnia zabudowy – 55%.
4. Maksymalna wysokość budynków zabudowy podstawowej – 12 m, dopuszcza się wysokość 20 m technicznych części budynków usługowych, np. wieże obserwacyjne, wieże w strażnicach OSP, wieże widokowe, itp.
5. Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy -1,2.
6. Zabudowa powinna nawiązywać do lokalnych wzorców zabudowy historycznej w zakresie lokalizacji, rozplanowania, skali, ukształtowania bryły, charakterystycznych elementów architektonicznych i tradycyjnych materiałów.
7. Zaleca się, aby budynki znajdujące się w obrębie jednej działki posiadały jednakową, jasną i stonowaną kolorystykę elewacji.
8. Zaleca się stosowanie dachów dwuspadowych o kącie nachylenia głównych połaci 30° - 45°. Dopuszcza się zmianę wskaźnika kąta nachylenia głównych połaci dachu na etapie sporządzania planu miejscowego w zależności od charakteru istniejącej i nowoprojektowanej zabudowy, ale dla poszczególnych zespołów zabudowy należy przyjąć wspólny wskaźnik w celu kształtowania ładu przestrzennego
9. Na terenach RM w obrębie gruntów wsi Widowo przylegających do terenów oczyszczalni ścieków zakazuje się lokalizacji budynków mieszkalnych w odległości mniejszej jak 50 m od granic działki oczyszczalni o nr ew.64/1 obręb miasta Bielsk Podlaski.

U – obszary rozwoju usług:

1. Kierunek rozwoju:
 - a) podstawowy – zabudowa usługowa,
 - b) uzupełniający – funkcje mieszkaniowe związane z obiektem usługowym (np.: mieszkanie właściciela zakładu usługowego, mieszkania służbowe), tereny sportu, rekreacji, zieleni urządzonej, placów zabaw itp.)
2. Minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego w granicach działki budowlanej – 10%.
3. Zaleca się, aby teren biologicznie czynny był zagospodarowany zielenią urządzoną.
4. Maksymalna powierzchnia zabudowy – 80%.
5. Maksymalna wysokość budynków zabudowy podstawowej w zależności od rodzaju usługi, do określania na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
6. Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy - 1,2.

7. Zabudowa powinna nawiązywać do lokalnych wzorców zabudowy historycznej w zakresie lokalizacji, rozplanowania, skali, ukształtowania bryły, charakterystycznych elementów architektonicznych i tradycyjnych materiałów.
8. Zaleca się, aby budynki znajdujące się w obrębie jednej działki posiadały jednakową, jasną i stonowaną kolorystykę elewacji.
9. Rodzaj dachu oraz jego parametry w zależności od rodzaju usługi, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

UT – obszary rozwoju usług turystyki:

1. Kierunek rozwoju:
 - a) podstawowy – zabudowa usług turystyki,
 - b) uzupełniający – zabudowa rekreacji indywidualnej, funkcje mieszkaniowe związane z obiektem usługowym (np.: mieszkanie właściciela zakładu usługowego, mieszkania służbowe), tereny sportu i rekreacji, zieleni urządzonej, placów zabaw itp.
2. Minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego w granicach działki budowlanej – 20%.
3. Zaleca się, aby teren biologicznie czynny był zagospodarowany zielenią urządzoną.
4. Maksymalna powierzchnia zabudowy – 70%.
5. Maksymalna wysokość budynków zabudowy podstawowej w zależności od rodzaju usługi, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
6. Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy -1,2.
7. Zabudowa powinna nawiązywać do lokalnych wzorców zabudowy historycznej w zakresie lokalizacji, rozplanowania, skali, ukształtowania bryły, charakterystycznych elementów architektonicznych i tradycyjnych materiałów.
8. Zaleca się, aby budynki znajdujące się w obrębie jednej działki posiadały jednakową, jasną i stonowaną kolorystykę elewacji.
9. Rodzaj dachu oraz jego parametry w zależności od rodzaju usługi, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

RU – obszary rozwoju obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz leśnych:

1. Kierunek rozwoju:
 - a. podstawowy – obiekty i urządzenia oraz usługi związane z gospodarką rolną, hodowlaną, ogrodniczą oraz leśną.
 - b. uzupełniający – usługi, funkcje mieszkaniowe związane z przeznaczeniem podstawowym.
2. Maksymalna wysokość budynków w zależności od rodzaju usługi, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
3. Wskaźnik intensywności zabudowy w zależności od rodzaju usługi, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
4. Rodzaj dachu oraz jego parametry w zależności od rodzaju działalności, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

US – obszary rozwoju usług sportu i rekreacji:

1. Kierunek rozwoju:
 - a. podstawowy – obiekty sportowe, rekreacyjne w szczególności boiska sportowe, baseny, place zabaw,
 - b. uzupełniający – usługi handlu, gastronomi i turystyki, parkingi.
2. Minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego w zależności od rodzaju usług, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
3. Maksymalna wysokość budynków w zależności od rodzaju usługi, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
4. Wskaźnik intensywności zabudowy w zależności od rodzaju usługi, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
5. Zaleca się, aby budynki znajdujące się w obrębie jednej działki posiadały jednakową, jasną i stonowaną kolorystykę elewacji.
6. Rodzaj dachu oraz jego parametry w zależności od rodzaju usługi, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

UOK – obszary rozwoju usług oświaty i kultury:

1. Kierunek rozwoju:
 - a. podstawowy – obiekty szkolne, świetlice, kluby, ośrodki kultury, obiekty rekreacyjne w szczególności boiska sportowe, tereny zieleni, baseny, place zabaw,
 - b. uzupełniający – usługi handlu, gastronomi i turystyki, parkingi.
2. Minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego w zależności od rodzaju usług, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
3. Maksymalna wysokość budynków w zależności od rodzaju usługi, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
4. Wskaźnik intensywności zabudowy w zależności od rodzaju usługi, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
5. Zaleca się, aby budynki znajdujące się w obrębie jednej działki posiadały jednakową, jasną i stonowaną kolorystykę elewacji.
6. Rodzaj dachu oraz jego parametry w zależności od rodzaju usługi, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

U/P – obszary rozwoju usług oraz obiektów produkcyjnych, składów i magazynów:

1. Kierunek rozwoju – zabudowa usługowa, obiekty produkcyjne, składy i magazyny.
2. Minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego w granicach działki budowlanej wynosi 10%.
3. Zaleca się, aby teren biologicznie czynny był zagospodarowany zielenią urządzoną.
4. Maksymalna powierzchnia zabudowy – 80%.
5. Maksymalna wysokość budynków w zależności od rodzaju usługi lub produkcji, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
6. Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy -1,0.
7. Zaleca się, aby budynki znajdujące się w obrębie jednej działki posiadały jednakową, jasną i stonowaną kolorystykę elewacji.
8. Rodzaj dachu oraz jego parametry w zależności od rodzaju działalności, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

P – obszary rozwoju obiektów produkcyjnych, składów i magazynów:

1. Kierunek rozwoju:
 - a) podstawowy – szeroko pojmowane obiekty produkcyjne, składy, magazyny, hurtownie,
 - b) uzupełniający – usługi.
2. Minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego w granicach działki budowlanej wynosi 10%.
3. Maksymalna powierzchnia zabudowy – 80%.
4. Maksymalna wysokość budynków w zależności od rodzaju produkcji, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
5. Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy -1,2.
6. Rodzaj dachu oraz jego parametry w zależności od rodzaju usługi, do określenia na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
7. Wokół granic poszczególnych działek budowlanych graniczących z terenami “wrażliwymi”, tj. zabudowa mieszkaniowa, usługi oświaty, usługi zdrowia itp. należy lokalizować pasy zieleni izolacyjnej.
8. Dopuszcza się urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW

PE – obszary rozwoju eksploatacji surowców:

1. Kierunek rozwoju: obszary eksploatacji surowców.
2. Na terenach dopuszcza się:
 - a. lokalizację tymczasowych obiektów biurowych, gospodarczych oraz socjalnych, związanych z prowadzoną działalnością;
 - b. lokalizację urządzeń i sieci infrastruktury technicznej oraz urządzeń związanych z wydobyciem i przeróbką surowców,
3. Ustala się kierunek rekultywacji terenów pod wody, tereny sportu i rekreacji, tereny zabudowy rekreacji indywidualnej, rolę, zieleń i zalesienie.

PE/O– obszary rozwoju eksploatacji surowców z możliwością realizacji inwestycji związanej z gospodarką odpadami:

1. Kierunek rozwoju: obszary eksploatacji surowców z możliwością realizacji inwestycji związanej z gospodarką odpadami.
2. Na terenach dopuszcza się:
 - a. lokalizację tymczasowych obiektów biurowych, gospodarczych oraz socjalnych, związanych z prowadzoną działalnością;
 - b. lokalizację urządzeń i sieci infrastruktury technicznej oraz urządzeń związanych z wydobyciem i przeróbką surowców,
 - c. lokalizację inwestycji związanej z gospodarką odpadami.
3. Ustala się kierunek rekultywacji terenów pod wody, tereny sportu i rekreacji, tereny zabudowy rekreacji indywidualnej, rolę, zieleń, zalesienie i gospodarkę odpadami.

IT – obszary rozwoju infrastruktury technicznej:

1. Kierunek rozwoju – obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej.
2. Dopuszcza się obiekty obsługi administracyjno-socjalnej.

Ew – elektrownia wiatrowa z infrastrukturą:

1. Kierunek rozwoju – elektrownia wiatrowa
2. z infrastrukturą.

R – rola:

1. Kierunek rozwoju: funkcje upraw polowych i użytków zielonych oraz wszelkiego rodzaju upraw i hodowli zwierząt, zaliczonych do działów produkcji rolnej w przepisach odrębnych.
2. Dopuszcza się zachowanie istniejącej zabudowy zagrodowej z możliwością remontu przebudowy i rozbudowy bez możliwości zmiany funkcji.
3. Dopuszcza się lokalizowanie obiektów i urządzeń służących produkcji rolniczej.
4. Zachowuje się istniejące urządzenia melioracji wodnych.
5. Dopuszcza się budowę urządzeń melioracji wodnych.
6. Dopuszcza się urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW.

ZC – cmentarz:

1. Kierunek rozwoju – cmentarz.
2. Ogrodzenie i zagospodarowanie cmentarza zgodnie z przepisami odrębnymi.
3. Dopuszcza się obiekty sakralne oraz kaplice cmentarne, sanitariaty i inne obiekty obsługi cmentarza.
4. Dopuszcza się usługi na terenie cmentarza związane z funkcją terenu (np. sprzedaż kwiatów, zniczy).

ZP – zieleń urządzona:

1. Kierunek rozwoju – tereny zieleni urządzonej w szczególności parki, arboreta.
2. Zaleca się rewitalizację zabytkowych zespołów pałacowych, dworskich, folwarcznych oraz parków podworskich.
3. Zaleca się zaadaptowanie zabytkowych budynków do nowych funkcji usługowych, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki.
4. Dopuszcza się pojedyncze obiekty usługowe uatrakcyjniające podstawowe zagospodarowanie terenu (np. gastronomia).
5. Dopuszcza się obiekty sportowe, rekreacyjne w szczególności boiska sportowe, baseny, place zabaw.
6. Dopuszcza się obiekty małej architektury.

ZI – zieleń nieurządzona:

1. Kierunek rozwoju – zieleń nieurządzona.

2. Dopuszcza się lokalizowanie obiektów i urządzeń służących wędrówkom turystycznym (ścieżki – piesze, rowerowe, konne oraz ławki, wiaty, punkty widokowe, miejsca postojowe itp.).
3. Dopuszcza się zalesianie terenów, za wyjątkiem: gruntów pochodzenia organicznego, pasów terenu o szerokości 5 m licząc od linii brzegowej rowów melioracyjnych i cieków wodnych, po obu stronach cieków, w pasach napowietrznych linii elektroenergetycznych, na terenach rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW oraz w odległości 200 m od ich granicy.

ZL – las i zalesienia:

1. Kierunek rozwoju – tereny lasów i zalesień wraz z obiektami gospodarki leśnej.
2. Dopuszcza się lokalizowanie obiektów i urządzeń służących wędrówkom turystycznym (ścieżki – piesze, rowerowe, konne oraz ławki, wiaty, punkty widokowe, trasy narciarskie, miejsca postojowe, itp.).
3. Dopuszcza się utrzymanie dotychczasowego użytkowania rolniczego

WS – wody powierzchniowe śródlądowe:

1. Kierunek rozwoju – wody powierzchniowe śródlądowe.
2. Zachowuje się istniejące zbiorniki wód powierzchniowych.
3. Dopuszcza się budowę urządzeń wodnych, urządzeń melioracji wodnych oraz urządzeń służących ochronie przed powodzią oraz suszą.
4. Dopuszcza się budowę pomostów, kładek, oraz urządzeń związanych z obsługą turystyki.

KDGP, KDG, KDZ, KDL, – obszary rozwoju dróg publicznych klasy głównej ruchu przyspieszonego, głównej, zbiorczej, lokalnej oraz nie wyznaczone ze względu na skalę projektu w studium KDD – drogi publiczne klasy dojazdowej.

Na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy wyznaczyć szerokości dróg w liniach rozgraniczających zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.

Na etapie realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy wyznaczyć dodatkowe drogi klasy lokalnej i dojazdowej zapewniające dojazd do terenów przeznaczonych pod zainwestowanie. Możliwa jest zmiana parametrów dróg układu uzupełniającego na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Szczegółowe ustalenia dotyczące dróg zawarto w rozdziale 22. *Kierunki rozwoju komunikacji.*

Z uwagi na skalę, w jakiej został sporządzony rysunek studium dopuszcza się w miejscowych planach korygowanie przebiegów linii rozgraniczających pomiędzy terenami o różnym przeznaczeniu i różnych zasadach zagospodarowania dostosowując je do granic własności nieruchomości oraz istniejących uwarunkowań.

Na terenach, gdzie studium dopuszcza różne formy zagospodarowania w obrębie jednego przeznaczenia terenu, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego może nastąpić dodatkowe rozgraniczenie tych funkcji i doprecyzowanie ich lokalizacji.

Wszystkie zmiany przepisów przywołanych w niniejszym studium po uchwaleniu dokumentu, mające wpływ na zagospodarowanie terenu, nie powodują nieważności studium, a sporządzane

miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego będą uznawały przepisy obowiązujące na dzień uchwalania przedmiotowych planów, co będzie zgodne z niniejszym studium.

Dopuszcza się pozostawienie terenów rolnych i leśnych w planach miejscowych mimo wyznaczenia ich w studium pod zabudowę, a szczególności w przypadku nieuzyskania zgody na wyłączenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

Za zgodne ze studium uznaje się wprowadzenie zakazu zabudowy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach możliwa jest zmiana zalecanych parametrów i wskaźników dotyczących użytkowania i zagospodarowania terenów.

20.3. Tereny w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”

Dla Obszaru Chronionego Krajobrazu obowiązują ustalenia szczegółowe zawarte w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 ze zm.) oraz w dokumencie powołującym Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi” tj. uchwała Nr XII/84/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 29 kwietnia 1986 r. zmieniona rozporządzeniem Nr 9/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2005 r., Nr 54, poz. 722 ze zm). Przepisy te są nadrzędne nad wszelkimi innymi ustaleniami zawartymi w Studium w odniesieniu do przedmiotowych obszarów.

20.4. Tereny w granicach Obszaru Natura 2000

Dla obszarów Natura 2000 obowiązują ustalenia szczegółowe zawarte w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 ze zm.). Ponadto obszar Natura 2000 Murawy w Haćkach PLH 200015 posiada zatwierdzony plan zadań ochronnych zarządzeniem Nr 1/13 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Murawy w Haćkach PLH 200015 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2013 r., poz. 416), obszar Natura 2000 Dolina Górnej Narwi posiada zatwierdzony plan zadań ochronnych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Narwi PLB200007 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r., poz. 2338), a obszar Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnej Narwi posiada zatwierdzony plan zadań ochronnych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnej Narwi PLH200010 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r., poz. 2339), które to dokumenty szczegółowo regulują zasady ochrony przedmiotowych obszarów i gospodarowania na nich. W przypadku zmian w/w przepisów stają się one nadrzędne w stosunku do szczegółowych ustaleń Studium w odniesieniu do przedmiotowych obszarów.

20.5. Tereny wyłączone spod zabudowy:

1. Tereny zasięgu fali powodziowej (za wyjątkiem budowy urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej oraz związanych z gospodarką wodną).
2. Tereny lasów – ZL (za wyjątkiem budowy urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej, zabudowy związanej z obsługą gospodarstw leśnych na obszarach leśnych zgodnie z właściwymi planami urządzenia lasów oraz innej zabudowy zgodnie z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego po uzyskaniu zgody na przeznaczenie lasów na cele nieleśne).
3. W celu ochrony doliny rzeki Białej zakazuje się bezwzględnie zabudowy tej doliny na odcinku od granic miasta Bielska Podlaski do terenów zabudowy zagrodowej (RM) wsi Lewki.

4. W Obszarze Chronionego Krajobrazu Dolina Narwi zakazuje się lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m. od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej (odstępstwa dopuszczalne są w trybie przepisów odrębnych).
5. Na pozostałych terenach budynki powinny się znajdować w odległości:
 - nie mniejszej niż 12 m od ściany lasu (odstępstwa dopuszczalne są w trybie przepisów szczegółowych);
 - nie mniejszej niż 5 m od wód powierzchniowych (inne ustalenia dotyczą terenów z pkt.19.3);
 - od turbin wiatrowych - w odległości wynikającej z przepisów odrębnych
 - nie mniejszej niż 100 m od elektrowni fotowoltaicznych (dotyczy budynków przeznaczonych na stały pobyt ludzi);
 - nie mniejszej niż 500 m od biogazowni (dotyczy budynków przeznaczonych na stały pobyt ludzi).

W przypadku zmian przepisów szczegółowych bądź wprowadzenia nowych stają się one nadrzędne w stosunku do szczegółowych ustaleń Studium w odniesieniu do przedmiotowych obszarów.

20.6. Obszary przestrzeni publicznej

Obszary przestrzeni publicznej w myśl art. 2 ust. 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 778 ze zm.) to obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjające w nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Na terenie gminy Bielsk Podlaski nie wyznacza się przestrzeni publicznych w rozumieniu ww. ustawy. Za przestrzenie o znaczeniu publicznym uznaje się tereny: dróg publicznych, tereny obiektów administracji, obiekty usług oświaty, zdrowia, ośrodki kultury, tereny zieleni urządzonej, sportu i rekreacji oraz cmentarze.

Należy dążyć do utworzenia przestrzeni o charakterze centro twórczym w ramach poszczególnych jednostek, których zadaniem będzie stworzenie płaszczyzny integracji społecznej mieszkańców. Obszary te winny być kreowane wokół usług publicznych danej jednostki. W kreowaniu przestrzeni publicznych należy pamiętać, aby były dostępne dla osób niepełnosprawnych. Wskazane jest dążenie do uporządkowania i podniesienia standardu terenów publicznych, w szczególności: parków, zieleńców oraz zieleni towarzyszącej usługom publicznym tak, aby cechowała je jak największa wartość estetyczna.

21. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

21.1. Obszary i obiekty objęte prawnymi formami ochrony przyrody

Ochroną pozostają objęte 20 pomników przyrody, obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Górnej Narwi” (PLB200007), obszar specjalnej ochrony siedlisk „Ostoja w Dolinie Górnej Narwi” (PLH200010), obszar specjalnej ochrony siedlisk „Murawy w Haćkach” (PLH200015) oraz Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”. Szczegółową charakterystykę ustanowionych form ochrony przyrody przedstawiono w rozdziale 5.3.

W stosunku do wspomnianych form ochrony przyrody, obowiązują ustalenia zawarte w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2134 ze zm.), która będąc dokumentem nadrzędnym w stosunku do studium, wyznacza podstawowe kierunki ochrony środowiska i przyrody na terenie gminy Bielsk Podlaski i winna być uwzględniana w aktach prawa miejscowego i decyzjach administracyjnych oraz w aktach powołujących ww. formy.

W stosunku do pomników przyrody, obowiązują ustalenia zawarte w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2134 ze zm.), która będąc dokumentami nadrzędnymi w stosunku do studium, wyznacza podstawowe kierunki ochrony środowiska i przyrody na terenie gminy Bielsk Podlaski i winna być uwzględniana w aktach prawa miejscowego i decyzjach administracyjnych.

Dla pomników przyrody ożywionej wprowadzone są następujące zasady ochrony (art. 45, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody):

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- umieszczania tablic reklamowych.

Powyższe zakazy nie dotyczą (art. 45, ust. 2 ustawy o ochronie przyrody):

- prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- realizacji inwestycji celu publicznego po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;

- likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Górnej Narwi” (PLB200007) ma powierzchnię 18 384,1 ha, natomiast **obszar specjalnej ochrony siedlisk „Ostoja w Dolinie Górnej Narwi”** (PLH200010) ma powierzchnię 20 306,8 ha. Są to obszary o dużym znaczeniu dla zachowania bioróżnorodności. Szczegółowy opis obszaru zaprezentowano w rozdziale 5.3.2. *Ochrona przyrody*. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2134 ze zm.), ochrona zasobów przyrodniczych na obszarach Natura 2000 opiera się przede wszystkim na ograniczaniu działań mogących w znaczący sposób pogorszyć właściwy stan ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Zgodnie z zapisami ww. ustawy zabrania się podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony danego obszaru Natura 2000, niezależnie od ich położenia względem obszaru. Nie oznacza to jednak, że na obszarach Natura 2000 nie można realizować żadnych przedsięwzięć – zabronione są jedynie działania mające znaczący negatywny wpływ na cele ochrony obszaru. Ponadto w szczególnych przypadkach (zgodnie z art. 34 ww. ustawy) istnieje możliwość realizacji działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000, jeżeli działania te wynikają z przesłanek nadrzędnego interesu publicznego, udokumentowany zostanie brak rozwiązań alternatywnych oraz zapewni się wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000. Szczegółowe ustalenia dotyczące działań zapobiegających pogorszeniu stanu obszaru PLB200007 zawiera Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Narwi PLB200007 (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2014r., poz. 2338) natomiast obszaru PLH200010 zawiera Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnej Narwi PLH200010 (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2014 r., poz. 2339).

Dla obszaru Natura 2000 Murawy w Haćkach obowiązują ustalenia szczegółowe zawarte w Zarządzeniu Nr 1/13 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Murawy w Haćkach PLH200015 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2013 r., poz. 416), a także art. 33, 34 ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2134 ze zm.).

Obszar Chronionego Krajobrazu “Dolina Narwi” obejmuje większą część Doliny Górnej Narwi - od granicy państwa do Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi. Narwiański Park Narodowy dzieli Obszar na dwie powierzchnie, które zajmują w sumie 41 860 ha. Dolina Narwi jest tu w znacznym stopniu zabagniona, a koryto rzeki rozdziela się na liczne odnogi, tworzące naturalny labirynt cieków wijących się wśród rozległych szuwarów i trzcinowisk.

Na obszarze chronionego krajobrazu wprowadzono następujące zasady ochrony:

- zakaz zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa

ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

- zakaz wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- zakaz dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- zakaz likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Dla Obszaru Chronionego Krajobrazu obowiązują ustalenia szczegółowe zawarte w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2134 ze zm.), oraz w Rozporządzeniu Nr ze zm. Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi” (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2005 r., Nr 54, poz. 722).

Przepisy dotyczące ochrony ww. obszarów i obiektów są nadrzędne nad wszelkimi innymi ustaleniami zawartymi w Studium. Ustalenia studium są zgodne z aktami prawnymi dotyczącymi ochrony tych obszarów i obiektów.

Zniesienie ustanowionych na terenie gminy form ochrony przyrody może nastąpić jedynie w razie utraty wartości przyrodniczych, ze względu na które ustanowiono formę ochrony przyrody, lub w razie konieczności realizacji inwestycji celu publicznego lub zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego

21.2. Ujęcia i zasoby wodne

W granicach opracowania funkcjonują obecnie dwa gminne ujęcia wody, które zaopatrują mieszkańców. Dla ujęć obowiązują pozwolenia wodno-prawne wydane przez Starostę Bielskiego:

- Ujęcie wody w Rajsku: AŚ.6341.30.2013 z dnia 24.06.2013 r. ważne do 24.06.2023 r.
- Ujęcie wody w Bolestach: AŚ.6341.17.2016 z dnia 27.05.2016 r. ważne do 15.06.2026 r.

Na terenie gminy nie znajduje się żaden z Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, a południowa część gminy położona jest w obszarze deficytowym w wody podziemne.

Na podstawie artykułu 58 ust. 5 Prawa wodnego ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej od ujęć wody o promieniu 8m.

Ponadto Gmina Bielsk Podlaski zaopatrywana jest w wodę z ujęcia wody zlokalizowanego w granicach administracyjnych miasta Bielsk Podlaski: AŚ.6341.5.2016 z dnia 25.03.2016 r. ważne do 25.03.2036.

21.3. Ochrona gleb

Gleby chronione – klas III oraz gleby organiczne stanowią ok. 18% powierzchni gruntów ornych i występują głównie na południu gminy. W celu ochrony środowiska glebowego ustala się:

- ochronę gruntów klas III przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze,
- kontrolę wywozu bezodpływowych zbiorników,

- zakaz wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do gruntu oraz zakaz gromadzenia lub magazynowania wszelkich odpadów w miejscach do tego nieprzygotowanych,
- ograniczenie zmian naturalnego ukształtowania terenu,
- ograniczenie wycinki istniejących drzew i krzewów w zadrzewieniach stanowiących naturalne zabezpieczenie przed erozją gleb i wymywaniem wartościowych składników z profilu glebowego,
- wody opadowe z zanieczyszczonymi substancjami ropopochodnymi lub zawiesinami, powinny być podczyszczone na terenie inwestora, przed odprowadzeniem ich do odbiornika,
- dążenie do zmiany w hodowli zwierzęcej w kierunku eliminacji bezściółkowego systemu hodowli, wprowadzenie zakazu wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- ograniczenie stosowania uciążliwych dla środowiska nawozów mineralnych i środków ochrony roślin oraz racjonalne dozowanie tych o niskiej uciążliwości,
- prowadzenie zabiegów agrotechnicznych dostosowanych do ukształtowania terenu również w celu zmniejszenia erozji i spływu powierzchniowego na terenach upraw rolnych.

21.4. Ochrona lasów

Gminę Bielsk Podlaski cechuje niska lesistość kształtująca się na poziomie niewiele ponad 21%, w związku z czym istniejące kompleksy leśne wymagają wzmożonej ochrony, zwłaszcza przed nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nieleśne. Warto także podjąć działania mające na celu zwiększenie areалу użytków leśnych w gminie oraz wyrównanie granicy rolno-leśnej. W odniesieniu do terenów lasów ustala się:

- ochronę gruntów leśnych przed nieuzasadnioną zmianą przeznaczenia na cele nieleśne,
- wprowadzanie dolesień na gruntach o niskiej bonitacji (V i VI klasie), zagrożonych procesami erozji, prowadząc do wyrównania granicy rolno-leśnej.
- maksymalną ochronę i utrzymanie w dotychczasowym użytkowaniu gruntów leśnych z uwagi na ich znaczenie ekologiczne,
- szczególną ochronę najstarszych drzewostanów (lasy na terenie gminy mają młodą strukturę wiekową),
- umiarkowane stosowanie cięć pielęgnacyjnych,
- zakaz zabudowy,
- poruszanie się pojazdów samochodowych jedynie po drogach publicznych.

21.5. Ochrona przed hałasem

Do głównych źródeł hałasu w gminie Bielsk Podlaski należą komunikacja oraz obiekty usługowe i przemysłowe związane z produkcją rolną. W ramach ochrony przed hałasem należy, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 112) w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku:

- zapewnić jak najlepszy standard akustyczny środowiska zgodnie z przepisami odrębnymi, dla poszczególnych terenów określić przynależność do kategorii ochrony przed hałasem zgodnie z rozporządzeniem w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku
- zapewniać odpowiedni standard techniczny drogom, w celu ograniczenia ich uciążliwości,
- lokalizować nową zabudowę przeznaczoną na stały pobyt ludzi w odpowiedniej odległości od dróg wojewódzkich,
- stosować pasy zieleni izolacyjnej wzdłuż istniejących oraz planowanych dróg, sąsiadujących z terenami zabudowy mieszkaniowej,

- w przypadku lokalizacji uciążliwych funkcji produkcyjnych lub usługowych stosować zieleni izolacyjną oraz inne rozwiązania techniczne zmniejszające negatywne oddziaływania hałasu na terenach sąsiadujących.

21.6. Ochrona przed promieniowaniem

Zgodnie z ustawą z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 672 ze zm.) ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

1. utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach;
2. zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

W celu ochrony przed promieniowaniem należy:

- przy lokalizacji instalacji emitujących pole elektromagnetyczne zadbać aby poziom pól był zgodny z przepisami odrębnymi,
- wprowadzić na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego strefę ochronną od istniejących napowietrznych linii elektroenergetycznych, zgodnie z przepisami szczególnymi,
- w granicach pasa technologicznego napowietrznych linii elektroenergetycznych zabronić lokalizowania wszelkiej zabudowy związanej ze stałym pobytem ludzi oraz utrzymywania drzew, krzewów i roślinności przekraczającej wysokość 2 metrów.

21.7. Złóża kruszyw naturalnych

Według stanu *Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce* na 31.12.2012 r. (Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy) na terenie gminy występuje trzynaście złóż kruszywa naturalnego, z których dziewięć jest eksploatowanych:

- „Augustowo”, Nr złoża (MIDAS): KN13929,
- „Augustowo II”, Nr złoża (MIDAS): KN14791,
- „Augustowo III”, Nr złoża (MIDAS): KN15072 – rozpoznane szczegółowo,
- „Augustowo IV”, Nr złoża (MIDAS): KN15329,
- „Augustowo V”, Nr złoża (MIDAS): KN15493 – rozpoznane szczegółowo,
- „Deniski I”, Nr złoża (MIDAS): KN2600 – eksploatacja zaniechana,
- „Dubiażyn”, Nr złoża (MIDAS): KN2605 – rozpoznane szczegółowo,
- „Dubiażyn II”, Nr złoża (MIDAS): KN9986,
- „Dubiażyn III”, Nr złoża (MIDAS): KN14274,
- „Dubiażyn IV”, Nr złoża (MIDAS): KN15997 - ,
- „Ploski”, Nr złoża (MIDAS): KN14949,
- „Rzepniewo”, Nr złoża (MIDAS): KN12117,
- „Rzepniewo II”, Nr złoża (MIDAS): KN13933.

Tereny udokumentowanych złóż kopalin mogą być zagospodarowane zgodnie z przepisami odrębnymi. Poszukiwanie i rozpoznawanie kopalin oraz ich eksploatacja na terenie gminy może się odbywać na podstawie stosownych koncesji, po spełnieniu wymogów określonych przepisami odrębnymi.

Zaleca się zakaz eksploatacji wszelkiego rodzaju kopalin dla wszystkich obszarów zlokalizowanych w obrębie terenów następujących kategorii funkcjonalnych: zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **MN**, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej **MW**, zabudowy zagrodowej **RM**, usług **U**, obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych

oraz gospodarstwach leśnych **RU**, oraz usług sportu i rekreacji **US**, infrastruktury technicznej **IT**, zieleni urządzonej **ZP** i cmentarzy **ZC** oraz dróg publicznych – oznaczonych symbolami: **KDGP**, **KDG**, **KDZ**, **KDL**.

Wydobiska powstałe w wyniku wyeksploatowania złóż kopalin należy poddać rekultywacji w sposób umożliwiający realizację przeznaczenia podstawowego tych terenów.

22. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Dzięki bogatej historii na terenie gminy Bielsk Podlaski znajduje się wiele zabytków stanowiących niezwykle cenne dziedzictwo kulturowe budujące tożsamość regionu i jego mieszkańców. Ochrona krajobrazu kulturowego oraz poszczególnych zabytków i dóbr kultury stanowi jeden z celów polityki przestrzennej gminy.

22.1. Wykaz obiektów i obszarów chronionych oraz zasady ich ochrony

Na terenie gminy Bielsk Podlaski znajduje się 14 obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz 59 obiektów ujętych w ewidencji zabytków.

W wykazie zabytków gminy dominują cmentarze, głównie z XIX w., które dzielą się na cmentarze przycerkiewne, prawosławne, wojenne i unickie. Duży udział mają również pozostałe obiekty sakralne – kościoły i cerkwie. Ponadto na terenie gminy znajduje się kilka parków dworskich, chałup oraz jedna nastawnia (będąca obecnie użytkowana jako budynek mieszkalny) wpisanych do ewidencji zabytków. Pełną listę zabytków przedstawia Tab.6. i Tab.7. w rozdziale 6.3. *Obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz do ewidencji zabytków.*

Ponadto na terenie gminy wyznaczone zostały 632 stanowiska archeologiczne z różnych okresów historycznych, a w miejscowości Haćki ustanowiono granicę ochrony archeologicznej. Stanowiska archeologiczne na terenie gminy przedstawia Tab. 7. w rozdziale 6.4. *Stanowiska archeologiczne* oraz załączniki graficzne niniejszego Studium.

Zasób wojewódzkiej ewidencji zabytków podlega sukcesywnej weryfikacji i może być aktualizowany, co będzie zgodne z ustaleniami Studium. Istnieje możliwość odkrycia nowych stanowisk archeologicznych – zasób ich ewidencji i rejestru również podlega sukcesywnej weryfikacji i może być aktualizowany, co będzie zgodne z ustaleniami Studium.

W celu ochrony dziedzictwa kulturowego ustala się następujące zasady:

- działania inwestycyjne w obrębie nieruchomości, na których zlokalizowane są zabytki oraz w obrębie stref ochrony konserwatorskiej, prowadzić zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi obszaru,
- nie wolno wyburzać zabytków, przerabiać, odnawiać, rekonstruować, konserwować, zabudowywać, odbudowywać, zdobić, uzupełniać, rozkopywać ani dokonywać żadnych innych zmian bez zgody służb konserwatorskich,
- zakaz lokalizowania inwestycji zasłaniających ekspozycję zabytków, oraz niedopasowanych przestrzennie i kompozycyjnie z zabytkiem,
- roboty ziemne, prowadzone na działkach w obrębie stanowisk archeologicznych, winny być prowadzone zgodnie z przepisami odrębnymi,
- na pozostałych obszarach w wypadku odkrycia jakiegokolwiek znaleziska, co do którego zachodzi podejrzenie, że może mieć jakąkolwiek wartość archeologiczną, roboty należy przerwać a o znalezisku poinformować właściwe służby ochrony zabytków.

23. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

23.1. Komunikacja drogowa

W celu usprawnienia komunikacji na terenie gminy, modernizacji wymagają drogi wszystkich kategorii. W związku z planowanym rozwojem poszczególnych funkcji konieczne jest także zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc postojowych.

Drogi krajowe:

Droga krajowa nr 19 posiada parametry drogi klasy głównej ruchu przyspieszonego, zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego zostanie zmodernizowana i przebudowana do parametrów drogi klasy ekspresowej. Minimalna szerokość w liniach rozgraniczających drogi ekspresowej wynosi 50 m, zaleca się 70-80 m. Ponadto przebudowa DK 19 przeniesie ruch pojazdów poza miasto Bielsk Podlaski tworząc obwodnicę i odciążając komunikacyjnie centrum. Nowa zabudowa wzdłuż DK 19 może być lokalizowana w odległości nie mniejszej niż 25 m od zewnętrznej krawędzi jezdni na obszarach poza zwartą zabudową, a na obszarach zwartej zabudowy minimum 10 m od zewnętrznej krawędzi jezdni. Przy przebudowie drogi należy wybudować drogi serwisowe pozwalające na przejęcie dotychczasowego ruchu lokalnego, w tym obsługę działek sąsiadujących z drogą. Wyznaczono dwa warianty przebiegu drogi S19, wybór nastąpi na podstawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.

Droga krajowa nr 66 posiada parametry drogi klasy głównej, zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego jej parametry zostaną zachowane. Minimalna szerokość w liniach rozgraniczających drogi głównej wynosi 25 m, zaleca się 35 m. Nowa zabudowa wzdłuż DK 66 może być lokalizowana w odległości nie mniejszej niż 25 m od zewnętrznej krawędzi jezdni na obszarach poza zwartą zabudową, na obszarach zwartej zabudowy minimum 10 m od zewnętrznej krawędzi jezdni.

Drogi wojewódzkie:

Zachowuje się przebieg drogi wojewódzkiej nr 689 oraz jej klasę techniczną. Droga ta powinna odpowiadać klasie drogi głównej i należy zapewnić jej szerokość w liniach rozgraniczających 25 m. Nowa zabudowa wzdłuż Drogi wojewódzkiej 689 może być lokalizowana w odległości nie mniejszej niż 20 m od zewnętrznej krawędzi jezdni na obszarach poza zwartą zabudową, na obszarach zwartej zabudowy minimum 8 m od zewnętrznej krawędzi jezdni.

Drogi powiatowe:

Zachowuje się przebieg dróg powiatowych oraz ich klasy techniczne. Drogi nr 1574B, 1575B, 1595B, 1601B, 1603B, 1654B i 1691B powinny odpowiadać klasie dróg zbiorczych i należy zapewnić im szerokość w liniach rozgraniczających 20 m. Pozostałe drogi powiatowe powinny odpowiadać klasie dróg lokalnych i należy zapewnić im szerokość w liniach rozgraniczających 12 m. W miejscach, gdzie istniejące zagospodarowanie terenu nie pozwala na poszerzenie drogi dopuszczalne jest zachowanie dotychczasowej szerokości drogi. Drogi powiatowe co prawda w większości posiadają nawierzchnię asfaltową, betonową, ale są wąskie i nie wszędzie posiadają chodnik; wymagają, w miarę możliwości, modernizacji do parametrów zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa. Drogi powinny posiadać pas zieleni oraz pobocze, a na terenach zabudowanych co najmniej jednostronny chodnik i ścieżkę rowerową. Zaleca się wyznaczenie dróg rowerowych również poza terenem zabudowanym aby zapewnić bezpieczną komunikację rowerową pomiędzy miejscowościami. Dopuszcza się prowadzenie infrastruktury technicznej w liniach rozgraniczających na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

Drogi gminne

Zachowuje się przebieg dróg gminnych oraz dopuszcza lokalizacje nowych w miarę potrzeb. W miarę możliwości zaleca się stopniową modernizację dróg i poszerzanie do parametrów zgodnych

z obowiązującymi przepisami prawa. Drogi gminne powinny odpowiadać klasie dróg lokalnych i należy zapewnić im szerokość w liniach rozgraniczających 12 m. Pozostałe drogi gminne powinny odpowiadać klasie dróg dojazdowych i należy zapewnić im szerokość w liniach rozgraniczających 10 m. W miejscach, gdzie istniejące zagospodarowanie terenu nie pozwala na poszerzenie drogi dopuszczalne jest zachowanie dotychczasowej szerokości drogi. Wszystkie drogi powinny być wyposażone w pobocze, a na terenach zabudowanych co najmniej jednostronny chodnik. Dopuszcza się prowadzenie infrastruktury technicznej w liniach rozgraniczających na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

Zaleca się na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego włączenie przedłużenia ulicy Północnej z terenu miasta Bielsk Podlaski w istniejący ciąg komunikacyjny drogi gminnej odcinek ulica Chmielna - droga gminna przy cmentarzu do drogi powiatowej nr 1611B.

Na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obszarze MN na gruntach wsi Widowo zaleca się wyznaczyć przedłużenie ulicy Pogodnej z terenu miasta Bielsk Podlaski jako łącznik (droga klasy L) z drogą powiatową nr 1611B.

Wytyczne do kształtowania obsługi w zakresie parkowania pojazdów

Ustala się realizację minimalnej liczby miejsc parkingowych w obrębie nieruchomości, którą mają obsługiwać, zgodnie z zestawieniem zawartym w poniższej tabeli. Dodatkowo zaleca się realizację ogólnodostępnych parkingów, w miejscach zgrupowań obiektów użyteczności publicznej i usług. Dopuszcza się ustalanie miejsc postojowych w pasach drogowych pod warunkiem, że nie będą stanowiły zagrożenia i utrudnienia dla ruchu kołowego, pieszego i rowerowego.

Aby zapewnić obsługę mieszkańców miejsca postojowe zaleca się aby były realizowane w ilości:

minimum 1 miejsce postojowe na 1 lokal mieszkalny	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa,
2 miejsca postojowych na 50 m ² powierzchni użytkowej budynku oraz dodatkowo minimum 2 miejsca na 10 zatrudnionych	usługi nieuciążliwe
10-30 miejsc postojowych na 100 zatrudnionych	usługi nieuciążliwe, składy magazyny
5-10 miejsc postojowych na 100 m ² powierzchni użytkowej budynku	ośrodki zdrowia, obiekty handlowe
5-10 miejsc postojowych na jeden obiekt	biblioteki, kluby, domy kultury, stacje paliw
15-30 miejsc postojowych na jeden obiekt	kościół, cmentarze
1-3 miejsc postojowych na każdych 5 zatrudnionych	przemysł i rzemiosło
1-3 miejsca postojowe na każde 10 miejsc konsumpcyjnych,	obiekty gastronomiczne
0,8 miejsca postojowego na pokój gościnny	usługi hotelarskie, w tym agroturystyka
10-20 miejsc postojowych na 20 zatrudnionych	szkoły i przedszkola

23.2. Komunikacja kolejowa

Na terenie gminy nie planuje się budowy, otwarcia nowych przebiegów linii kolejowych. Należy dążyć do modernizacji istniejących linii.

23.3. Komunikacja lotnicza

Na terenie gminy nie przewiduje się lokalizacji lotniska komunikacyjnego.

23.4. Komunikacja rowerowa i szlaki turystyczne

Na terenie gminy Bielsk Podlaski został wyznaczony jeden szlak turystyczny – szlak prawosławnych świątyń. Promuje on kulturę prawosławia na północnym Podlasiu – zabytkowe, w znacznej części drewniane cerkwie i inne obiekty kultury: kapliczki, krzyże wotywno itp. W swym przebiegu prezentuje m. in. różnorodne w stylu i wieku świątynie województwa podlaskiego.

Trasa przebiegu szlaku: Białystok Dojlidy – Halickie – Zwierki – Pasyńki – Zabłudów – Ostrówki – Pawły – Ryboły -most na rzece Narew – Płoski – Knorozy – Chrachoły – Rajsk – Haćki - Hryniewicze Duże - Bielsk Podlaski – Parcewo –Orla – Szczyty - Czyże - Osówka - Nowoberezowo – Hajnówka – Dubiny – Wasilkowo – Łosinka – Chrabostówka –Narew - Iwanki Rohozy – Trześcianka - Folwarki Tylwickie – Topolany - Hieronimowo - Michałowo. Łączna długość szlaku wynosi ok. 164 km.

Rozwój tras rowerowych powinien pokrywać się ze szlakami turystycznymi przebiegającymi przez teren gminy. Należy rozważyć wyznaczenie szlaków łączących parki dworskie i obiekty wpisane do rejestru zabytków. Ze względu na bezpieczeństwo trasy rowerowe powinny być oddzielone od ruchu samochodowego.

24. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

24.1. Ogólne zasady realizacji sieci infrastruktury technicznej

Dopuszcza się realizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej na wszystkich terenach, w zależności od zaistniałych potrzeb i zgodnie z przepisami odrębnymi. Dla nowych terenów przeznaczonych na cele zabudowy wskazane jest uzbrojenie terenu przed wprowadzeniem zabudowy. Dopuszcza się prowadzenie infrastruktury technicznej w liniach rozgraniczających na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

24.2. Gospodarka wodno-ściekowa

W zakresie gospodarki wodnej przyjmuje się następujące kierunki:

- Zachowuje się istniejące ujęcia wód podziemnych wraz ze strefami ochrony bezpośredniej.
- Dopuszcza się realizację nowych ujęć wód podziemnych po przeprowadzeniu odpowiednich badań zgodnie z przepisami odrębnymi.
- Przewiduje się utrzymanie i modernizację istniejącej gminnej sieci wodociągowej znajdującej się na terenie gminy.
- Należy dążyć do objęcia wodociągiem zbiorczym wszystkich mieszkańców gminy.
- Na warunkach określonych w przepisach odrębnych i szczególnych dopuszcza się zaopatrzenie w wodę ze studni indywidualnych, zwłaszcza na potrzeby upraw oraz na obszarach usytuowanych poza aktualnym zasięgiem wodociągów zbiorowych.

W zakresie gospodarki ściekowej przyjmuje się następujące kierunki:

- Przewiduje się utrzymanie istniejącej gminnej sieci kanalizacyjnej znajdującej się na terenie gminy.
- Należy dążyć do objęcia zbiorczą siecią kanalizacji sanitarnej całej gminy z odprowadzeniem do oczyszczalni.
- Dopuszcza się rozbudowę istniejących oczyszczalni.
- Odprowadzanie ścieków, może być realizowane do indywidualnych lub grupowych zbiorników bezodpływowych bądź do przydomowych oczyszczalni ścieków do czasu realizacji odpowiedniego systemu kanalizacji, na warunkach określonych w przepisach szczególnych i odrębnych
- Dopuszczenie docelowego indywidualnego oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach lub odprowadzenie ich do szamb, tylko na obszarach, które z uzasadnionych ekonomicznie względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną.
- Odprowadzanie wód opadowych powinno odbywać się na zasadach określonych w przepisach szczególnych i odrębnych.
- Kanalizacja sanitarna i deszczowa musi być prowadzona rozdzielnie.

24.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i ciepło

W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną przyjmuje się następujące kierunki:

- Zachowuje się istniejące napowietrzne linie energetyczne, w tym linie energetyczne wysokiego napięcia.
- Zaopatrzenie w energię elektryczną będzie odbywać się według warunków określonych przez dystrybutora energii i eksploatatora sieci – z istniejącego systemu energetycznego za pośrednictwem istniejących stacji transformatorowych.
- Dopuszcza się budowę, modernizację i przebudowę istniejących sieci i dostosowanie ich do potrzeb mieszkańców gminy.

- Dopuszcza się możliwość rozmieszczenia słupów i urządzeń niezbędnych do korzystania z linii w innych niż dotychczas miejscach.
- Zakłada się lokalizację nowych stacji transformatorowych, w ilości wynikającej z każdorazowego zapotrzebowania.
- W razie konieczności dopuszcza się wydzielenie odrębnych działek, przeznaczonych dla realizacji stacji transformatorowych obsługujących tereny przeznaczone pod zainwestowanie.
- Dla istniejących i nowopowstałych napowietrznych linii elektroenergetycznych nakazuje się wyznaczyć strefy technologiczne.
- Zaleca się kablowanie linii niskiego i średniego napięcia.
- Przewiduje się realizację linii wysokiego napięcia 110 kV relacji RPZ II Bielsk Podlaski do istniejącej linii wysokiego napięcia 110 kV relacji RPZ Bielsk Podlaski-Orla.
- Wzdłuż osi linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia należy przestrzegać ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów – dotyczy lokalizowania zabudowy mieszkaniowej i użyteczności publicznej, miejsc stałego przebywania ludzi w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, turystyczną, rekreacyjną oraz tworzeniem nasypów, hałd i nasadzania roślinności wysokiej.

W zakresie zaopatrzenia w energię cieplną przyjmuje się następujące kierunki:

- Zaopatrzenie w energię cieplną na terenie gminy będzie następowało z kotłowni indywidualnych.
- W miarę możliwości, zwłaszcza na obszarach gęsto zainwestowanych oraz dla zespołów obiektów pełniących funkcje publiczne, zaleca się realizację kotłowni zbiorowych, ułatwiających zastosowanie rozwiązań i technologii proekologicznych.
- Zaleca się stosowanie ekologicznych źródeł energii cieplnej (takich jak: gaz przewodowy lub butlowy, olej opałowy, energia elektryczna, biomasa lub alternatywne źródła energii odnawialnej). Cel ten został wskazany już w „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Bielsk Podlaski do 2020 roku”.

W zakresie zaopatrzenia w gaz przyjmuje się następujące kierunki:

- Należy dążyć do zgazyfikowania gminy, co wynika ze „Strategii...”.
- Do czasu realizacji sieci gazowej zaleca się korzystanie z gazu dystrybuowanego w butlach.
- Sieć gazową należy lokalizować zgodnie z przepisami odrębnymi.
- Stacje redukcyjne gazu należy lokalizować w miejscach wynikających z przebiegu projektowanej sieci gazowej według potrzeb.

W zakresie alternatywnych źródeł energii przyjmuje się następujące kierunki:

Na terenie gminy Bielsk Podlaski dopuszcza się realizację elektrowni wiatrowych, fotowoltaicznych oraz biogazowni. Urządzenia siłowni wiatrowych, urządzenia fotowoltaiczne oraz biogazownie wytwarzające energię o mocy przekraczającej 100 kW mogą być lokalizowane na terenach przemysłowych oznaczonych symbolem P oraz na terenach rolnych oznaczonych symbolem R na rysunku studium, za wyjątkiem gleb chronionych klasy bonitacyjnej I-III, zgodnie z przepisami odrębnymi. Obszary lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wraz ze strefami ochronnymi wskazano na rysunku studium Kierunki zagospodarowania przestrzennego. Dodatkowo na rysunku wskazano lokalizację trzech istniejących turbin wiatrowych. Studium dopuszcza możliwość zmiany zasad lokalizacji OZE, dostosowując ustalenia do bieżących przepisów.

W procesie określania lokalizacji siłowni wiatrowych należy zachować poniższe ustalenia:

- Lokalizacja siłowni wiatrowych nie może powodować ograniczeń w zagospodarowaniu istniejących i projektowanych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego terenów przeznaczonych pod zabudowę związaną ze stałym pobylem ludzi.
- Siłownie wiatrowe muszą być lokalizowane w takiej odległości od istniejących i projektowanych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego terenów przeznaczonych pod zabudowę związaną ze stałym pobylem ludzi, aby nie narażać jej na ponadnormatywny hałas i drgania, zgodnie z przepisami odrębnymi. Plany miejscowe powinny określać zasady kompozycji i wskazywać na obszary ekspozycji, w których lokalizacja elektrowni jest zabroniona. Plany miejscowe powinny również określać maksymalną wysokość konstrukcji urządzenia zależnie od warunków lokalnych, ujednotaczać typ siłowni i kolorystykę w ramach jednej farmy. Kolorystyka winna być niekontrastująca jasna (np. biała, szara) a powierzchnia obiektów matowa, niedająca refleksów;
- Wymagane jest zgłaszanie do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP wszelkiej projektowanych obiektów o wysokości równej i większej 50 m n.p.t., każdorazowo przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę .

Przy wskazywaniu obszarów pod lokalizację poszczególnych urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW przyjęto następujące minimalne strefy ochronne dla poszczególnych przeznaczeń terenu:

- Farmy wiatrowe: odległość od zabudowy budynkami przeznaczonymi na stały pobyt ludzi, cmentarzy, od dróg krajowych i wojewódzkich, lasów w rozumieniu ustawy o lasach, zieleni nieurządzonej, od infrastruktury technicznej, cieków, obszarów Natury 2000 zgodnie z przepisami szczególnymi;
- Farmy fotowoltaiczne: odległość od zabudowy, cmentarzy, dróg zieleni nieurządzonej, infrastruktury technicznej, cieków naturalnych w rozumieniu ustawy Prawo wodne, lasów w rozumieniu ustawy o lasach – 100 m;
- Biogazownie: odległość od zabudowy – 500 m, odległość od lasów w rozumieniu ustawy o lasach, zieleni urządzonej, cmentarzy, cieków naturalnych w rozumieniu ustawy Prawo wodne – 200 m.

W celu doprecyzowania, które z powyższych inwestycji w gminie mogą być realizowane wyznaczono strefy:

- 1) północną – gdzie dopuszczalne są: energetyka słoneczna, biogazownia - wraz ze strefami ochronnymi;
- 2) południową – energetyka słoneczna, energetyka wiatrowa, biogazownia - wraz ze strefami ochronnymi.

Dopuszcza się również wykorzystywanie na całym obszarze administracyjnym Gminy Bielsk Podlaski innych alternatywnych źródeł energii takich jak energia wodna itp., ze wskazaniem lokalizacji i zasad zagospodarowania na etapie tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie telekomunikacji przyjmuje się następujące kierunki:

- Rozwój infrastruktury komunikacyjnej należy prowadzić w oparciu o ustawę z dnia 16 lipca 2004 roku Prawo telekomunikacyjne (t.j. Dz. U. 2014 poz. 243 z późn.zm.).
- Zaleca się rozwój usług i sieci telekomunikacyjnych w zakresie urządzeń sieci przewodowej oraz bezprzewodowej (w tym sieci Internet).
- Zaleca się budowę linii światłowodowych.

24.4. Gospodarka odpadami

W zakresie gospodarki odpadami przyjmuje się następujące kierunki:

Gospodarkę odpadami na terenie Gminy Bielsk Podlaski należy prowadzić zgodnie z przepisami szczególnymi w tym zakresie. Dopuszcza się tworzenie i urządzenie na terenie gminy miejsc selektywnej zbiórki odpadów, wyznaczania w miejscowych planach zagospodarowania terenów z przeznaczeniem na gospodarkę odpadami zarówno w zakresie lokalnym jak i ponadlokalnym tj. tworzenia tzw. RIPOK oraz innych instalacji związanych z gospodarką odpadami.

25. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM ORAZ LOKALNYM

Lp.	Rodzaj zadania	Teren objęty inwestycją
Inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym		
1.	Budowa zbiorników wodnych w dolinach rzek Orłanka i Łoknica	miejsowości Ogrodniki i Łoknica
2.	Budowa trasy ekspresowej S-19, obwodnicy miasta Bielsk Podlaski	cała gmina
3.	Budowa sieci szerokopasmowej Polski Wschodniej	cała gmina
4.	Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia	cała gmina
Inwestycje o znaczeniu lokalnym		
1.	Komunikacja - modernizacja dróg	cała gmina
2.	Rozbudowa kanalizacji	wszystkie nieskanalizowane sołectwa

26. OBSZARY, DLA KTÓRYCH ISTNIEJE OBOWIĄZEK SPORZĄDZENIA PLANÓW MIEJSCOWYCH

Na terenie gminy Bielsk Podlaski nie znajdują się żadne tereny, dla których istnieje obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.

W studium nie określa się obszarów wymagających scaleń i podziałów nieruchomości oraz obszarów przestrzeni publicznych. W związku z tym nie wyznacza się obszarów dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

27. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Gmina zamierza sukcesywnie w miarę potrzeb, wynikających konieczności oraz posiadanych środków budżetowych sporządzać miejscowe plany zagospodarowania terenu w szczególności: dla terenów, na których są lub będą planowane inwestycje związane z produkcją energii z OZE, dla terenów zwartej zabudowy wsi oraz nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, dla terenów, na których będą planowane ewentualne inwestycje produkcyjne, usługowe, składy, magazyny itp., dla terenów turystycznych, dla terenów cmentarzy i ich rozbudowę oraz innych terenów, dla których zaistnieje konieczność sporządzenia planów ze względów strategicznej polityki lokalnej lub ponadlokalnej.

28. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Przez wzgląd na korzystne warunki naturalne (stosunkowo dobre gleby, sprzyjające warunki klimatyczne) rolnictwo jest priorytetową działalnością w gminie i kluczowym kierunkiem jej rozwoju. Mając na uwadze racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz dążenie do podniesienia opłacalności produkcji rolnej, ustala się następujące zasady gospodarowania:

- konsekwentne zwiększanie areałów gospodarstw rolnych,
- ograniczenie dalszego rozdrabniania gospodarstw istniejących,
- zwiększenie areału sadów oraz upraw owocowo-warzywnych,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, zwłaszcza owocowo-warzywnego,
- utrzymanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, jako elementów lokalnego układu powiązań ekologicznych,
- rozwijanie działalności agroturystycznej i rolnictwa ekologicznego,
- podnoszenie kwalifikacji osób prowadzących gospodarstwa rolne.

Leśna przestrzeń produkcyjna

Na terenach lasów stanowiących własność Skarbu Państwa zrównoważoną gospodarkę leśną należy prowadzić w oparciu o plany urządzania lasu dostosowane do szczególnych warunków siedliskowych. W przypadku lasów nie będących własnością Skarbu Państwa działalność gospodarczą regulują uproszczone plany urządzania lasów i inwentaryzacja lasów.

Ponadto, dla lasów ustala się:

- sukcesywne zwiększenia areału gruntów leśnych (w szczególności zaleca się zalesić tereny przyległe do istniejących kompleksów leśnych i grunty V i VI klasy bonitacyjnej),
- dążenie do łączenia izolowanych enklaw leśnych,
- budowę szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych i miejsc odpoczynku oraz innych obiektów ułatwiających ruch turystyczny,
- ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

29. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIE SIĘ MAS ZIEMNYCH

Wody powierzchniowe na obszarze gminy Bielsk Podlaski nie stwarzają znaczącego zagrożenia powodziowego. Dla żadnego cieków na terenie gminy nie zostało na razie sporządzone studium ochrony przed powodzią. Najbardziej narażone są obszary położone w dolinie Narwi. W dolinach pozostałych cieków i na obszarach bezodpływowych mogą wystąpić jedynie lokalne podtopienia spowodowane intensywnymi opadami deszczu lub wiosennymi roztopami.

Obszar gminy Bielsk Podlaski został ujęty w *Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi*, w którym wyznaczono obszary zasięgu wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1%.

Obszarami naturalnych zagrożeń geologicznych są tereny o znaczących spadkach terenu, zwłaszcza pozbawione szaty roślinnej, które w przypadku zwiększonej infiltracji wód opadowych, są najbardziej narażone na osuwanie się mas ziemnych. Na terenie gminy nie występują tereny predysponowane do powstawania osuwisk.

30. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Na obszarze Gminy Bielsk Podlaski nie występują obiekty ani obszary, dla których należałoby wyznaczyć w złożu kopaliny filar ochronny.

31. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Na obszarze gminy Bielsk Podlaski nie występują obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne.

32. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENÍ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI I REMEDIACJI

Rekultywacja i rehabilitacja to działania mające na celu przywrócenie wartości użytkowych i przyrodniczych terenom zdewastowanym i zdegradowanym poprzez działalność człowieka. W przypadku zdegradowanych zabytków architektury i zespołów urbanistycznych zabiegi przywracające im wartość użytkową to rewaloryzacja i rewitalizacja, która dosłownie znaczy: przywrócenie do życia, ożywienie. Celem rewitalizacji jest przede wszystkim znalezienie nowego zastosowania i doprowadzenie do zmiany funkcji obiektów.

Rewitalizacji na terenie gminy wymagają niewątpliwie obiekty zabytkowe, wpisane do rejestru. Dzięki rewitalizacji i wprowadzeniu na ich teren nowych funkcji możliwe będzie ocalenie dziedzictwa kulturowego przed całkowitą degradacją.

Warto aby na terenach zabudowy usługowej, usług sportu i rekreacji powierzchnie biologicznie czynną kształtować jako zieleń urządzoną, dającą wrażenie porządku i ładu w przestrzeni. Należy dbać o uporządkowanie zabudowy mieszkaniowej, co do jej gabarytów, lokalizacji, formy architektonicznej i zastosowanych detali oraz kolorystyki.

Narzędziem do kształtowania ładu przestrzennego na terenie gminy jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Remediacja to poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości, kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się substancji powodujących ryzyko, tak aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu. Na terenie gminy Bielsk Podlaski nie występują obszary remediacji.

33. OBSZARY ZDEGRADOWANE

W myśl ustawy o rewitalizacji obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym. Na terenie gminy Bielsk Podlaski nie występują obszary zdegradowane.

34. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 KW, A TAKŻE ICH STREFY OCHRONNE

Budowa elektrowni wiatrowych oraz słonecznych, a także biogazowni w znaczący sposób wpisuje się w ustalenia Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu oraz Protokołu z Kioto. Ponadto realizacja wspomnianych inwestycji przyczyni się do realizacji pakietu klimatycznego, zgodnie z którym do 2020 roku 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych. Rozwój energetyki z odnawialnych źródeł energii pozwala także na tworzenie nowych miejsc pracy, a gminie przynosi wymierne zyski z podatków i dzierżawy terenów. Lokalizacja takich inwestycji przynosi korzyści z dzierżawy terenów również mieszkańcom, którzy mogą w ten sposób zwiększyć wpływy do domowych budżetów.

W granicach Gminy Bielsk Podlaski zlokalizowane są tereny, na których wybudowano i obecnie już funkcjonują trzy elektrownie wiatrowe. Od turbin wiatrowych wyznaczono strefy ochronne związane z ograniczeniami zagospodarowania terenu –200 m i 500 m.

Dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW na terenach przemysłowych oznaczonych symbolem P i terenach rolnych oznaczonych symbolem R, za wyjątkiem gleb chronionych klasy bonitacyjnej I-III, w granicy strefy ochronnej od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wskazanej na rysunku studium Kierunki zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z przepisami odrębnymi. Osobno wskazano obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z turbin wiatrowych. Wskazanie konkretnych lokalizacji oraz rodzaju urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW nastąpi na etapie sporządzania planu miejscowego.

Aby zapewnić bezpieczeństwo mieszkańców oraz środowiska przyrodniczego przy lokalizowaniu turbin wiatrowych należy:

- przed przystąpieniem do wykonania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy bezwzględnie przeprowadzić badania awifauny i chiropterofauny;
- zachować odległość od budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji mieszanej, w skład których wchodzi funkcja mieszkaniowa uwzględniając warunki z przepisów odrębnych;
- nie tworzyć elementów liniowych krajobrazu na terenie inwestycji, wzdłuż których mogą poruszać się nietoperze – nie powinno się nasadzać krzewów, drzew, budować płotów, itp.,
- utrzymywać nowe, liniowe elementy infrastruktury, takie jak np. drogi techniczne, w stanie bezdrzewnym,
- unikać oświetlania elektrowni światłem białym i migającym (nie dotyczy oczywiście oświetlenia wynikającego z Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu zgłaszania oraz oznakowania przeszkód lotniczych (Dz. U. z 2003 r., Nr 130, poz. 1193 ze zm.) - zaleca się jednak zastosowanie światła o minimalnej wymaganej przepisami mocy oraz ograniczenie do minimum błysków na minutę, oświetlenie powinno być jak najmniej widoczne z ziemi),
- nie stosować sztucznego oświetlenia terenu inwestycji np. latarnie, podświetlenia turbin i masztów - światło takie koncentruje owady, zapewniając łatwe miejsce żerowania dla nietoperzy,
- w planie zagospodarowania przestrzennego wprowadzić zakaz zalesiania gruntów rolnych w obszarze planowanej inwestycji oraz wprowadzania zadrzewień i zakrzewień zwłaszcza o charakterze ciągłym,

- w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wprowadzić zakaz zabudowy budynkami przeznaczonymi na stały pobyt ludzi na tym terenie i w pasie ochronnym i w strefie potencjalnego negatywnego oddziaływania, zgodnie z przepisami szczególnymi,
- zachować odległość od obszarów Natura 2000 zgodnie z przepisami odrębnymi.

Aby zapewnić bezpieczeństwo mieszkańców oraz środowiska przyrodniczego przy lokalizowaniu paneli słonecznych należy:

- zachować odległość co najmniej 100 m od zabudowy,
- unikać lokalizacji parków słonecznych na obszarach stanowiących miejsce rozrodu lub intensywnego wykorzystania przez gatunki rzadkie i średnioliczne,
- pomiędzy sektorami paneli warto sadzić niskopienne żywopłoty, co zmniejsza ryzyko kolizji ptactwa wodnego,
- przewody elektryczne odprowadzające energię z parku trzeba umieszczać pod ziemią,
- unikać budowy w szczycie sezonu lęgowego, również naprawy eksploatacyjne o większej skali należy wykonywać poza tym okresem,
- fragmenty trawiaste pomiędzy ogniwami nie powinny być uprawiane z wykorzystaniem sztucznego nawożenia, herbicydów i pestycydów,
- zezwolić na spontaniczną sukcesję roślinności pomiędzy pasami, np. ziół i chwastów – stanowią one doskonałe miejsca żerowania ptaków.

Aby zapewnić bezpieczeństwo mieszkańców oraz środowiska przyrodniczego przy lokalizowaniu biogazowni należy:

- zachować odległość co najmniej 500 m od zabudowy (z wyłączeniem obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodnich oraz gospodarstwach leśnych),
- zapewnić dobry stan techniczny dróg dojazdowych,
- przestrzegać reżimów technologicznych,
- zapewnić sprawność urządzeń do higienizacji odpadów (np. mięsa poubojowego),
- utrzymywanie w należyтым stanie urządzeń ochrony środowiska i aparatury kontrolno-pomiarowej,
- przestrzegać zasad dotyczących wyposażenia środków transportu w zabezpieczenia eliminujące emisję odorów,
- zapewnić sprawność pochodni do awaryjnego spalania biogazu,
- zapobiegać wyciekom z wozów asenizacyjnych dostarczających odpady i substraty,
- zapobiegać pęknięciom ścian zbiorników komór fermentacyjnych lub zbiorników magazynowych odpadów używanych do fermentacji,
- zapobiegać uszkodzeniu, rozszczelnianiu dachów komór fermentacyjnych i wydostaniu się biogazu bezpośrednio do atmosfery.

W celu ograniczenia potencjalnego oddziaływania na Obszary Natura 2000 tereny rolne, na których dopuszczono lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wskazano w południowej i centralnej części gminy. Taka lokalizacja zdeterminowana jest przede wszystkim występującymi w północnej części gminy uwarunkowaniami przyrodniczymi – Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”, obszary Natura 2000 „Dolina Górnej Narwi”, „Ostoja w Dolinie Górnej Narwi”. Najbliżej wspomnianych obszarów znajduje się obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Murawy w Haćkach” – ok. 3 km. Jest to jednak obszar ochrony siedlisk kserotermicznych.

Według wytycznych dotyczących oceny oddziaływania farm wiatrowych na ptaki nie należy lokalizować inwestycji wiatrowych na obszarach stanowiących korytarze ekologiczne. Im większa

odległość od korytarzy ekologicznych o znaczeniu międzynarodowym i krajowym (przykładowo takich jak doliny dużych rzek, kompleksy leśne, stanowiące swoiste łączniki pomiędzy obszarami cennymi przyrodniczo), tym mniejsze ryzyko negatywnego oddziaływania przedmiotu inwestycji na gatunki wykorzystujące dany korytarz ekologiczny w celu przemieszczania się i migracji. W związku z tym na terenie gminy Bielsk Podlaski wyznaczono linię rozdzielającą północną i południową strefę lokalizacji inwestycji z zakresu odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW. Na północ od wyznaczonej linii nie będą lokalizowane inwestycje z zakresu energetyki wiatrowej ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe. Natomiast w strefie południowej inwestycje z zakresu energetyki wiatrowej należy lokalizować w odległości 200 m od lasów w rozumieniu ustawy o lasach i od cieków naturalnych w rozumieniu ustawy Prawo wodne.

35. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie gminy występuje obszar zamknięty zarządzany przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., oznaczony na rysunku Studium jako *teren kolejowy*. Ustala się utrzymanie terenów kolejowych w sposób dotychczasowy, a w przypadku kiedy zostaną zdjęte z ewidencji terenów kolejowych dopuszcza się zagospodarowanie jak terenów przyległych.

36. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM

W studium nie wyznacza się lokalnych obszarów funkcjonalnych.

III. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

37. SYNTEZA

Podstawę do sporządzenia niniejszego studium stanowi Uchwała Rady Gminy Bielsk Podlaski Nr XIX/110/2012 z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie kompleksowej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bielsk Podlaski w pełnym zakresie w granicach administracyjnych Gminy Bielsk Podlaski.

Projekt studium został sporządzony zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 778 ze zm.) oraz z wymogami Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Zmiany zaproponowane w niniejszym dokumencie służą przede wszystkim dostosowaniu polityki przestrzennej gminy do wymogów cytowanej wyżej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz istniejących uwarunkowań rozwoju. Kierunki zmian w polityce przestrzennej gminy uwzględniają zarówno oczekiwania władz samorządowych jak i mieszkańców oraz pozwalają na zachowanie zasad zrównoważonego rozwoju i kształtowanie ładu przestrzennego.

Przyjęte w studium kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy zostały oparte na analizie istniejącego zagospodarowania, ocenie zapisów obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania, strategii zrównoważonego rozwoju gminy oraz na prognozie potrzeb i celów rozwojowych gminy.

Gmina Bielsk Podlaski położona jest w południowej części woj. podlaskiego i jest jedną z największych obszarowo gmin na Podlasiu. Zajmuje powierzchnię 429,94 km². Posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg. Przebiega tu ok. 370 km ważniejszych ciągów komunikacyjnych zarówno ruchu kołowego jak i szynowego. Ponad połowę tych terenów stanowią drogi powiatowe (51 %), najmniejszy odsetek stanowi droga wojewódzka 689 bo tylko 2 %, drogi krajowe 19 i 66 stanowią ok. 10 %, drogi gminne 29 %, a kolej zaledwie 4%.

Obszar opracowania to typowa gmina rolnicza, pozbawiona przemysłu i taką też funkcję ma w głównej mierze ustaloną w obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (Uchwała Nr IX/80/03 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 czerwca 2003 r.). Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Bielsk Podlaski do 2020 roku (Uchwała Nr XI/57/03 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 10 października 2003 r.) kładzie natomiast nacisk na rozwój równocześnie we wszystkich kierunkach z wykorzystaniem jej potencjału społecznego, infrastrukturalnego i przyrodniczego.

Tereny zainwestowane zajmują w gminie Bielsk Podlaski ok. 6% powierzchni gminy, co stanowi zaledwie 8,1% powierzchni nieleśnych w gminie. Dla obszaru opracowania na przestrzeni lat sporządzane były fragmentaryczne zmiany planu ogólnego, które w większości dotyczyły przeznaczenia terenu pod zabudowę mieszkaniową oraz zalesienie.

Rozmieszczenie terenów mieszkaniowych w gminie jest stosunkowo równomierne, choć w głównej mierze związane jest z przebiegiem dróg. Centralny ośrodek stanowi miasto Bielsk Podlaski, z której promieniście rozchodzą się drogi łączące je z okolicznymi wsiami. Wszystkie ośrodki posiadają charakter typowo wiejski, jednak historyczna zabudowa wsi uzupełniona jest nową zabudową. Na obszarze opracowania przeważają wsie o układzie ulicówek z prostopadłym układem kalenicowym. W historycznej zabudowie wsi widoczny jest również układ przestrzenny „pomiarów włośczej”. Tradycja ta obejmowała również rozplanowanie pomieszczeń oraz kształty budynków. Są to najczęściej drewniane budynki parterowe z dwuspadowym dachem, kryte eternitem, dachówką ceramiczną lub blachą. Drewniane domy mieszkalne często są zdobione architektonicznie w sobie właściwym stylu.

Przyjęte w studium rozwiązania mają na celu umożliwienie rozwoju gminy i poprawę jakości życia mieszkańców z jednoczesnym zachowaniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego oraz poszanowania dziedzictwa kulturowego, a także ładu przestrzennego. Zostało to zapewnione m.in. poprzez:

- wskazanie terenów przeznaczonych pod zabudowę głównie mieszkaniową, usługową i produkcyjną,
- wskazanie terenów pod lokalizację usług sportu i rekreacji,
- ustalenie rozmieszczenia na terenach rolnych obszarów, na których mogą być lokalizowane urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz z ich strefami ochronnymi oraz zasad lokalizacji tych urządzeń,
- ochronę walorów przyrodniczych,
- ochronę dziedzictwa kulturowego i zabytków,
- uwzględnienie ponadlokalnych zadań publicznych.

W celu kształtowania ładu przestrzennego m.in. w rozwiązaniach dotyczących rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej przyjęto zasadę nie rozpraszania zabudowy poza ukształtowane istniejące zespoły osadnicze. Rozwój przestrzenny osadnictwa powinien polegać na uzupełnianiu istniejącej struktury osadniczej oraz jej rozbudowę poprzez dołączanie nowych terenów przylegających do niej.

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym studium nie stanowi aktu prawa miejscowego, jest jednak podstawowym dokumentem planistycznym kształtującym politykę przestrzenną oraz wyznaczającym kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy. Niniejsze Studium stanowi więc dokument kierunkowy, określający wytyczne przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, programów inwestycyjnych i operacyjnych oraz innych przedsięwzięć związanych z zarządzaniem przestrzenią. Dzięki temu pozwala na prowadzenie gospodarki przestrzennej w sposób przemyślany, świadomy i przede wszystkim jednolity oraz rozważne planowanie inwestycji o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Ponadto niniejszy dokument wskazuje potencjał rozwoju przestrzennego, możliwości zagospodarowania nowych terenów oraz stopień przekształceń istniejącego zagospodarowania, a także konieczność ochrony obszarów i obiektów wartościowych i dzięki temu może stanowić swoistą ofertę promocyjną dla potencjalnych inwestorów.

W celu zachowania i wykorzystywania walorów gminy należy inwestować w odnawialne źródła energii, które pozwolą na poprawę stanu środowiska naturalnego, zwłaszcza powietrza, zanieczyszczonego przez niską emisję. W tym celu wyznaczono w studium tereny predysponowane do rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł, a całą gminę podzielono na strefy: północną i południową – w celu rozróżnienia, gdzie poszczególne inwestycje mogą powstać.

Szansą dla gminy i jej mieszkańców jest także poprawa promocji, która pozwoli na ściągnięcie inwestorów i spowoduje zwiększenie wpływów do budżetu.

Możliwość rozwoju gminy stwarza atrakcyjne położenie w spokojnej okolicy, przy jednocześnie zapewnionej dogodnej komunikacji z większymi ośrodkami. Ponadto gmina położona jest w strefie przygranicznej, co generuje ruch pojazdów i sprzyja rozwijaniu infrastruktury obsługi ruchu tranzytowego i transgranicznego. Co więcej, gmina jest zelektryfikowana i zwodociągowana, więc po zapewnieniu pełnego systemu kanalizacyjnego, będzie stanowiła atrakcyjny obszar rozwoju funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej.

Szansę wykorzystania rolniczego stwarzają nienajgorsze gleby, dogodne warunki klimatyczne oraz brak uciążliwych zakładów przemysłowych.

Granice poszczególnych obszarów odpowiadają dokładnością skali mapy. Ich uściślenie oraz dostosowanie do granic ewidencyjnych nieruchomości nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Opracowanie ekofizjograficzne gminy Bielsk Podlaski, Warszawa 2008,
2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego,
3. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Bielsk Podlaski do 2020 roku,
4. Strategia Rozwoju Województwa do 2020 roku,
5. Raport o stanie środowiska województwa podlaskiego w latach 2009 – 2010, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku 2011,
6. Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa stref województwa podlaskiego w 2012 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku 2011,
7. Programu Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Bielsk, Białystok 2008;
8. Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, Małopolska Grupa Geodezyjno-Projektowa S.A. 2004;
9. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2012 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy),
10. Plan Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Bielskiego na lata 2007 – 2013, Bielsk Podlaski 2007,
11. Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Bielsk Podlaski, Bielsk Podlaski 2012,
12. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bielsk Podlaski, Bielsk Podlaski 1997,
13. Kondracki J., 2002 r., „Geografia regionalna Polski”; Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa,
14. Malinowski J., 1991 r., „Budowa geologiczna Polski – Hydrogeologia”, Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa,
15. Szafer W., Zarzycki K. „Szata roślinna Polski” Tom I i II , Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1977 r.,
16. Portal Centralnej Bazy Danych Geologicznych, <http://geoportal.pgi.gov.pl/cbdg/>,
17. Rejestr złóż kopalin oraz rejestr obszarów górniczych MIDAS, <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>,
18. Portal o wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii, www.energieodnawialne.pl,
19. Portal Państwowej Służby Hydrogeologicznej, <http://www.psh.gov.pl/>,
20. Monitoring osadów rzecznych i jeziornych, <http://ekoinfonet.gios.gov.pl>,
21. Portal Natura 2000, <http://natura2000.gdos.gov.pl>,
22. Michalik J. (red.), 2009 r., Zagrożenia poważnymi awariami w transporcie drogowym niebezpiecznych chemikaliów w Polsce,
23. Generalny Pomiar Ruchu w 2010 r., <http://www.gddkia.gov.pl>;
24. Portal gminy Bielsk Podlaski, <http://www.bielskpodlaski.pl>;
25. Portal Miasta Bielsk Podlaski, <http://www.bielsk-podlaski.pl>.